

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

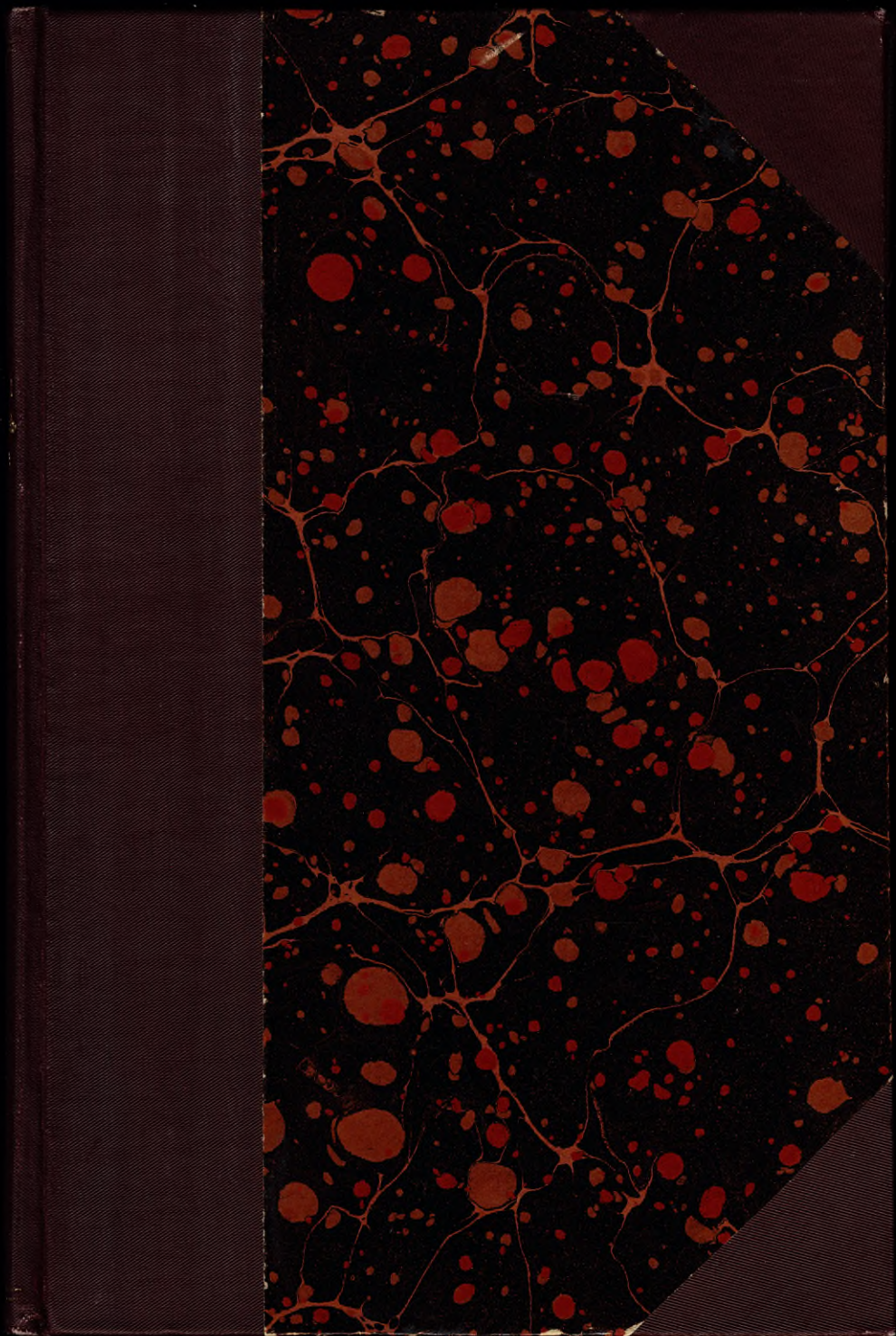
GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

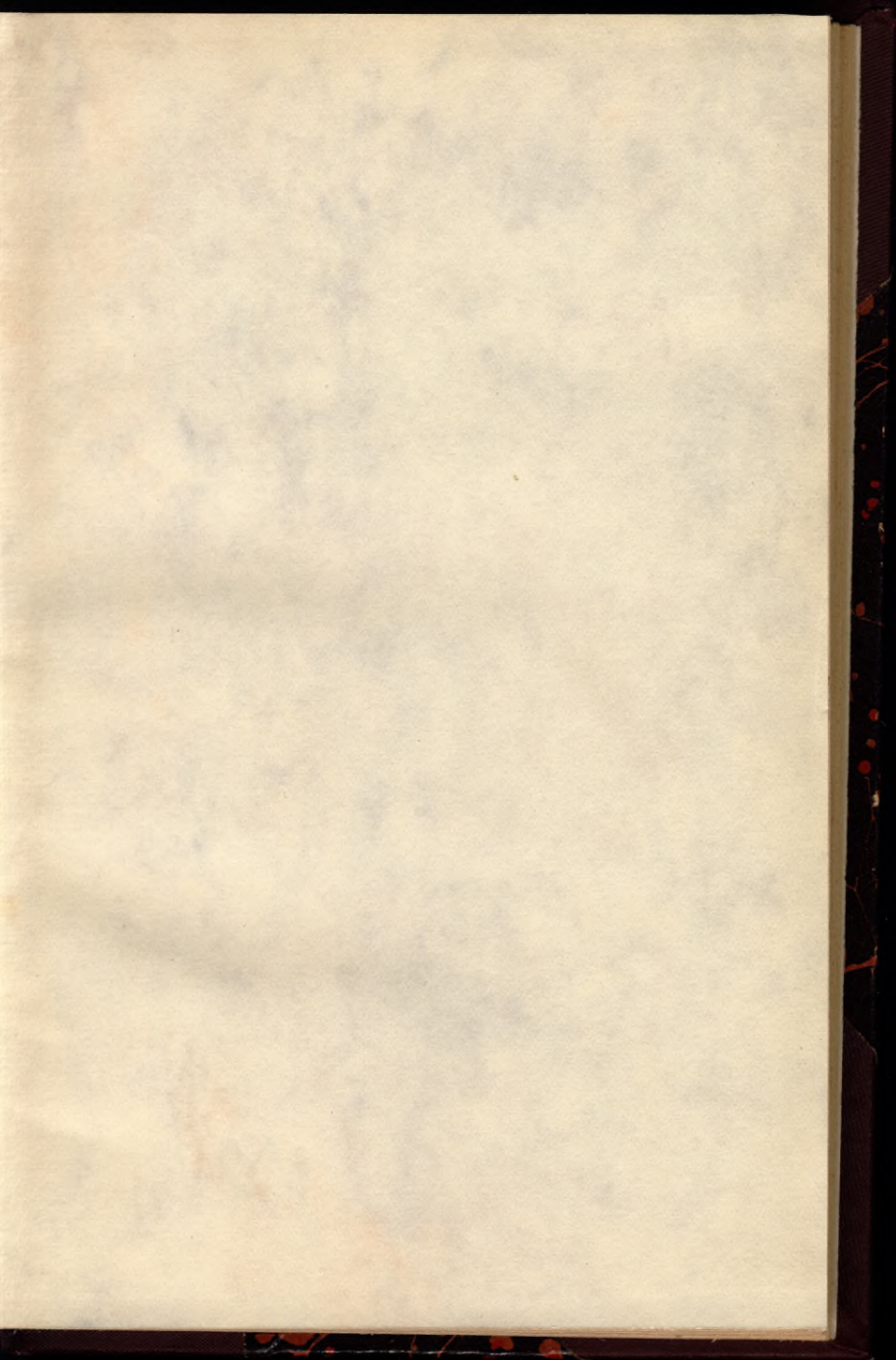

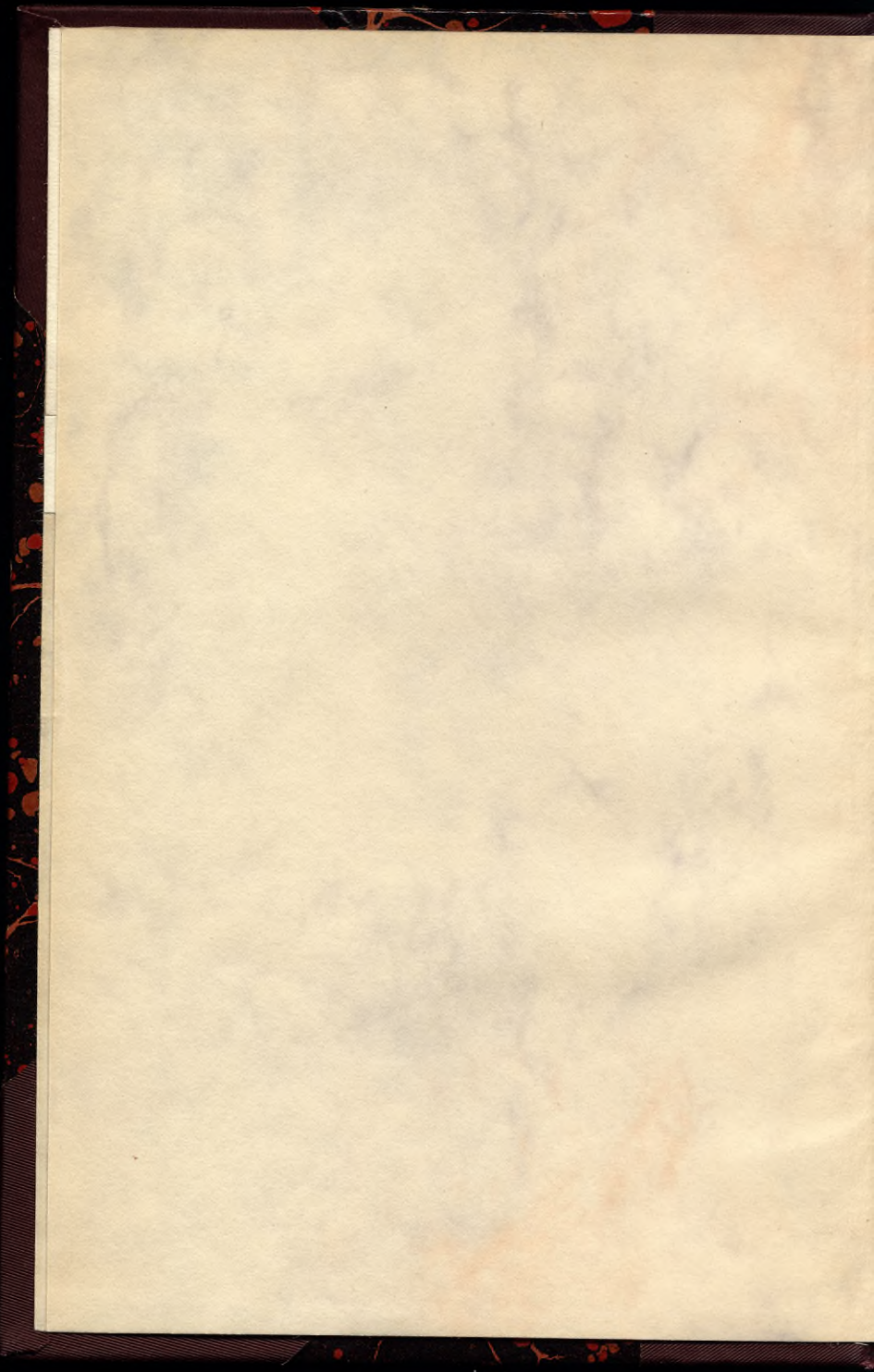

Allmänna Sektionen

Litt.

Sv.

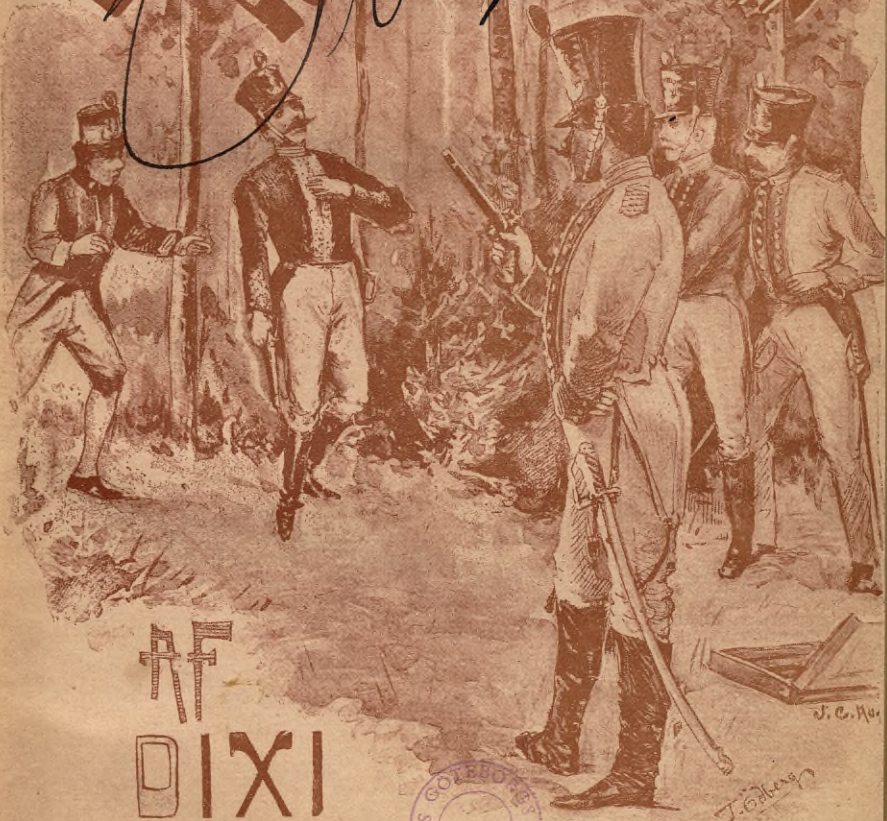

[Landqvist, R.]

*Carl Carlsson
1893.*

Forslund

**DUPLETT
LOUPEBILSKOGEN
V. D. VENERSBORG**

**AF
DIXI**

**STATS COLEBOK
MADSEKSTROEK**

J. C. K.

J. Johansson

[Rudolf Landqvist]

lv. 36 / 1552.

Duellen i Lockerudsskogen

vid Venersborg

— Notoriskt den sista inom svenska armén —

af

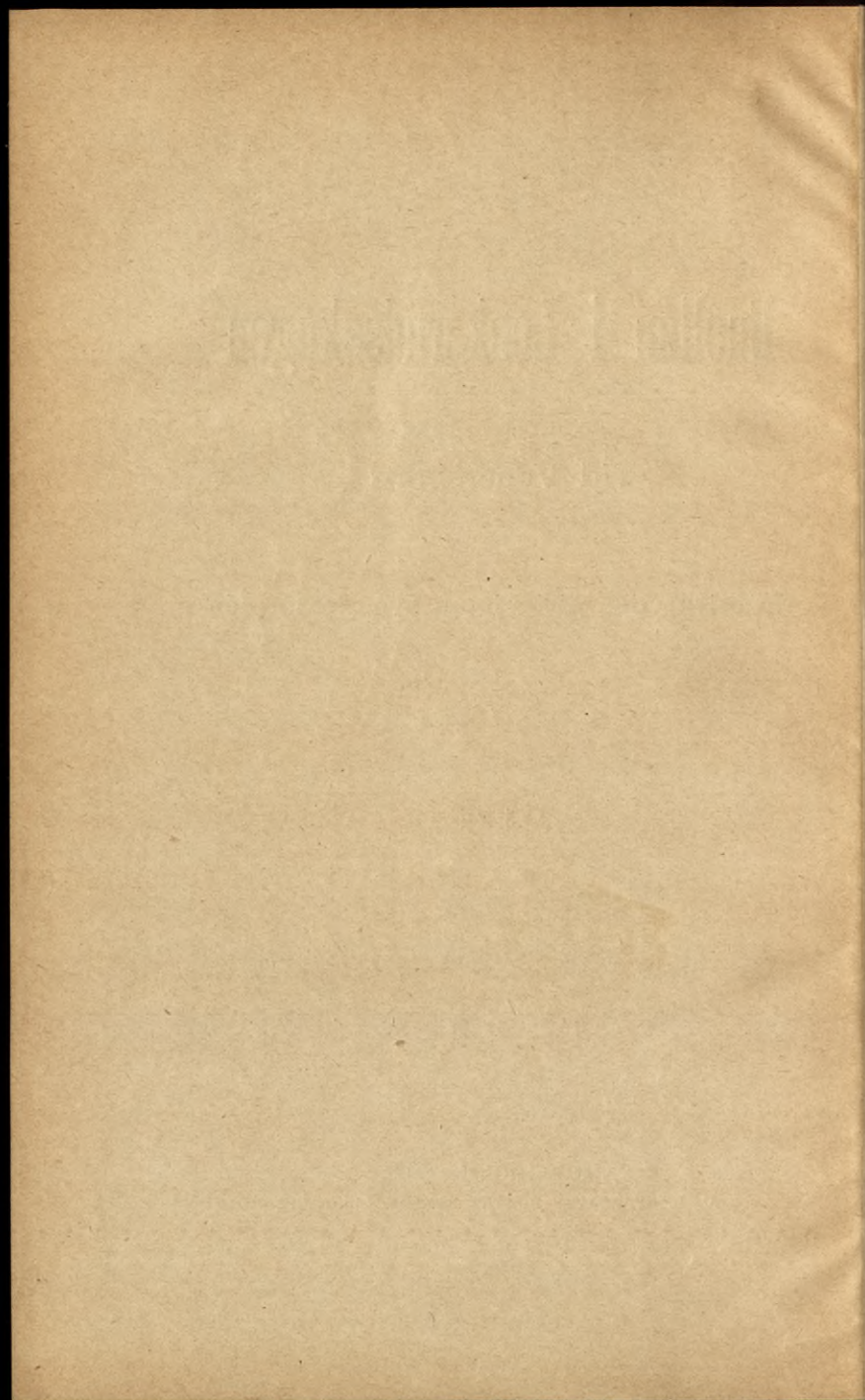
Dixi [pseud.]

STOCKHOLM 1891

O. L. SVANBÄCKS BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG.

INLEDNING.

Det var en tid, då den kränkta hederskänslan, synnerligast inom krigareståndet, icke ansågs uppriktad och fullkomligt återställd, om den lidna oförrätten icke aftvättades med motståndarens blod; då lifvet, familjens sorg och förtviflan, samt stridens lagliga följder af hårdt straff, för de i den s. k. upprättelsen deltagande, icke vägde mer än ett stoftgrand.

Mången enskild hämd kunde under masken af kränkt heder tillfredställas och ofta blef en obetydlig meningstrid, eller täfingen om en ungmös hjerta och hand, anledningen till tvist och dödlig strid.

Det är i det närmaste en mansålder — 75 år — sedan den händelse, vi här vilja skildra, passerade under befälsmötet med Vestgötadals regemente i Venersborg, då en ädel telning, af god familj, föll för en brutal fiendes kula, en fiende, som ingen den ringaste verklig anledning hade att söka tvist med sitt offer.

Lyckligtvis höra dessa, af hetsigt sinne framkallade våldsbragder numera till en förgången tid, tack vare den framåt gående civilisationen, och endast

minnet af fordna strider qvarstå såsom gamla vapenrustningar i våra muséer.

De källor vi haft att tillgå för vår uppsats hafva varit rättegångshandlingarne vid krigsrätterna, i krigshofrätten, ur riksarkivet, Lilliestiernas bekanta minnen, manuskripten förvarade i enskilda samlingar, trenne af de handlande personernas dagböcker, den vidlyftiga brefvexlingen från denna tid, samt äldre, trovärdiga personers berättelser; och vi begagna tillfället att varmt tacka alla dem, ingen nämnd och ingen glömd, som med välvilliga bidrag och upplysningar underlättat det lilla arbetets uppsättning.

Författaren.

Stormen.

Venern hade nyss afkastat sitt istäcke och den klaraste vårsol glimmade emot Hunne- och Hallebergs åldriga furukronor, samt spred sitt lifvande sken öfver Dalbosjön och den utned dess södra strand liggande sädesrika slätten, emellan kronoparkernas fot och den vid Vestgötagränsen liggande lilla täcka staden Venersborg.

Ännu skylde skuggan den långa Dalbobron, hvaremot Dalbobergens hjessor skimrade i fullt solljus, såsom lysande stoder emot dalarnas slag-skuggor.

Man kunde icke från tornuret se hvad tiden led, ty tornet stod under ombyggnad, men timman var tidig, ty trumman hördes i de sista slagen.

Från den tid, då staden var befästad och intill senaste tid, var nämligen plägsed, att medelst trumning väcka stadens innevånare hvarje morgon klockan 5 och mana dem till hvila klockan 9 om aftonen. Trumslagaren utgick från rådhuset vid torget, passerade stadens hufvudgator samt började och slutade sitt åliggande med en lång hvirfvel vid rådstuguporten.

Vid den tid vi afhandla var »halte Gunnarsson» tjenstgörande trumslagare och han linkade i takt med trumslagen den stora rondan, förföljd af stadens gaminer i flock under det äfven de linkade och skreko takten under utrop: »Halte Gunn, halte Gunn, halte Gunnarsson!» o. s. v. alla gator igenom, väl vetande, att halte Gunnarsson icke vågade afbryta sin marsch, för att tukta dem; men ju mer Gunnarsson närmade sig slutpunkten, rådhusporten, desto glesare blef förföljarnes led, ty efter slutad förrättning fingo de ofta erfara, att trumpinnarne voro af hårdt trä.

Det var år 1816 den 10 Maj, således dagen efter den hårda nordoststorm, som då jagade flera af stadsboarnes fartyg på sanden, den långsträckt sandbank, som periodiskt ända till 800 fot ligger blottad vid Dalbosjöns södra strand. Segelfarten var i full gång, men flera skutor lågo ännu under utrustning vid »bränneriet», det nuvarande bayerska bryggeriet och kölhalades, samt lappsalvades till sina bottnar vid Gudsberget, det s. k. Sqvalpås, en del reparerades vid det söderom Dalbobron liggande s. k. varfvat. Några dragvägar, för fartygs förande förbi staden, funnos då ej och icke några kajer för lossning och lastning af gods. Och segelleden, som då genomskar »sanden» längre ut än nu, var obetydligt skyddad för den öppna sjöns våldsamt. Öfver segelrännan fans en s. k. ballansbro anbringad, hvilken medelst vägning af högt, horisontalt liggande bågformiga bjelkar öppnades för fartygs genomgång. Den sedermera anbringade dragbron,

likasom kajer och andra säkerhetsanstalter för sjöfartens betryggande äro förbättringar från 1820-talet.

Klockan var något öfver fem då trenne män sammanträffade framför landshöfdingeresidenset, som då hade tvenne åt torget utgående flyglar, och sedan de hade helsat hvarandra med ett entonigt »Guds fred», styrde alla tre sina steg nedåt Dalbobron.

Stormen och dyningarne rasade ännu och vågorna vräkte fradgande skum högt upp mot Dalbobron och hvirflande vattenstänk yrde högt öfver bron, som af gårdagens storm hade blifvit mycket skadad.

I Djupedalsklef lågo tvänne skutor inkilade och grundhöggo mot den steniga bottnen, samt fyllda med vatten och utan besättning. I viken vid Blåsut lågo trenne, deraf en mindre nästan krossad af de tvenne andra större, alla manlösa. Långt ut på sanden blockskutor, hvilka, obetydligt skadade, hade förlorat masterna och redo för sina ankare och för hvarje dyning huggande bottnarne mot sandbanken.

De trenne männen vaxlade icke ett ord förr än de kommit öfver vindbron. En hvar af dem hade nog att tänka på, då på en enda natt tvenne af dem blifvit så godt som ruinerade af de förluster stormen hade anställt på deras flytande egen- dom. Den äldste af dem var skeppsredaren och rådmannen Skarin, en inom staden väl aktad och i kommunala ärenden mycket använd man, samt egare af flera Venersfartyg; den andre var handelsmannen och bryggaren Wigelius, samt den tredje bruks- egaren C. Wikström, faktor för större delen af Vermlandsbrukens jern- och träeffekter.

Wikström var en man med fina manér, ytterst noggran i sina affärer och hans hus var ett af de mest gästfria i hela staden. Hans habit var omsorgsfull, ständigt klädd i hvit halsduk och fina handskar och med den lilla hvitstrukna näsdukssnibben synlig i rockfickan; hans aristokratiska gång och säkra hållning gaf honom utseende af en hofman.

Så snart de hade passerat den mörkfärgade vågbron närmade sig Skarin till den gamle enögde brovaktaren Lars Pederson, vanligen kallad »fader Lars», och frågade honom, om allt folket blifvit bergadt från de förlista fartygen.

»Alle man, patron! Men slupen der, vid djupa dalbron, har ännu en qvinna ombord, som icke kan förmås att springa i sjön, fastän hon har räddningslinan om lifvet. Se hur hon vrider händerna af förtviflan! A jamej, hvad hon lider!»

»Nå, kan icke skepparen hjälpa qvinnan i land?» frågade Wikström med deltagande.

»Han är ett lik, patron. De bära just bort honom der mot Katrinedalsvägen.»

Männen gingo vidare till de kommo till broändan, der Skarins tvänne fartyg lågo redlösa och vattenfyllda.

»Se här, mina vänner, frukten af mångårigt arbete spolierad på en enda stormnatt. O Gud, hvad det kännes tungt! Men Han styrer», fortfor Skarin, »och vi...»

»Måste tacka och vara nöjda, att icke allt gått i qvaf», tillade Wikström.

»Nå, hur är det med din galeas der ute, Wigelius? Det ser ut som om den skulle flyta ännu.»

»Juliana flyta utan botten», utbrast Wigelius, »nej, hon är död, så död som en likkistnagel. Besynnerligt är att hon ännu håller ihop i spunnin-garne, då kölen ligger uppvräkt på bron der.» Han pekade på en fartygsköl, som vågorna hade upp-kastat.

»Se der», sade Wiksröm, »ligger Göthen, nya skutan, utan master, men ännu på svaj. Den kan räddas och bringas under land vid Gudsberget, om hjälp kan fås.»

Under tiden hade flere sjömän närmat sig och hel-sade vördnadsfullt de trenne patronerna. En af sjö-männen utmärkte sig för sin jettelika kroppsbyggnad, sitt koppärriga och väderbitna ansigte och ett par slängande gorillaarmar, hvilkas näfvar räckte under knäet. Ett slag af dessa klubbor hade ofelbart medfört döden för den starkaste karl, om slaget blifvit utdeladt med egarens fulla muskelkraft. Han bar en svart sydvest och tröja af gul oljeduk, båda sönderrifna, så att flikarne lekte i vinden.

Han gick rätt emot Skarin, medan de öfrige sjömännen stannade på afstånd, seende utåt den af stormen uppvräkta sjön. Skarin såg på honom med vemodig blick och helsade:

»Guds frid, Bryngel! Du har haft en svår natt i sjön.»

»Gud signe patron, som emottager en fattig slitare med Herrans ord, då han kommer med olycksbud», svarade skeppar Bryngel Bryngelsson

»Gud må veta, att vi gjort allt hvad människokraft förmått, men hvad förslå vi när Han, som stormen släpper och binder, icke vill som vi. Så galen att blåsa har jag förr aldrig sett storm på Venerns vatten; men utanför Messina våren år 1786, när jag gick vestvart med, med fregatten »Medusa», då blåste han lika galen, ja etter värre, patron. Ja, nu gråter patrons stackars »Justina» der hon ligger förnedrad af storm och våg, som hon så ofta dansat på och bergat sig hittills.» Den hårde sjömannen, som var skeppare på förlista galeasen »Justina», tillhörig rådman Skarin, upptog dervid en genomvåt näsdukstrasa och öfverfor med den sitt ansigte, samt bortslet dervid den tår, som smugit sig fram i hans öga.

Skarin svarade intet, men en muskelryckning i hans ansigte tillkännagaf, att han rördes djupt af skepparens ord. Han stirrade ut åt sjön, der hans egendom låg i vrak.

»Äro alle man räddade, Bryngel?» frågade Wikström med ifver. »Jag ser att en af dina män blöder. Är han skadad? Blod sipprar från hans hufvud.»

Den blodige mannen bugade sig djupt vid denna fråga och kastade en blick på sin befälhafvare, skeppar Bryngel. Skeppar Bryngelsson förstod sin besättningskarls mening, och ansåg sig böra svara för honom.

»Karlen der är icke precis van att uttrycka sig begripligt för bättre folk, hederlige patron», sade Bryngel, »och därför får väl jag, som talat med

kontorsherrarne både i Göteborg och Venersborg, med förlof besvara spørsmålet, som patron gjorde, anbelangande den bulan, som Sundberg der fått i pannan. Si, när skutan grundhögg första stöten sprang fockmaststången i eselhufvud, tillika med stångvantern, så att stången kom för rundt, hängande vid bramstaget och träffade styrbords halkip, der Sundberg hade stuckit hufvudet öfver relingen, för att se om ankaren hade sjungit upp. Lyckligtvis fick han smällen i sidslutningen af ansigtet, annars hade han icke stått der han nu står och bligar som en bondkanin på bättre folk och icke vet att gå ned i lä om bron och aftvätta blodet en gång. Skråman blef därför icke stort större än ett gåsägg; men det kommer derpå an, att en sjömansskalle är hård, patron, så hård, att det fordras ovanliga trumfar för att få bula i den.»

»Det är synd om karlen», tillade Wigelius.
 »När du kommer in i boden, så begär från mig en god konjak, det skall lifva honom.»

»Laget rundt, patron», inföll Bryngel, »för vi behöfva alla en styrketår, under det vi kropptorka våra våta tröjor. Sedan skola vi ut igen och berga hvad som bergas kan. Se der kommer ju Dahlbom, patrons bokhållare, gif honom ett godord till vår fördel, så blir nog konjaken mera äkta, förstås.»

Skarin hade knappast afhört skeppar Bryngels tal; hans ögon voro riktade dels mot Dalbobergen, der hans krossade fartyg lågo, dels uppåt Venern, såsom fruktade han att få se något mer bekant fartyg med sydlig kurs, gående sin undergång till möte.

»Se der patron Skarin», sade Bryngel, i det han aflägsnade sig med sjöfolket i riktning mot staden, »der går borgmästare Krull. Ja, ja, jag skall preja honom om tiden för sjöprotesten, patron.» Skarin vinkade sorgset med handen och gick i sällskap med Wikström och Wigelius uppåt Blåsut och vidare till Djupdalsbron.

Den skeppsbrutne qvinnan var nu räddad från slupen »Tärnan», som låg vattenfylld inkilad i klipporna, utsött för Dalbosjöns vilda vågor.

Genomvåt, blek och afsvimmad låg den vackra, unga qvinnan på en mjuk gräsmatta utmed bergsluttningen och tvenne män sysslade med att hopbinda en sjukbår för hennes transporterande till staden.

Då de tvenne borgarne närmade sig uppslog hon sina ögon och en svag rodnad spred sig öfver hennes vackra ansigtsdrag. Hon satte sig upp och ordnade den kring halsen och lifvet knutna ylle-schalen, samt försökte stiga upp, men krafterna sveko henne; och hade hon icke fått understöd af den tillskyndande skepparen Bernt Olsson, så hade hon handlöst fallit till marken. Hon sattes varsamt på den sammanbundna sjukbåren och fördes af sjömännen till lotsstugan vid Blåsut.

Nästan söndersplittrad låg slupen »Svalan», förd af skepparen Jon Andersson, känd såsom djerf, modig seglare. Släkten blef sedan en utmärkt sjömansslägt, som många år plöjde Venerns vågor, med namn efter den då förolyckade, sedan reparetrade och ombygda slupen »Svalan».

Der låg äfven galeasen »Enigheten» från Thorsö, skepparen Michael Carlsson, med bogsprötet uppe i bergen. Skeppare och besättning hade gått öfverbord under föregående nattens vilda storm och sjön slog ännu våldsamt öfver det redlösa skrofvat.

Från Venern syntes trenne fartyg, två större och ett mindre, med fräsande fart närma sig hamnen, ehuru endast stagfockarne fördes.

Alla tre hade nyss passerat bastugnsskäret och sökte hålla kursen babord hän, för att komma i skydd vid brännerilandet. Men stormen motverkade dessa sjömännens bemödanden och fartygen började falla tvärs. Galeasen var »Fastigheten» från Sjötorp och skutan »Svea» från Kanikenäset, lastade med blockar och den mindre en nordhätte, hvars kamrat — de gå alltid två och två tillsammans och igenkännas på sina krumböjda masttoppar — hade förlit i Venern, under försöket att komma in i Koggens hamn på Dalsland.

Då skepparen på »Fastigheten» såg att hans fartyg icke längre lydte rodret sträckte han en del af sitt storsegel och skutan böjde sig hårdt styrbord öfver, men tog fart och lofvade in under Sqvalpås, der ankaren fälades och folk, skuta och last räddades. Knappast hade de tvenne eftergående skepparne sett denna djerfva och lyckliga manöver utförd, förr än de följde exemplet och lyckades komma till ankars. Alltmer saktade stormen och vågorna gingo icke längre öfver Dalbobron. Männen gingo tysta mot sina hem och Skarin kastade ännu en sorglig blick åt Dalobergen, der hans största egendom

låg i spillror. Då de hade passeradt Vindbron kom den unga sjömannen Sundberg, sedermera lots på Venern — i fullt språng dem till möte och ropade till Wigelius: —

»Patrons skuta, »Anna Lovisa» synes under Gällöudde segelsliten komma in för tackel och tåg. Hon kan ej manövrera utan segel och hon förlo-ras, om vi ej kunna få ut ett svårare ankare till henne.»

»Skynda, Sundberg», ropade Wigelius. »Tag stora kulten, den vakar godt, och mana in på den ankare och ketting vid sjömagasinet, samt segla ut! Hundra daler i drickspengar! Fort!» Inom kort kryssade den styfva båten dikt bidvind, med fem modiga män ombord, och med Sundberg vid rodret, för att möta och lemna ketting och ankare till det ankommande fartyget. Men det syntes omöjligt att närma sig den framilande blockskutan utan allvar-sam fara. Trenne kast med trossar misslyckades och företaget syntes hopplöst, emedan skutan allt-mer närmade sig sin våta graf bland de öfriga olyckskamraterne vid Djupedalsbro. Alla syntes försagda utom Sundberg. Han tillsade en kamrat att hålla rodret och kommenderade sjelf manövern, under det han fattade sladden af en smäcker jaglina och fastgjorde den i en gröfre tross, hvilken åter var fästad vid kettningens tamp, derefter kastade han om tågringen och fäste andra ändan af jaglinan vid en bland ballasten liggande blockskifva af jern. Båten fördes så nära skutan som möjligt och med jättekraft slungade han blockskifvan med en del af

jaglinan mot skutan. Kastet lyckades och linan fångades af besättningen på »Anna Lovisa», hvar efter kettingen öfverhalades och i rätta ögonblicket vräktes äfven ankaret i sjön samtidigt med skutans egna ankare och det nästan nya fartyget var räddadt.

Wigelius hade under tiden med oro sett de djerfva sjömännens bemödanden och fruktade att allt skulle gå förloradt; men han belönade ock rikligt räddarne för deras mod.

Duellen.

Vid samma tid pågick ock befälsmötet med Vestgötadal-regementets officerare, och en stor del af desse hade samlat sig vid landningsplatsen, för att uppmuntra de modiga sjömännen och gratulera handelsmannen och bryggaren Wigelius för fartygets räddning.

Bland dem var den qvicke och fyndige adjutanten Lundblad, som högt utropade:

»I ären raska gossar och mycket modigare än den fege kaptan — han — som vederbörande prackat på oss från kungens regemente; tack på patron Wigelius vägnar.»

Sjömännen begrepo icke ett ord af detta adjutantens infall, men officerarne vexlade betydelsefulla blickar med hvarandra och äfven Wikström och Wigelius smålogo åt Lundblads ord, hvilka skulle få så allvarsamma följder. Skarin neddrog sin stora mösskärm till skydd mot solen och aflägsnade sig, stigande gatan upp, åt Skräckle udde, der han hade fri utsigt öfver Venern, för att se om ännu flera nedgående fartyg kunde komma.

På, vägen dit anropade han en ung man, som stod i ett lifligt samtal med gelbgjutaren Lundström

Postmästare
Wig

utanför dennes hus — den nuvarande Landströmska tomten. —

»Kom Carl och följ mig», sade han, »vi äro numera fattiga. Mina fartyg ligga sönderslagne på sanden och jag fruktar att ännu ett skall gå samma väg; kom Carl!» Straxt gick Carl Wilhelm, då en fullvuxen yngling, till sin faders sida.

»Mod min far», sade han, »vi skola arbeta med fördubblad ifver och återvinna hvad vi förlorat. Ingenting kan hindra oss börja på nytt, utom misströstan, som nedsätter människans förmåga och hindrar det trägna, redliga arbetets frukter att mogna.»

Från Ingmanska gården kom samtidigt en officer, som helsade de båda Skarinarne vänskapsfullt och derefter fortsatte sin väg till torget der exercis med regementsbefälet skulle förnyas efter morgonrasten. Det var kapten Lars Sundén, gammal vän till rådman Skarin, som med sin son riktade sina steg upp åt Venerns strand. Då kapten Sundén uppnådde torghörnet kom kapten Sabelfelt vid regementet emot honom och båda gingo ut på torget.

»Vi äro bjudna på middag hos brukspatron Wikström», sade kapten Sabelfelt, »men om någon af utbördingarne komma dit aflägsnar jag mig.»

»Hvarför det?» frågade Sundén. »Du syftar förmodligen på den nyutnämnde kapten G. v. Köhler. Är han då redan anländ till staden?»

»Jag vet ej. Det är som du minnes fyra år sedan jag sjelf inkom på detta regemente genom transport och många intriger af major A. Haij.

Du känner nog hvilka ledsamheter då inträffade, enär jag blef snart sagt ruinerad på denna affär, emedan jag måste förbinda mig tjena utan lön. Nu infinna sig skocktals rika arftagare, bland dem denna baron v. Köhler, för att inträda på regementet; och med sina börsar skola de otvifvelaktigt taga tur från oss, som äro fattiga. Jag kom igår från öfverstelöjtnant Lilliehoorn på Forstena och han ogillade i hög grad öfverste Gyllenrams af 1:sta major A. Haijs fullmaktskrämeri, men han kan, såsom öfverstens underlydande, intet uträtta. En mera opassande chef än Gyllenram finnes ej och ingen vet huru detta kommer att sluta. Du, Sundén, som är till åren och klädt blodigt linne för fäderneslandet och regementets ära under senare årens fälttåg måste känna dig sårad af att tillbaksättas för en ung, fastän rik, salongshjelte, som derjemte skall hafva en mycket tvetydig antecidentia; och dessa Haijar, verkligen hajar i dubbel mening, fylla sina kassor med oduglingarnes ackordsummor. Men om du och våra andra kaptener tåla dessa orättvisor gör jag det ej, och hedern bjuder, att du som äldsta kapten tager första steget och hela officerskåren, undantagande Gyllenram och Haij står, som en man, vid din sida».

»Du sade något, men ej allt», svarade Sundén, »ej ett ord om din inre vulkaniska natur, som manar dig att aldrig glömma Sigrid Belfrage och allt, som på minsta sätt erinrar dig om denna din förlorade skatt; men hvad har von Köhler för del i denna sak? Ditt hat mot honom är hänsynslöst

och du jagas af ett oblidt öde i olycka förr eller senare, men som god umgängesvän vill du hafva oss öfriga kaptener i sällskap och det är sorgligt. Mina behof äro ju icke stora. Hade jag blott en klanderfri uniform och inga skulder, samt en god matsäck för mötena, så skulle jag känna mig lycklig som Cræsus och för äran att tjena konung och fosterland tror jag mig hafva gjort lika mycket som någon officer vid detta regemente. Jag är dessutom en lugn och fridsälskande man, som ingen vill förnärma. Viljen I göra sak med v. Köhler får hans placemang på detta regemente, ehuru ofördragsamheten hos dig, Sabelfelt, är af äldre dato och föga hedrar din mycket framhållna vapensköld, så blanda åtminstone icke mig deri, jag ber derom, ty den som upprör storm skördar orkan och slutet kan blifva annat än det beräknade.»

Sabelfelt, hetsig och brutal, vände sin lugne kamrat ryggen och mumlade mellan tänderna om feghet, gränslös feghet i alla riktningar.

»Alltså måste jag sjelf gifva exemplet, ty att fördraga denna v. Köhlers öfverlägsna blick, detta köpslagande ville jag säga, med våra tjänster blir i allt fall olidligt».

»Lugna dig broder», sade Sundén med värme, »och förifra dig ej. Jag känner ej dina afsigter, men jag vet att ett häftigt sinne kan skada mången bra man. Icke heller jag gillar tjensteköpen ur moralisk synpunkt och de äro dessutom förbjudna, men derom bör krigsfiskalen få notis på laglig väg,

om det kan bevisas och de felaktiga blifva då utan tvifvel straffade, men att nu utan vidare» — —

»Bevis och långa rättegångars ovissa lotteri passa icke för handlingens man», afbröt Sabelfelt med hetta. »Snabbare och säkrare medel finnas. Mitt parti är fattadt.»

Knappt voro dessa ord uttalade förr än flera officerare sällade sig till och diskussionen blef liflig. Löjtnant Lundblad var försedd med nyheter för dagen och bemödade sig synbarligen att underblåsa upphetsningen, framhållande den kränkta officersäran inom kåren och försäkrade att en hel rad af kaptensfullmakter lågo till salu på öfverste Gyllenrams expeditionsbord, samt slutade med att hemställa att en storartad auktion borde arrangeras, för inköp af officersfullmakter på Vestgötadals regemente. »Nu är», fortfor han, »baron G. v. Köhler redan vår förman och kapten Conrad v. Döbeln, som icke längre vill tjena vid lifgardet, samt fenrik Ernst v. Kasboth och flera andra hafva redan köpslagit om våra tjänstegrader. Gud fördöme mig!» utropade han med hetta, »ger icke major Haij förplats framför oss åt hela gemenskapen och vi få väl nöja oss med att handtera musköten hela vårt lif, alldenstund vi icke hafva pengar nog att öfverbjuda dessa främlingar. För min del föredrager jag att blifva trumslagare för att få boställe och en jordlapp att så hafre uti och du broder Liedberg skall komma till mig och gräfva dike, ty kaptensgrad lär du aldrig få vid detta fördömda regemente, der snikenhet och mannamon grassera utan hejd

och der de förorättade slafviskt böja sig under godtycket. Du, Piskator, t. ex., skulle gerna vilja rida major Haijs ystra skymmel der — han pekade åt det håll, der major Haijs ridhäst, med sin herre pafietterade förbi Mora Bernts värdsaluslokal vid torget — om ej annat än som ordenans; ty när du blir major vid detta regemente, då blir jag påfve i Rom. Och du Lidström får lika snart befordran här, som min stöfvel. Gud fördöme mig du förr blir kapten på Vestgötadals regemente.»

Han gestikulerade, som vanligt med armarne och sköt hufvudet framåt för att anropa bataljonsläkaren Rudolphi, som ankom från Lasarets-, numera Residensgatan.

»Du redliga Rudolphi», fortfor Lundblad, »kan omöjligan lida det köpslagande som här förefaves med våra tjenster, du broder är neutral, säg: Är det ej skandal, att sådant kan passera och tolereras vid ett konungens indelta regemente? Och om jag hade kaptensepåletter skulle jag ögonblickligen utmana och, Gud fördöme, skjuta i hjel snyltgästerna.»

»Tyst, Lundblad, här gäller intet prat utan handling» ropade kapten Sabelfelt i det han ydrörde fästet af sitt sidogevär. »Jag har minst att förlora ibland eder, ty jag äger intet annat än skulder och mina björnar unnar jag sorgen, om jag misslyckas. Jag utmanar alltså först denna v. Köhler, och om jag faller, då bjuder hedern, att alla inom kaptensgraden utmanar och slåss till han stupar. Mot de öfrige nykomlingarne Bonde och

Döbeln förklaras likaledes krig på lif och död; och jag förmodar, att adjutant Lundblad icke skall underlåta att på samma sätt mottaga fänrik von Kosboth, om han nemligen har lika mycket mod, som han har ord till öfverflöd.»

Alla officerarne upplyftade sina högra händer och Kapten Reuter tillade patetiskt: »From sounds to things». I detsamma ankom major Norlin, denna milda och fint bildade officer, med en hofmans manér, och påmände han herrarne om den annalkande exercistimmen; men så stor var oviljan och jäsningen inom regementets officerskår, att ingen tycktes bry sig derom. Det exercerades stångbataljon, men en hvar af befälet intog högst motvilligt sin plats, exercisen gick lamt och utan ordning, och de anmärkningar som öfverste Gyllenram gjorde besvarades med hvisslingar och sura miner.

Kapten Ugglå fick en förebråelse därför att han gäspade i ledet, men Ugglå vände öfversten ryggen och nös högt till svar på anmärkningen, derefter gick han rätt fram till öfversten och frågade honom om han kände något medel att undertrycka nysning.

Genom leden gick ett allmänt mummel och en hvar af officerarne hade möda att hålla sina skrattmuskler inom behöriga gränser. All diciplin var upphäfd och en storm förestod. Men major Haij förstod att förekomma den. Han kommenderade: »På stället hvil!» Och tillkännagaf derjemte, att all exercis inställdes för dagen och att officerskåren var inbjuden till brukspatron C. Wikström på mid-

dag. Öfversten hade sakta dragit sig tillbaka och major Haij dröjde icke att förfoga sig till sitt kvarter.

Samtidigt med exercisens avslutande omkring klockan 11 förmiddagen och då officerarne aflägsnade sig från stadens stora torg, ankom från öster tull en Berlinervagn förspänd med tvänne varmkörda hästar, och en livréklädd betjent förande tvenne ridhästar. Skjutsbonden inkörde genom värdshusvärdens och gästgifvaren Mora Bernts port, och värden stod med mössan i hand och emottog djupt bugande den i Berlinaren åkande främmande officeren. Bernt var klädd i lång ljusbrun rock, och hans lilla, mörka figur och stark böjda näsa, samt lifliga gester, hans tyska uttal, förrådde judens extraction. För sitt glada lynne och sina qvicka infall var Bernt inom borgarefamiljerna en gerna sedd gäst.

Den resande officeren var klädd i kungens regementets uniform, hade ett godt, mildt utseende och rörde sig med allvarlig och värdig hållning. Han var mer lång än kort till växten, på hans högra hand blixtrade en stor diamantring och på hans venstra ringfinger en grof, slät förlofningsring. Han svarade icke ett ord på Mora Bernts tysksvenska hälsning; han blott vinkade åt sin betjent att inbära hans resegoods och pekade åt den kruserlige gästgifvaren att gå förut och utvisa de på förhand beställda rummen.

Sedan betjenten hade upppackat och hängt upp åtskilliga klädespersedlar frågade han sin husbonde om nya uniformen af Vestgötadals regementets modell skulle framläggas. Officeren, som var baron

G. von Köhler, nyss anställd vid Vestgötadals regemente genom major Haijs bemedling, efter att förut hafva tillhört kungens regemente i Skåne, svarade knappt hörbart:

»Naturligtvis».

En dyster skugga öfverfor dervid baron von Köhlers mörka vackra drag. Hade han någon hjertesorg, eller frampressade sig en aning hos honom, att denna uniform aldrig skulle af honom begagnas. Hela von Köhlers väsende var allvarligt, högtidligt, hans hållning nobel och hans rörelser osökta. Framför allt var han ytterst noggrann i sin klädsel, och hans konversation var den fint bildade gentlemannens.

von Köhler var telning af en mächtig slägt och denna hade flera gånger anordnat hans flyttning till trenne regementen. Senast hade grefve Posse på Uppernö, general Belfrage och grefve B. von Platen utverkat hans transport till Vestgötadals regemente. Men om hans slägingar och gynnare voro nöjda dermed var von Köhler det ej. Han ville icke gynnas, han ville arbeta sig fram med egen förtjenst och hans sjelfkänsla sårades af dessa ombyten af regementen och kamrater, med hvilka han således icke hann blifva broderligt införlifvad.

Dertill kände han, att han inom Vestgötadals regemente hade en antagonist, som var i besittning af det mest oförsonliga hat mot den, dennes onda genius utsåg till sin hämd. Anledningen kunde vara ringa, ofta till och med inbillad.

Redan i Landskrona hade von Köhler blifvit varnad för denne sin motsåndare, med hvilken von Köhler aldrig haft något odeladt. Blott trenne gånger hade han sett och vänligt samtalat med denne man, som utan ringaste sak hade svurit von Köhler förföljelse.

Otålig vandrade han fram och åter i det med fyra fönsterlufter försedda stora rummet i Mora Bernts hundraåriga karavanseri, ofta uppryckande sitt ur, som han rådfrågade om tiden.

I detsamma gick kapten Z. J. Sabelfelt förbi gästgifvaregården; och då von Köhler observerade honom möttes deras blickar och det blixtrade till i Sabelfelts vilda ögon. von Köhlers läppar krusade sig svagt och han rätade ut sig såsom hade han erfarit lystringsordet: Var på din vakt! Det låg nämligen oförsonligt hat i denna Sabelfelts blick, och von Köhler såg en utmaning i den. Derefter öppnade han sin dagbok och gjorde i den följande anteckning:

»Anländ från Lilla Edet klockan elfva förmiddagen efter besök på Forstena och korts aflemnande vid Sunnerdalstorp till N. Sällscher, onkels gamle vän. Venersborg är en liten treflig stad med 1,890 invånare och landshöfding.

En obestämd oro har bemäktigat sig mitt sinne från den stund jag närmade mig denna stad, der jag skall tjenstgöra tillsammans med kapten Sabelfelt. Han passerade nyss förbi och jag mötte hans hatfulla eldblick. Om Sigrid visste hvilken vulkan hon antändt, då hon till honom utdelade sin olycks

digra korg, skulle hon öfverfallas af nervskakning. Blotta anblicken af hans vildt rullande ögon inge fasa. Jag skall uppbjuda all min förmåga att undvika honom.»

Han hade just hoplagt boken, då betjenten anmälde ett bud från handelsman Sällscher. Budet aflemnade en i trekant hoplagd biljett. von Köhler öppnade den och hans blick klarnade, ett svagt smålöje spred sig öfver hans eljes dystra, ofta svårmodiga drag och han bad budet tacka och säga att han skulle infinna sig klockan sex på aftonen. Härefter skref han ett bref till major A. Haij, samt klädde sig omsorgsfullt och gick att göra några uppköp i staden.

Knappt hade han hunnit midten af torget, då han der mötte öfverstelöjtnant baron G. Lilliehoorn, som då var hemkommen från beväringstringarna. Baron von Köhler gick honom till mötes och gaf militärisk honnör med handen, samt tillkännagaf, att han på förmiddagen haft äran aflägga uppvaktning på Forstena, men då baron uppgafs att vistas i Venersborg ville han nu bedja få veta den tid det behagade öfverstelöjtnanten att emottaga honom.

»Icke så brådt med det, kapten», svarade baron Lilliehoorn höffligt men med köld. Sök först chefen, öfverste Gyllenram, mig finner kapten sedan; men ett råd kapten von Köhler: var försiktig, ty ni anses icke välkommen på detta regemente, fast derom vidare. Farväl, kapten, var försiktig.»

von Köhler såg vemodigt efter den bortgående öfverstelöjtnanten och det vanliga dystra molnet lade sig åter öfver hans ädla drag.

»Jag känner i luften att här nalkas åska. När skall första blixten falla?

Men jag har ju ingen ovän, som jag veterligen förnärmat. Ensam står jag dock och föga parti har jag att hoppas, då säkert stort parti är avogt sinnadt emot mig.

Lifvet är ett tärningskast, mången gång oberoende af oss sjelfva, endast hazard. Lyckas det glimmar solsken och framgång öfver allt, misslyckas det skönjes mörker och motgång. Starka själar kunna understundom betvinga händelserna, men sitt öde icke.»

Under dessa sjelfbetraktelser hade han närmat sig residenset och fortsatte vägen, som sakta sänkte sig ned åt Dalbobron.

Der stod, som än i dag, vid hamnen en mängd brokikare, hvilka högt kannstöpte om stormens olyckor, alltid förstörande dess förödelse. Bland dem var ock halte Gunnarsson, trumslagaren.

»Göthen har sjunkit med man och allt, en stål-last som var värd mer än halfva Wenersborgs stad», sade han.

»Nej, nu skarfvar halte Gunn», sade Peter Mellqvist, »ty Göthen ligger fastnaglad och vattenfylld med blockar i rummet, och öfverlasten har redan gått i land på eget bevåg.»

»Jag tyckte det var stål», sade halte Gunnarson och gick snopen sin väg.

Från residensgården ankommo samtidigt tvenne borgare, handlandena Johan och Gustaf Sunnerdal, lifligt samtalande om dagens händelser.

»Ja, här börjar blifva trångt i Venersborg, handeln aftager märkbart och Dalbönderna ha ej annat än sina hafrepinnar att ge i byte mot våra kontant inköpta goda handelsvaror», sade Johan S.

»Du har rätt broder, och därför ämnar du, hör jag, öfverlåta boden.»

»Ja, Dalbom är en rask och skicklig ung man, med många rekommendationer.»

»Nå, låt honom då försöka sig», sade Gustaf S., »ty här är min sann inte lönt att idka köpen-
skap och handel, då nu äfven handelsrätt är be-
viljad Lilla Edet och Trollhättan.»

Och Dalbom blef Johan Sunnerdals efterträdare.

De båda borgarne gingo vidare till Blåsut, för att se på stormens förödelser. På berget ofvanför Kasens norra del stod då ännu några stenar kvar efter en der, före Gyldenlövsfejden, vid midsommartiden 1676 uppförd vårdkase, efter hvilken det nedanför liggande lilla vackra laststället fick sitt namn. Der sammanträffade bröderna Sunnerdal med några andra Venersborgsborgare och flere officerare af Vestgötadals regemente, och Johan Sunnerdal, som var väl bevandrad i Venersborgshistorien höll der föredrag om forna krigståg genom provinsen och om Gyldenlövs soldaters vilda framfart på Dal.

Rådman Hafvenström, som länge var en tyst åhörare, uppsteg nu på en sten, der han tagit plats, och sade:

»Nej, broder Sunnerdal, nu kan det vara nog för i dag med dina krigshistorier, då du börjar göra lineskepp af några pråmar som norrmän och danskar släpade från Uddevalla och till sjön Wassbotten, hvilka pråmar alla förjagades och med allt manskap sänktes af De la Gardie, med tillhjelp af ett par Venerskutor. Der ute vid Sotareholmen kan du ännu se vraken efter de sänkta båtarna, och norrbaggarne ha nog fiskarne uppslukat.»

v. Köhler fortsatte sin väg åt Dalbobron, dit han såg flera personer gå före sig. Då han passerat vindbron stannade han och kastade sin blick först upp åt Venern, som ännu sände vredgade vågor mot sidan af bron, och sedan utåt Djupedalsbro, der de många skeppsvraken voro hopvräktade af stormen, samt liksom af instinkt derefter till Lockrudsskogen, der hans lif inom fyrtioåtta timmar skulle utsläckas af våldsam hand. Utefter Dalbobron voro sten och grus bortsopade af vågorna under nattens svåra storm, så att fotgängare med möda, men åkande omöjligen kunde komma fram. Han stod just i begrepp att vända sina steg åter till staden, då några sjömän kommo med en af grenar hopvriden bår, på hvilken en död man låg. De nedsatte sin börda, innan de öfvergingo vindbron, i närheten der v. Köhler stod, samt aftorkade med tröjärmarne svetten från sina ansigten.

»Stackars Olaus», sade den äldste af männen, skepparen Bryngel Nicklasson. »Så här väntade väl icke Lisbet, hans hustru, att få sin make hem. Olaus har kämpat mången dust med Venern, men

nu blef sjön segrare. Och de stackars barnungarne i fattigdomen. Hvar skola väl de få bröd, då slitaren, som skaffade brödbitarne, nu ligger här kall och stel?»

v. Köhler såg vemodigt på liktåget.

»Lycklig den, som slutat striden med verlden», sade han. »Har denne döde man förgåtts i skeppsbrotten der ute?» frågade han bärarne.

»Åh, jemmerliga! Jo så men, herr general, utropade Nicklasson, och tvenne lik ligga ännu der ute i Dalboborgen; men de voro ogifta och få vänta. Olaus här, var gift med Lisbet Abrahamson, kan tro, och de fattiga barnen stå brödlösa. Nej, gossar, nu få vi skubba oss af till staden, solen står redan högt. Adjös herre.»

»Vänta, mine vänner! Se här, gif detta till den fattiga enkan ifrån en deltagande vän.» v. Köhler öfverräckte dermed en större sedel till den väderbitne sjömannen och tillbakavisande alla tack-sägelsor aflägsnade han sig med skyndsamma steg mot staden.

»Ja, det var en adelsman med besked det. Trehundra daler* är sedeln; men Lisbet tar nog illa vid sig ändå, fastän sedeln nog medför någon lisa.

Liktåget gick vidare öfver vindbron, vek af till venster och förvann i riktning åt »gröna gången», der den drunknades hem var beläget.

* * *

* = 50 kronor.

Hos brukspatron C. Wikström var hela öfvervåningen vid torget festligt smyckad, och gäster hvimlade i alla rum. Lysande officersuniformer och praktfulla damtoiletter omvexlade med civila, svarta dräkter, och stadens styrelse, liksom ock landsstaten, voro väl representerade.

Middagen var splendid. Gästerna togo sittplats omkring de rikt försedda, i hästskoform dukade borden och vaktmästarne uppbjödo sin bästa förmåga, att väl förse gästerna. Gnistrande, ädla viner serverades ur stora stänkor af silfver. Efter deserten reste sig brukspatron Wikström och föreslog en skål för sin närmaste vän, öfverste Gyllenram; men då icke officerskåren lystrade till den föreslagna skålen, tillade den artige värden: »samt Vestgötadals regementes officerskår». Skålen tömdes under lifliga bifallsyttringar, hvarefter öfverste Gyllenram gjorde ett försök att besvara skålen; men orden liksom framtvingades, och som han icke var talare, eller möttes med välvilja af sin kår, hvilken i stället sorlade och mumlade under talet, tystnade öfversten plötsligt och uppmanade öfverstelöjtnant Lilliehoorn att besvara denna skål.

Med sin kända talang fäste baron Lilliehoorn hela uppmärksamheten vid sig. Han tackade värden och värdinnan främst för den gästfrihet som städse blifvit bevisad Vestgötadals regementes officerare och särskildt för den föreslagna skålen.

»Derjemte tackar jag», tillade han ironiskt, och med ett satiriskt småleende, »för den del af skålen som egnades regementets utmärkte och rätt-

rådige chef, som icke lennar något tillfälle åsido till häfdande af regementets ära och de vid regementet danade officerarnes framtida lycka och trefnad.

Gyllenram förstod hvaråt Lilliehoorn syftade och bet sig i mustachsribbarne, samt sökte omkring salen, för att finna major Haij, som dock blygsamt nedslög sina ögon och undvek chefens hvassa blick. Gyllenram var nämligen svag till sin karakter och styrdes, så att säga, af den kraftige och i tjensten skicklige Haij.

Skålen för värden och värdinnan föreslogs af major Norlin; och sedan damerna dragit sig tillbaka och bålar blifvit framsatta dracks rundligt, sedan jemväl brukspatron Wikström hade förklarad ordet fritt.

Flera af officerarne propoerade skålar för öfverstelöjtnant Lilliehoorn, för landshöfding Ekorn och borgmästaren Krull och häradshöfding Zengerlein för officerskåren och hela regementet. Slutligen trängde sig adjutanten Lundblad fram till bordets östra ända, hvarifrån skålarna utropades. Lundblad, som inom regementet icke hade synnerliga sympatier, ansågs såsom framfusig och feg, föreslog, obetänksamt nog, en skål för de främmande officerarne, kaptan Bonde och fänrik Ernst von Kosboth, hvilka nu önskade förena sina öden med de öfriga regements-officerarnes. Men ingen officer deltog i denna skål.

I detsamma inkom kaptan Sabelfelts kalfaktor och hviskade några ord i sin kaptens öra. Denne pressade sitt fyllda glas så hårdt emot bordet, att det gick i spilor, derefter vände han sig mot den

sista talaren, adjutant Lundblad, och förebrådde honom, att han, som var minst befogad, tagit till orda i en sak, som stört hela officerskårens nöje; »men», tillade han, »om kamraterna verkligen vilja dricka dessa namngifna främlingars skål, ehuru de ännu icke blifvit införlifvade med officerskåren, så är nödigt, att i den äfven inrymma en annan utbörding, en redan till regementet inkommen och som jag af min kalfaktor hör, till staden nyss anländ. nykomling, kapten von Köhlers skål. Det är så mycket mera skäl dertill, åtminstone för adjutant Lundblad, som denne von Köhler redan passerat tvenne regementen och hitkommer med dålig antecedentia, för att uttränga oss på regementet äldre officerare.»

Man såg i Sabelfelts blixtrande öga, att hat och hämd rasade inom hans bröst, hufvudsakligen emot von Köhler, ty med intet ord vidrörde han de öfriga främlingarne, Bonde och von Kosboth, men hans ovilja äfven mot dem var i jemt stigande; och han bemödade sig icke att dölja detta sitt missnöje. Sabelfelt var en starkt bygd man, med klar och vacker organ. Han var tillika både djerf och modig och äfven oförsynt. Som han hade druckit mycket, tog han icke hänsyn till något och valde icke sina ord.

Skålen blef ej drucken och major Norlin, som mycket älskades och värderades af kåren, uttryckte sin förundran öfver att en vanlig middagsbjudning skulle begagnas till uttalanden af enskildes meningar och omdömen.

Detta retade ännu mer kapten Sabelfelt, hvars mörka ögon sköto blixtrar och bådade det, som icke var godt.

»Jag vet», sade Sabelfelt, »mycket väl, att stämplingar emot officerskåren tolereras af det högre befälet, som borde vara kårens säkra värn. Men äfven major Norlin kan komma att erfara följderna af kurtis mot denna von Köhler, som har mäktiga förespråkare. Emellertid vill jag icke störa dagens fröjd, utan aflägsnar mig gerna.»

Blossande röd gick Sabelfelt sin väg och tillkallade i trappan kapten Gyllenspetz.

Denne, som deltagit i ett samtal i samma ämne, men i ett af smårummen, sporde Sabelfelt om orsaken till hans upprörda sinnesstämning, och bad honom lugna sig, men fåfängt.

»Jag skall bevisa dessa pultroner, att kåren har åtminstone en man, som vågar både tala och handla. Jag utmanar, att börja med, den nu anlände baron von Köhler, och jag vet att du fört dina pistoler med till mötet, jag behöfver dem.»

»Pistolerna stå till din tjänst», svarade Gyllenspetz, »men finnes ej annan utväg att bilägga dessa ledsamma tvister inom regementet?» von Köhler skall vara en human och intelligent officer och god kamrat, som icke saknar mod.»

»Så mycket bättre», svarade Sabelfelt, »då kan ju du blifva hans sekundant. Farväl, jag skall bedja adjutant Stenberg att henta och profskjuta pistolerna.»

* * *

En stund derefter reste tvenne officerare i en lätt jagtvagn ut åt Dalbobron och stannade vid brons vestra ändpunkt, der vägen viker af till Lockered. Der stego de ur vagnen och gingo bergvägen åt venster in åt skogen. Officerarne voro löjtnant A. E. Lilliestierna och adjutant Stenberg, hvilka der skulle profskjuta kapten Gyllenspets pistoler.

Kort derefter hördes efter hvarandra fyra skott hvarefter officerarne stego i vagnen och reste åter till staden. Vagnen gick blott fot för fot, ty bron var mycket skadad, men arbetsfolket, som lagade skadorna voro behjplige att föra de resande öfver de farligaste ställena.

De begge officerarne tycktes föga beskymra sig om brons dåliga skick, ty de samtalade med liflighet om den duell, som adjutant Stenberg nyss hade haft med en officer vid Vermlands regemente och efter hvilken Stenberg nu bar ett djupt sabelhugg öfver pannan. Lilliestierna berättade, att han af major Haij, vid hemkomsten från affären, i hvilken löjtnant Lilliestierna deltagit såsom sekundant, fått hårda och orättvisa förebråelser, ehuru just majoren hade öfvertalat honom att vara adjutant Stenberg följaktig. Stenberg bad Lilliestierna glömma detta obehag och nu rullade vagnen in på stadens ojemna gatstenar.

På aftonen var bjudning hos handelsman Niklas Söllscher. Denne man var en dugtig köpman som hade sin bod i hörnet af Kungsgatan och Residensgatan. Han var af mer än ordinär storlek, tjock och välmående, bar vanligen lång, mörk syr-

tut med tvärfickor, samt hatt med breda skyggen. Hans buskiga ögonbryn betecknade den energiske mannen och hans tunna läppar beslutsamhet. Han hade stor, något nedböjd näsa och svarade aldrig förr än han noga öfvertänkt sitt svar. Hela hans väsende var den beräknande köpmannens.

Om honom går ända till vår tid en ganska pikant historia.

Många år efter den tid vi afhandla var en Flack landshöfding i Venersborg. Handelsman Söllscher var stor ekonom, men landshöfding Flack deremot stor slösare. Detta borde så utjemnas, att den som sparade sina penningar borde afsätta något åt den som förstod att sätta penningar i rörelse, och med sådan öfvertygelse infannu sig landshöfding Flack hos handelsman Söllscher och berömde vidt och bredt S. stora köpmannaduglighet och hans vidlyftiga handelsförbindelser.

S. uppsköt sina glasögon öfver pannan, tog sig två prisar snus ur sin stora silfverdosa och såg stort på den förträfflige landshöfdingen, som visade sig så gemen, att slå sig ned vid hans kontorspulpet, liksom hans förste bokhållare. Inom sig undrade han öfver hvad som kunde ligga under detta.

»Jag har derföre tänkt», fortfor F., »att förorda, att handelsman skall blifva utnämnd till kommerseråd, om en sådan ära skulle fagna handelsman.»

»Å, herr landshöfding», svarade S., »så stor upphöjelse har jag visst icke gjort mig förtjent af. Hm. — Är en sådan utnämning förenad med några inkomster, med förlof?»

»Inkomster, ja visst! Större relationer i alla riktningar och många andra förmåner. Ett kommerseråd är så godt som själfskrifven vasariddare; men låtom oss dricka ett glas tillsammans inne hos er, handelsman, jag vill nämligen blifva bror med en så framstående man.»

S. hade aldrig förr gått så lätt från sin pulpet och till sina rum.

Vin framsattes och brorskålen dracks. En stund samspråkades och F. ledde samtalet varsamt in på den svåra penningtiden och frågade bror S. om han hade några tusen banko tillgängliga på helt kort tid, blott åtta dagar. S. vred sig på stolen, nekade och sade, att han hade blott några hundra plåtar inne.

»Gör ingenting», sade landshöfdingen, »jag vet hvar jag får penningarne på den korta tiden. Får jag blott besvära bror kommerserådet, att pro forma skrifva sitt namn under denna skuldsedel, som borgen, blott en formalitet, kära bror.»

»Hm, hm», mumlade S, »jag kan icke neka min ärade bror en liten tjänst. Huru stort är beloppet med förlof?»

»Å, endast sextontusen banko på åtta dagar, då mina pengar bestämdt ingå.»

Söllscher hoppade till på stolen, som om han blifvit stungen af en orm, stirrade på landshöfdingen som han trodde vara sinnesrubbad, men då denne leende räckte honom papperet, skref S. mekaniskt sitt namn och fick äfven betala de tjugufyratusen kronorna,

Ytterligare penningtrassel gjorde, att F. måste söka tjänstledighet och bodde på landshöfdingsbostället Restad vid Venersborg.

Flera år derefter inträffade hungersnöd i Grekland och äfven inom Venersborg gingo personer omkring i husen och insamlade medel till förmån för de hungrande grekerna. Man uppsökte i första rummet den rike handelsman Söllscher och frågade honom, om han ville understödja grekerna.

»Nej tack!» utropade S. »Jag har min grek på Restad och den greken kostar mig sextontusen riksdaler banko.»

Men vi återgå till vår berättelse.

Hos handelsman S. var nu aftonsamqväm, enkelt, men värdigt ett förmöget handelshus. Tillställningen var anordnad på Nicklasberg, straxt utanför staden.

Handelsman S. emottog sina gäster på trappan och ibland dem flera officerare. Några voro ännu kvar hos brukspatron Wikström, nämligen öfverste Gyllenram, major Haij m. fl., hvaremot major Norlin, kapten Gyllenspets, Uggla, Sundén och Goldkuhl, löjtnant Lilliestierna, Piskator, Lindström, doktor Rudolphi, regementspastor Palm samt adjutanterna Stenberg och Lundblad infunno sig på Nicklasberg.

Kaffe serverades å nedre salen och samspråket blef särdeles lifligt, emedan flera af gästerna hade intagit middag hos brukspatron Wikström och redan vid ankomsten voro särdeles uppymda. Söllscher var den artigaste värd och manade ofta sina gäster

att taga för sig af det som fans, såsom den tidens bruk vid bjudningar var.

S. gick orolig fram och åter genom förstugan och såg ofta ut åt landsvägen som om han väntade någon.

Klockan var redan sju, då en officer klädd i kungens regementes uniform gick med långsamma steg genom parken. Han möttes på trappan af handelsman S. och välkomnades. Det var baron von Köhler. Han svarade med en bugning och presenterades derefter för värdinnan och gästerna.

Herrar officerare blefvo hastigt förändrade; från den lifligaste glädtighet blefvo de såsom af ett trollslag allvarlige och till och med hotande. Hvert von Köhler kastade sin blick mötte honom endast mörka ögonkast, och vid det han presenterades för officerarne vände sig flera af dem bort och öppnade samtal med andre.

Sabelfelts och von Köhlers ögon möttes för andra gången under dagens lopp, den förres uttryckte hat och vrede, den andres mildhet och vemod.

Det var, som då örnen spänner sin blick i det rof han ser, men icke genast vågar anfalla.

Då hatet smider sitt jern blir det uddhasst och sårar lätt det offer, mot hvilket dess udd riktas. En hatfull fiende kunde knappast handla mera öppet än Sabelfelt; ty till och med hans ögon gäfvö utmaning till den han utsett såsom föremål för sitt hat. Men ehuru von Köhlers blick var sorgsen och tankfull, emedan baronen såg sig kallt

och hånfullt emottagen till och med i enskildt samqväm af blifvande kamrater, var den likväl fast och lugn, under det hans antagonisterna sågo förvirrade omkring sig och undveko den milda anblicken af främlingen, som de så djupt hatade på grund af förut fattad mening, ehuru baronen icke det ringaste gifvit anledning dertill. Han hade genom anhörige och inflytelserika vänner blifvit påtrugad kaptensplats på Vestgötadals regemente, med transport från kungens regemente i Skåne, för att komma släkt och vänner närmare. Dessa hade affärsmässigt, med major Haij och öfverste Gyllenram, hvilka ansågo sig berättigade att bortackordera tjänster, uppgjort om von Köhlers befordran och denne var fullkomligt okunnig om att detta skett i strid med det allmänna tänkesättet inom officerskåren. Han såg väl att först öfverstelöjtnant Lilliehoorn och sedan de hos handelsman Sölscher samlade officerarne voro mindre vänligt sinnade emot honom; men som främling hade han ingen aning om det djupt rotade hat, som hos officerskåren, liksom en förrädisk eld, som glimmade under askan, hotade hans lif.

Baron von Köhler var en fint uppfostrad aristokrat, hans nobla och lediga sätt förrådade gentlemannen i hvarje rörelse. I alla förhållanden bibehöll han lugn värdighet, som var en hållhake på hans fienders närgångenhet. Svärmisk och drömmande, tänkte han mer än han talade, och sällskapslifvet var för honom endast ett medel till utbyte af meddelanden, grundade på allvarligare

studier. Lätt skämt och satiriska infall undvek han, genom att aflägsna sig från den krets, der sådant öfvades.

I öfrigt hade von Köhler så stort sällskap af sina egna djupa tankar att han icke var i behof af andras sällskap. Han använde hvarje ledig stund till nyttig läsning. Krigsvetenskaper, förnämligast taktik och strategi, samt matematik voro hans älskingsstudier och han kunde sitta långt inpå nätterna, sysselsatt med lösningen af svårare matematiska problem.

Baronen gick rakt fram till värdinnan och hälsade henne med vördnad, samt vände sig derefter till gästerna och presenterades af S. Officerarne hade förfogat sig till den nyanlagda trädgården. Endast kapten Sundén, regementspastor Palm och doktor Rudolphi stannade qvar och sampråkade med den nyss ankomne gästen.

I trädgården började snart en mera lifvad sinesstämning. Vid slutet af stora trädgårdsgången, i den derstädes planterade syrenhäcken, voro bänkar och bord med blålar utsatte och upp till salen hördes officerskörens muntra stämmor: »Bålen vinkar, vid dess stränder» o. s. v. Der dracks rundligt om, ty fastän S. var hushållare i sitt enskilda lif och sina dagliga utgifter, var han det aldrig vid festliga tillfällen. Söllscherska handelhuset var näst Wikströms det mest gästfria och S. hade ingen större glädje, än då han kunde bereda sina gäster en tät florshufva. Det var den tiden ansett såsom ett

dåligt kalas, der ej åtminstone några af gästerna måste kinesa på platsen.

Men glädjen, som ville frodas inom officerskåren, blef ej ogrumlad. När den var som lifligast uppträdde adjutant Lundblad med ett föredrag om lidna oförrätter vid regementet, ett upprepande af den gamla visan emot utbördingarne.

»Det är, gud fördöme mig, icke mer än fjorton dagar sedan vår vän och kamrat adjutant Stenberg här bredvid mig var på knäppen att få skallen så godt som klufven af en fräck öfversittare, löjnant Tersmeden vid Vernlands fältjägare; och det kan bevisas, att det gick så hastigt, att vår vän, gud fördöme mig, knappast hann draga sabeln till sitt försvar, innan han fick det vanställande hugg, som ännu synes oläkt på vår kamrats äne. Skola främmande, förmätne vildbasare så få husera, så är bättre vi alla taga afsked, ty man är ingenstädes säker för hugg och slag. Vi sågo nyss huru denne v. Köhler uppträdde öfvermodigt och fräckt, och det slutar säkert icke i afton utan att någon af oss blifver skymfad af utbördingen. Gud fördöme mig, har icke Vestgötadals regementsofficerare blifvit en skotttafla för alla främlingar.»

Major Norlin, hvars allvarliga drag bjödo aktning, reste sig och besvarade detta adjutant Lundblads ordflöde.

»Det är en officers pligt att skydda hederns lagar; men hafva dessa blifvit kränkta af de till regementet ankomna officerarne? Vi kunna ej gilla major Haijs och öfverstens handlingssätt i fråga om

dessa placeringar på speciellt vårt regemente, men skola de främmande officerarne stämplas såsom ovärdiga vår aktning och vänskap därför, då de vederligen ingen förnärmat. Eller har någon af eder, mina herrar, något att anföra mot den här närvarande baron von Köhlers heder? Hvarför undfly vi honom, då han ju rätteligen är vår krigs kamrat?

Adjutant Lundblads tal må gälla för hvad det kan, han är ju van att låta tungan hafva fritt lopp i tid och otid. Men hans framfusighet börjar urarta till sjelfsvåld och bör ej tolereras af redliga män. Beträffande adjutant Stenbergs malör i Karlstad, så vill öfverste Holmstedt vid fältjägarna gerna medgifva att Tersmeden, som tilldelade Stenberg en välförtjent minnesbeta, är en brutal och högmodig officer, som, då han druckit mycket, äfven kan vara grälsjuk; men vår adjutant S. lär icke förhållit sig särdeles hedrande före utmaningen och därför illa blottställt sitt anseende, samt ingalunda värdigt presenterat det regemente han tillhör och slutligen har han echapperat, då han blef utmanad. Att han senare måste infinna sig och gifva satisfaktion, berodde på en befallning från förste majorn. Alltså torde adjutant Lundblads svåra anmärkningar blifva betydligt reducerade och träffa helt andra personer, än dem de äro riktade emot. Men se der öfverstelöjtnant Lilliehoorn; låtom oss icke störa aftonens glada samqväm, utan lemna dessa ledsamma ämnen åtminstone för i dag.»

Den ankommande öfverstelöjtnanten helsade gladt de pokulerande officerarne, hvarefter han ifrigt efterfrågade kapten Sabelfelt.

Denne gick ensam i en af tvärgångarne och för hvarje gång han passerade stora hufvudgången kastade han sina tigerögon upp emot hufvudbyggnaden, på hvars halfrunda trappa några af officerarne och det öfriga sällskapet voro i lifligt samspråk.

»De tala om mig», sade Sabelfelt för sig sjelf, »de der brackorna deruppe, och von Köhler, salongshjerten är deras afgud. Men vänta, min fru friherrinna. Du störde mitt lufs lycka och husliga frid genom dina infamier med Sigrid. Din sockersöte son! Ah, om du fick se honom sprattla i sitt blod, det skulle blifva blott en obetydlig lön för min mördade lycka, som var ditt verk. Han eller jag — naturligtvis, kanske båda — nåväl! Hvad unnar mig lifvet, då det icke unnade mig henne? Hans moder var det, som sade, att jag var en svindlare, spelare och hårdhertad. Ha, ha! Men hämdfull sade du icke, hvilket hade varit att komma sanningen närmast. En moders sorg öfver sitt älskade barn skall vara en qvinnas rysligaste marter, har jag hört. Och när hon får höra att jag — —»

»Går ensam här och funderar», sade baron Lilliehoorn, som hade uppsökt Sabelfelt.

Kapten Sabelfelt spratt till, men lugnades snart, hvarefter båda ifrigt samtalade.

Kapten Gyllenspetz närmade sig och ville deltaga i samtalet, men de båda officerarne undveko det och gingo rakt fram öfver gräsplanen, samt

stego med lätthet öfver den låga stenvägg af stora rullstenar, som är upplagd kring trädgården, och gingo ut på den utanför liggande Torpagatan.

Man vet ej hvad då samtalades, emedan ingen af de båda officerarne veterligt yppat något derom, men något lugnad inträdde Sabelfelt vid sin förmans sida efter en halftimme åter i trädgården, der alla herrarne nu voro församlade.

Öfverstelöjtnant Lilliehoorn fattade ett glas och propo-nerade en skål för värden och värdinnan. Skålen dracks med stor hänförelse, och handelsman Söllcher ville i värtaliga ord betyga gästerna den ära som honom vederfors, derigenom att herrar officerare samt stadens och länets högste styrelsechefer hedrat hans hus, men han kom redan vid ingången af sig och slutade kort dermed, »att herrarna veta i alla fall hvad jag ville säga, och dermed basta, så sannt jag heter Niklas Söllscher».

En yrande skrattsalfva blef svaret på detta förträffliga tal, och om ej regementspastor Palm hade afbrutit munterheten med att förklara ordet fritt, så hade värden troligen genast blifvit upplyft på officerarnes starka armar och hissad, hvilket den tiden var i nästan dagligt bruk. Palm förklarade, att fastän S. icke var någon värtalare i egentlig mening, hans mening likväl var den värtaligaste; och som han städse visat officerskåren välvilja och förtroende, samt då punschen nu var vederbörligen inmundigad, ville han fästa uppmärksamheten derpå, att den älskliga värdinnan med sin hvita näsduk ifrån matsalen gaf tecken, att hon önskade säll-

skapet närmare, »och i följd deraf, mina herrar, föreslår jag, att vi begifva oss dit upp, samt föra vår hederlige värd, handelsman Söllscher, med oss på guldstol».

Svaret blef ett gladt hurra, och i ett ögonblick satt S. på martissönernas starka skuldror, och under afsjungandet af den välbekanta krigssången: »Det gamla Göta lejon hvilar» o. s. v. marscherade sällskapet upp mot hufvudbyggningen, der flera nya gäster infunnit sig: handelsmännen Johan och Gustaf Sunnerdahl, Fredr. Agrell, generaldirektör Gyllenheim, pastor Hallén m. fl.

Ensam på en sidobänk i trädgården hade baron von Köhler tagit plats. Han hörde sorlet omkring sig, men deltog ej deri. I det längsta hade han hållit sig i salongen, men då sällskapet allt mer drog sig till bälarna i trädgården, uppsökte han en sidogång, der han med lifligt intresse betraktade aftonens stjernklara firmament.

von Köhler var i viss mon svärmare, och hans tankars flygt mätte icke alltid afstånden, ty lika snabbt som tanken, kunde hans illusioner utbreda sig i oändlighet. Han föll således ofta i sjelfbetraktelser, och då hans fantasi riktades till högre regioner, var det förnämligast de i den stora rymden simmande stjernoräna och planeterna, hvilka liffigast sysselsatte hans tanke.

»Huru storartad», sade han, »är ej denna oändlighet, mättad af den genomskinliga ethern? Detta rymdens rörliga lif, med millioner himlakroppar, bland hvilka vår jord är ett litet, ganska obetydligt

klot; och hvad är vårt hela, för sig sjelf storartade, mot denna häpnadsväckande storhet, som antagligen rör sig under inflytelsen af aflägsna solsystemer, med tusentals dem tillhörande kretsande verldar, måhända vida större än de, hvilka kretsas omkring vår strålände sol, dagens stjerna och allt lifs moder, som lyser och värmer vår eljes mörka och kalla jord.»

»Der rör sig vår närmaste granne, näst månen, planeten Venus i riktning från Hunnebergs hjessa, med stadig, sydlig kurs, för att gå ned bakom Nygårdsängen, redan nu lysande såsom aftonstjerna.»

»Huru förunderligt», fortfor han. »I mångtusen år har du med ilande fart jagat fram samma bana, utan att man kan tillvita dig en minuts mankemang. Du är ungefär lika stor med vår jord, har nästan lika långa år, och natt och dag skiljer sig på dig obetydligt från natt och dags längd på vår jord, täthet, massa och tyngd äro nästan lika och du är liksom vår jord omgifven af en atmosfer, fullkomligt lik vår, har kontinenter och haf och kretsar liksom vi, fastän betydligt närmare, kring samma härliga sol. Alltså under högre värme- och växtlighetsförhållanden. Det är lif och vegetation på vår jord. Kan icke äfven du, praktfulla Hesperus, hafva detsamma?»

»Är endast vår jord, denna lilla, obetydliga himlakropp af en vis försyn gynnad med intelligenser? Eller kan icke äfven du, sköna aftonstjerna, vara bebodd af tänkande varelser? Om sådana fin-

nas på din planet, så skulle dessa se vår jord samma tid, som vi se dig, fastän något större, emedan jorden ju är något större än du. Eller har den store allfadren måhända skapat dig och alla de öfriga himlakropparne, millioner verldar, ensamt till fördel för jordinvånarnes ögonfägnad? Hvem vet?»

v. Köhler hade knappast slutat sin revy med stjernorna och i närheten af zenith för sista gången uppsökt nordstjernan, då han kände ett lätt slag på sin venstra skuldra. Tyst och ljudlöst hade en person närmat sig, och då v. Köhler vände sig om stack ett rödhårigt hufvud fram mellan buskarne och snart stod adjutant Lundblad framför honom.

Han såg sig misstänksamt omkring åt alla sidor, lade tvenne fingrar på sina läppar, till tecken att v. Köhler skulle vara tyst, samt hviskade sakt:

»Drömmare, här sitter ni ensam och filosoferar och anar intet ondt, medan der uppe i salen hatet och intrigen spinna sina nät till edert förderf. Ni sofver på en vulkan, baron, och endast en sann väns råd kan rädda eder från den säkra död, som kamraterna svurit eder. Tyst! Man kan höra oss, och skulle de få se mig i edert sällskap, vore äfven jag förlorad. Men jag känner en obeskriflig dragningskraft till eder, för att, om möjligt, rädda er. Sablarne, som skola hugga er i stycken, äro redan slipade och kulorna, som skola förfoga er till andra verlden äro redan gjutna. Fly, kaptan! Fly, säger jag, ty er död är svuren af dessa förmätna stympare i krigskonst. De afundas er öfverlägsenhet och känna sig förintade af eder skicklighet.»

»Nog, min herre», afbröt v. Köhler med otålighet. »Jag har ej den äran att känna er och jag anser mig icke behöfva edra råd. Men det får jag säga, att ni har ingen rätt att så tala om förmän, ty af edra distinktionstecken ser jag att ni är endast subaltern. Gå, min herre, jag önskar icke tala med er.»

Men Lundblad fortfor:

»För guds skull, tala icke så högt, baron. Om ni icke anser mina varningar och råd af något värde, så låt oss icke vidare tala derom. Min bror Knut vid Cederströmska husarerna har, gud fördöme mig, tillskrifvit mig och berättat edra stora förtjenster, och det var därför som — —»

»Ni ville nedsätta edra förmäns värde och missleda mitt goda omdöme om den. Sannerligen, adjutant Lundblad, er aktningssvärde broder Knut Lundblad vid skånska husarerna, min synnerligt gode vän, har icke förgäfves varnat mig för eder. Det sista han sade mig vid mitt afsked från denne var: Blif aldrig intim med min bror, den vindflöjeln, ty han förråder beständigt dem han med sin utsökta inställsamhet och goda sällskapston närmar sig. Det var förmodligen er, herr adjutant, han menade. I öfrigt, hvad har jag att frukta? Tror ni att jag är feg? Då bedrar ni er. Jag känner knappt någon här på orten och jag har, vid Gud, aldrig haft en ovän, mig veterligt, och har inte förolämpat någon det ringaste, och likväl säger ni, att man hatar mig. Min pligt är att akta och vörda den kår jag

tillhör och tillåter ingen att nedsätta dess värde. Och nu farväl, min herre, och korsa ej en gång till min väg, jag ber er derom.»

v. Köhler vände sig på klacken och aflägsnade sig i riktning mot hufvudbyggnaden, dit flera gäster på aftonen ankommit, för hvilka v. Köhler nu presenterades: konstmästaren vid Trollhätte kanal Nordström, rådman Hafvenström, doktor Fogelmark, kanalinspektör Horster vid Brinkebergskulle, garfwaremästarne Regnman och Dahlöf, hattmakare Svedberg, bryggare Vigelius, handlanden Skarin m. fl.

Förintad stod Lundblad såsom fastnaglad på den plats, der v. Köhler hade lemnat honom. Det gick omkring i hans hufvud och hans blick var stadigt fästad på den punkt i sandgången, der den bortgående v. Köhler hade vridit sig på klacken och aflägsnat sig, utan att göra en gest till afsked.

»Gud fördöme mig var icke det ett nederlag», sade han, »och det var på knäppen, att jag hade förgått mig. Ett gement nederlag. Hade jag varit iklädd mina epåletter, så hade detta sammanträffande kunnat blifva hans sista stund. Såg han, månne, att jag icke bar sidogevär, eftersom han så fräckt vågade håna mig, eller vet han ej, att ingen ostrafadt dristar förnärma mig, att den, med hvilken jag korsar min klinga, är dödens säkra rof?» utropade han teatraliskt. »Och den stolte baron skall erfara följderna af min vrede! Jag kan icke fördraga hans öfvermod; hans svarta ögon skjuta blixtar, hvassare än dolkspetsar. — Och likväl måste jag tjena under honom, emottaga befallningar af honom och göra

honnör. Nej, han måste dö, den förmätne, dö, så visst som att verlden har en medelpunkt, och försvinna i jorden så säkert, som en likkistnagel, och detta är bestämdt som ett kommando. Han måste dö! — Och du, min käre bror Knut, har du ej annat att göra, än förtala, beljuga och förnedra din hederlige, vänlige och tappre broder? Om min klinga kunde nå dig, innan min vrede svalnar, skulle en af oss falla. Gud fördöme mig, falla! — Sabelfelt», och hans blick gnistrade vid tanken på denne man, »hvar är han, som icke hämnar mig på fläcken? Å! om jag hade detta lejons mod — hans skicklighet att föra vapen har jag naturligtvis — —»

»Fast ni aldrig vågar visa den», svarade en röst bakom honom. Det var kapten Sabelfelts.

Aftonen hade sänkt sina skuggor öfver trädgården, utan att Lundblad märkt det, sysselsatt, som han var, med sina egna oordnade tankar. Ej heller att båda våningarne uppe vid gården strålade i rik belysning och att tvenne officerare promenerade på den trädgårdsgång, invid hvilken den bistre adjutanten höll sin monolog. De båda officerarne voro kapten Sabelfelt och löjtnant Lilliestjerna.

Lundblad spratt till och tog ofrivilligt två à tre språng för att ila bort, men officerarnes skratt hejdade honom.

»Å! Gud fördöme mig trodde jag icke att det var utbördingen, som lyckats öfverrumpla mig med blankt vapen, för att mörda mig, och som jag var obeväpnad — —»

»Så tog ni till harvärjan», sade Lilliestierna skrattande.

»Jag försäkrar, kapten Sabelfelt, att det är vår innerliga vänskap, som kan tillåta löjtnant Lilliestierna att drifva sitt skämt nog långt. En annan skulle icke så våga kränka hederns lagar, utan strid på lif och död. Men, mina herrar, här är annat att tänka på. von Köhler gick nyss härifrån, fullkomligt förödmjukad. Jag sade honom, att hans placemang på vårt regemente var en skandal och att hans mamma borde utse något annat för hans carrière. Han blef i början fräck, men just då jag ämnade utmana honom och på knäppen att, Gud fördöme mig, uttala utmaning, försvann han, som en feg stackare, och gjorde sig osynlig bland buskarne i trädgården; och fastän jag sökt honom, finnes han ingenstädes.»

Sabelfelt och Lilliestierna vaxlade några ögonkast, drogo på munnen och lemnade trädgården, utan att bevärdiga Lundblad med ett ord.

Ytterligare förödmjukad stapplade Lundblad efter och blandade sig med de samtalande, särdeles lifvade gästerna och blef der den förträfflige ledaren af aftonens glada skämt.

Sabelfelt och Lilliestierna fortsatte vägen och stannade först vid parkgrinden till landsvägen.

»Jag kan ej uthärda denna på en gång vördnadsfulla och utmanande blick, som von Köhler städse fäster speciellt på mig», sade Sabelfelt. »Jag har aldrig sett honom mer än tvenne gånger förr än i afton och hans uppträdande är värdigt och

nobelt, han har aldrig ett grand förorättadt mig och likväl måste vi slåss på lif och död, ty, jag känner, att jag hotas af hans öfverlägsenhet.»

»Kanske mer för din ungdomskärlek, den hans moder omstörtade för dig», sade Lilliestierna.

»Bah! Hvarför skulle han taga placemang just hit?» sade Sabelfelt, som var en kraftfull man, och upphetsad af vinet, fattade jernregeln på grinden och böjde den tillbaka, såsom hade det varit ståltråd. Hans ögon rullade vildt, händerna knötos och han stampade med fötterna den hårda vägen, under det han skar tänderna och gnisslade med vildt raseri.

»Lugna dig», sade Lilliestierna, i det han lade sin hand på hans arm.

»Tillbaka!» ropade Sabelfelt, med stegrad vrede. »Blod! jag vill se blod, eljes ger jag mig sjelf döden», och i samma ögonblick störtade han vanmäktig till marken.

Flera officerare skyndade till på Lilliestiernas rop och Sabelfelt lyftades upp och sattes på den låga stenvuren mot landsvägen.

Äfven doktor Rudolphi ankom. Paroxysmen var öfver, men Sabelfelt var dödligt blek. Blodkoppning begagnades den tiden snart sagt vid alla tillfällen och kapten Gyllenspets uppmanade doktor Rudolphi att slå upp ådern. Sabelfelt såg med stadig blick på Gyllenspets. »Du har rätt, broder, det behöfs en åderlåtning». Men doktor Rudolphi var ej rustad med dylikt instrument och han sade att det behöfdes ej numera, hvarefter Sabelfelt reste sig och gick att taga afsked af vär-

den och värdinnan; och då några af kamraterna ville understödja honom afböjde han det sägande: »I morgon kamrater.» Det hände ej sällan att Sabelfelt föll i ohejdadt raseri, hvarvid han sökte sak med kamrater och enskilde. Den minsta motsägelse kunde bringa honom i häftig vrede och många gånger var han nära att begå subordinationsbrott, ehuru kamraternas mellankomst hindrade det.

Hans häftiga lynnekunde ej hejdas, ej ens i damers sällskap. Hård och oböjlig älskade han endast styrkans makt, och den, som blef föremål för kapten Sabelfelts hat, hade fått en fiende, som icke var att förakta.

Baron von Köhler hade fullkomligt oskyldigt blifvit träffad af denne mans hat, då han icke vägrat antaga placering på Vestgötadals regemente. Baronen kände förut endast major A. Haij och vid honom hade han helt flygtigt talat under dagens lopp. Hans milda, men bestämda blick hade Sabelfelt uppfattadt såsom hån och förakt och deraf Sabelfelts häftiga vrede. Andra officerare, som ville visa sin ovilja mot von Köhlers placemang, underbläste det och skrattade i mjugg åt alltsammans.

Baron von Köhler, som ingen aning hade om hela komplotten mot honom, blef tankfull, då han såg sig kallt emottagen af män, hvilka skulle blifva hans kamrater och dela tjenst med honom. Hans medfödda stolthet förbjöd honom krypa för dem med hvilka han var fullt jemngod, om ej öfverlägsen, och hans sjelfständiga natur var fri från hvarje fjesk. Han samtalade med dem bland offi-

cerarne, som ej undvek honom och blef en favorit hos alla de öfriga gästerna.

Vid upprottet följde värdfolket gästerna in till staden och Baron von Köhler förde värdinnan vid sin arm. I staden skiljdes gästerna och hvar och en gick hem till sig och äfven von Köhler uppsökte sitt logis. Han hade under dagens lopp flyttadt till ett mera bekvämt logis i handl. Vigelius' gård.

Vid det han gick gatan fram och närmade sig Skarinska gården, såg han en man, som sakta smög sig tätt intill hustraderna, såsom ville han undvika den ankommandes uppmärksamhet. Som ett spöke sväfvade den okända, upplyst af dankarna i stadens lyktor, tills han med ens afkastade sin smygande tillvaro och gick med fasta steg emot von Köhler. »Mitt namn är Sabelfelt,» sade han »och jag vet att ni, min herre, heter von Köhler. Det blir oss båda för trångt på detta regemente, en af oss måste vika och som ni är känd för en dålig människa, som förut blifvit utvisad från flera regementen, vill ingen kapten här tjena tillsammans med eder och jag får tillägga . . . »

»Nog kapten Sabelfelt. En upphetsad sinnesstämning ursäktar till en del edert handlingssätt. Jag har af major Haij hört, att ni har ett häftigt och våldsamt lynne och det är värst för eder sjelf. Hvad mig beträffar älskar jag deremot det lugna humana samarbete vid regementet, för konung och fosterland och sätter detta framför det vilda öfversitteri inom armén, som gör sig gällande här. Vill ni, kapten, återtaga de för mig förnärmande och

min heder kränkande beskyllningar, som ingen mer än Gud i himmelen hört, så vill jag glömma hvad som passerat. Vill ni det ej, så viker jag icke från min pligt, min heders säkra hägn; men ber er i så fall i morgon besöka mig. Jag anser mig icke hafva rätt att hårdt bedöma edert handlingssätt i afton. Fortfar ni då med mogen öfverläggning i det hat ni nu hyser mot mig, som aldrig på ringaste sätt förorättadt eder och som mig veterligen icke förtjenat en ovän, så, kapten, måste jag bifalla er ifriga önskan att taga mitt lif, heldre än jag lider er mot mig riktade skymf. Man kan ju icke mer begära, kapten Sabelfelt. Och nu farväl för i afton, kapten, tiden är redan långt framskriden och vi behöfva båda hvila.»

Med vänlig t. o. m. ödmjuk hälsning, »godnatt kapten Sabelfelt», räckte han ut sin hand, men kapten Sabelfelt stötte den tillbaka.

»Ni är lika feg som ni är låg von Köhler. Ni vill undfly Guds rättvisa dom, med att håna mig och säga, att jag i afton druckit för mycket och icke vet hvad jag gör; vidare har ni sagt att major Haij beskylt mig för öfversitteri och slutligen fordrar ni fräckt att jag skall återtaga mina på goda skäl och lugn besinring fällda omdömen om er. Hade jag nu de för eder räkning profskjutna pistolerna här och med dem tvenne vittnen, skulle ni blott hafva att välja emellan, att slåss eller fly. Ni vill uppskjuta vår affär till i morgon, nåväl, jag bifaller detta, för det ni skall kunna eschappera under natten.»

»Jag har meddeladt eder, kapten Sabelfelt, hvad jag i afton har att säga och vill ej tillägga något. Blott det, att jag är den förolämpade och, om en duell blir oundviklig, är det jag, som bestämmer vapen. Alltså: farväl kapten.»

Kapten von Köhler böjde svagt på hufvudet och ett mellankoliskt leende krusade hans läppar i det han aflägsnade sig genom portgången. Sabelfelt skummade af raseri, men svarade intet.

Månen hade under detta samtal uppnått zenit och de blyfärgade molnen veko för en stjernklar himmel. En svag vestlig vind strök från Dalobergen genom gatorna. Kring det hus, i hvilket von Köhler bodde, funnos uppsatta efter gatan korta stenpelare och emellan dem hängde grofva jernkedjor till skydd att åkande icke skulle komma nära husväggen. Då kapten Sabelfelt en stund, med ett rofdjurs ögon, betraktat det fönster, från hvilket nu ett svagt ljus spred sig ned på gatan och i hvilket von Köhler syntes, nedfällande den hemmaväfda blårandiga bomullsrullgardinen, satte han sig på den nära hängande kedjan och gungade sakta fram och åter.

»Du vår jords trogna följeslagare, sade han, vänd till månen, är mitt vittne att jag gjort allt, för att förebygga de olyckor, som komma att följa på denne mans halstarrighet. Om han skulle välja sabel.»

Lilliestjerna, som i detsamma gick förbi, tillfrågades och han sade att han hört, att baron von Köhler hugger bra på sabel och hade lärt konsten

af den skicklige Ehrengranat vid skånska husarerna, men skjuter illa, emedan han har svag syn.

»Sabeln har jag just intet förtroende till och har föga vana i handleden. Dessutom medför icke ett sabelhugg döden så säkert som en välriktad kula och det är hans lif jag vill ha», sade Sabelfelt. »Adjutant Stenberg blef vaustäld i affären med Tersmeden, så att fråga är om han kan fortsätta sin krigarebana», sade Sabelfelt för sig sjelf.

Nu hördes nattvaktaren, beväpnad med sin sax på axeln, med klar stämma ropa:

»Klockan är tolf slagen. Guds milda och nådiga hand bevara vår stad för eld och brand, klockan är . . .» o. s. v.

»Redan tolf», sade Sabelfelt i det han reste sig upp, tog afsked af Lilliestjerna, och försvann åt Skräcklan, der han hade sitt qvarter i garfvaren Regnmans hus, i hörnet af Krono- och Kyrkogatorna.

Så snart Baron von Köhler hade nedfält sin rullgardin framtog han sitt skrifdon och skref på rosenrödt papper med pressade blå kanter — kärleken och trohetens färg — ett bref. Att de rader han skref upprörde hans inre känslor syntes deraf att då och då en i ögat sönderkrossad tår nedföll på papperet och tvingade honom att afbryta brefvets afslutande. Under ett af dessa afbrott vidrörde han en klocksträng, som tillkallade betjenten.

»Raskt Gabriel», sade han. »Jag har ett angeläget bud uppåt Dal. Skynda att sadla Coquette och låt det trogna djuret löpa för lösa tyglar till den som är mitt lifs afgud.»

Brevet — som ligger under våra ögon — lydde:

»Min egen dyrkade Julia!

Jag ankom till Venersborg först idag och ämnade mig redan i morgon, till häst, uppsöka min hulda ros, på det vackra Upperud; men förhållanden, hvilka jag icke kan säga, mana mig att dröja öfver morgondagen, för att icke gifva vika för en brutal fiendes förmättna anspråk, som uppmana mig att fegt fly eller utkämpa en strid, kanske på lif och död. Du vet, dyrkade Julia, att det förra icke kan hända och det senare måste blifva mitt val, om det verkligen blir allvar af de fälda hotelserna. Emellertid ber jag dig vara vid godt mod och utan oro låta morgondagen passera. Sedan skall ingen menskelig makt kunna skilja dig från mig, min själs ledstjerna. Gif min varma vörndnad till onkel och tant och en rad till svar åt min raske Gabriel, samt var försäkrad om min eviga kärlek och trohet.

Din G. von Köhler.»

Han hopvek brevet samt klippte en lock af sitt hår till den dyrkade och med en suck kysste han brevet, då Gabriel just nu inträdde och emottog brevet samt gömde det i sitt lifbälte och försvann. Baron von Köhler gick till gårdsfönstret och såg der huru betjenten kämpade med Coquette för att komma i sadeln. Han öppnade fönstret och ropade: »Fy, Coquette!» och ögonblickligen stod det kloka djuret stilla och klippte med öronen, för att uppfatta från hvilket håll hennes omtyckte husbondes röst kom. Gabriel begagnade tillfället att kasta sig i sadeln. Missnöjd lade hon öronen till-

baka, gjorde ett par satser öfver gården och sträckte i riktning åt Dalbobron.

Den gynnsamma vestanvinden förde fartyg efter fartyg genom vindbron.

Brovaktaren, den gamle »fader Lars», som allmänt kallades »brovändaren», hade fullt upp att göra med brons svängning, dervid vägfarare voro behjelplice för att snart få vägen klar. Då Gabriel med Coquette kom i närheten af residenset såg han tvenne fartyg ligga förtöjda invid bron, färdiga att gå igenom. Eldgnistrorna flögo om det ädla djurets hofvar och det bokstaffigen flög fram. Sekunderna voro dyra och för att fästa brovaktens, gamle »fader Lars» uppmärksamhet vid sig, reste han sig i stigbyglarna och uppgaf ett rop, som hördes till Blåsut, men »fader Lars» var stendöf och hörde det ej, utan drog stängselbommen tvärs öfver vägen och började lyftningen, då Gabriel kom på östra brohufvudet. Utan att besinna sig gaf Gabriel Coquette sporrarna och hon gjorde ett språng öfver bommen och derefter öfver den blott ett par fot lyftade brolämman och innan »fader Lars» hann klå sig bakom örat ilade Gabriel i fullt fyrsprång längs Dalbobron och försvann bakom bergen i den s. k. Stigbergsliden. Sjöfolket skrattade och hjälpte »fader Lars» med bron, medan brovaktarn muttrade och svor under det han tog igenom första fartyget; och medan det dröjde pekade brovaktaren uppåt Stigbergsliden der Gabriel syntes.

»Må böfveln ta mig, om jag nånsin sett en sådan galninge te ria förr», utropade »faders Lars»

i det han spände en rullsten från bron. »Såg I om han hade kurirbricka på sej, för annars ska' väl jag, böfveln anamma, raportera honom jag.»

Sjöfolket fnissade i skägget. »Ja, ta fatten, »fader Lars», om I kann. Dä va' kriter, som kunde plocka benen med sej.»

Baron von Köhler lyssnade efter de sista hofslagen han hörde.

»Både Gabriel och du äro mig lika trogna. Ack! Flyg till henne med kanske min sista helning. Jag kände mig så lycklig, då jag närmade mig denna stad, som skall upptaga mig som samhålsmedlem och der jag skall förenas med henne.»

»O! att jag kunde se mitt öde för den närmaste framtiden åtminstone. Se henne, som jag så innerligt älskar och af hvilken jag vet mig vara varmt älskad tillbaka, förenad vid min sida. Men en dyster aning säger mig, att det skall aldrig ske.»

Han framtog en vid sitt bröst förvarad medaljong af guld med dyrbar infattning af ädla stenar. Han öppnade den och betraktade sorgset dess innehåll. Inom ett slipadt glas syntes en miniaturbild, målad af mästerhand på elffenben; det var bilden af hans utkorade mö. Och å andra sidan syntes i en valknut formad mörk hårlock. Länge betraktade han den för honom dyrbara bilden och en tyst bön gick från hans läppar till honom, som världens öden styr.

Morgonsolen höjde sig öfver Hunne- och Halleberg och kastade en svag stråle genom von Köhlers fönster. Han spratt till.

»Redan morgon», sade han, och kastade en blick på pendylen. »Klockan är redan fyra och jag har icke tänkt det ringaste på reglementet och tjensten. Min fullmakt får jag lemna först vid middagen och tjenstgöringen lär ej börja förrän den sjuttonde Maj.»

Han insvepte sig i sin nattrock och sedan han ordnadt några papper kastade han sig på sängen. Men sömnen flydde honom och hans tankar irrade från föremål till föremål, utan reda.

Pendylen slog äntligen fem och nu klingade regementsmusiken för reveljen.

De lifliga tonerna verkade på von Köhler såsom en elektrisk stöt. I ögonblicket var han uppe och kastade sig i sin uniform samt öppnade sitt fönster och såg ut åt torget. På torntaket hamrade återigen kopperslagarne och enskilde vandrare syntes här och der på gatorna. Från Dalbrobron, Edsvägen och Vestgötatullen kom almogen med sina foror till försäljning i staden, men stannade icke, såsom vanligt, på stora torget, utan höllo nedanför residenset, der snart ett ifrigt köpslagande började.

Vid öfre torghörnet möttes samtidigt tvenne officerare, hvilka skakade hand med hvarandra. Den större af dem stod derefter med armarna på ryggen och lyssnade ifrigt till den mindre officers tal. Denne gestikulerade med armarne och pekade då och då till bryggaren Vigelius' öfre våning, der baron von Köhler bodde och stod i det öppna fönstret; dock kunde de samtalande ej se honom för

det långa afståndet. De som samtalade voro adjutanterna Stenberg och Lundblad.

»Lefver han än?» sade Stenberg lungt »och om så är, hur länge skall han lefva?»

»Tills han dör, naturligtvis», svarade Lundblad och det beror på en slump när det skall ske. Det kan Gud fördöme mig, ingen uträkna tiden. Jag såg på afstånd att Sabelfelt hade ett längre samtal med honom i natt, men jag kunde ej osedd komma så nära, att jag hörde samtalet, likväl skall den närmaste framtiden gifva svaret, hur länge vi officerare skola fördraga hans öfvermod. Det var på knäppen, att jag i går afton hade utmanat honom i Söllschers trädgård; men han undflydde mig den veklingen. Lyckas ej Sabelfelt så skall han, Gud fördöme mig falla för min klinga.»

I detsamma harklade Stenberg strupen ren och vid detta oväntade buller hoppade Lundblad till af förskräckelse och gjorde en sats till venster åtföljd af en ed mot Stenberg, som så der skraller till för att söka skrämman folk.

»Ja när du talade om att utmana von Köhler, arméns skickligaste fäktare, må det ursäktas mig om jag höll på att storkna af skrattlust öfver din hastigt påkomna »vrede grymma».

Under tiden hade befälet samlat sig på stora torget för bataljonexercis.

»Du skall få se, . . .» sade Lundblad.

Trum! trum! ljöd trumman till uppställning och Stenberg och Lundblad sprungo i kapp, för att intaga sina platser. Men exercisen började ej, utan

officerarne stodo liknöjda vid sina stänger och sampråkade. Först när major Haij, med sin ordonnans, kom antågande ifrån Skarinska gården, der han hade sitt kvarter, fat'ades stängerna; men någon exercis inträdde ej och allt tycktes gå lamt och liknöjdt. Rast på rast kommenderades och det syntes tydligt att vulkanen inom officerscorpsen sökte ett utbrott.

Sabelfelt och flera officerare saknades alldeles vid exercisen.

Sedan baron von Köhler från sitt fönster iakttagit adjutanterna Stenberg och Lundblad i öfre torghörnet, samt befälets uppställning å torget, klädde han sig omsorgsfullt i fullständig parad, men i konungens regementes uniform. Han hade just påsatt sig sabeln, då dörren häftigt uppstöttes och en ordonnans lemnade honom befallning från major Haij som önskade tala med baronen på torget. Baron von Köhler gaf ordonansen en vink att han uppfattadt befallningen och affärdade honom. I trappan mötte han adjutanten Lundblad, som önskade ett samtal med honom.

»Förlåt mig herr adjutant, men just nu fick jag befallning från majoren, att genast infinna mig och adjutanten vet ju . . .»

»Att order måste lydast», sade Lundblad. »När får jag den äran att få återkomma, herr baron, saken är af vikt.»

»Om så är, herr adjutant, så tala medan vi gå, jag hör eder.»

»Omöjligt, min bästa baron, väggarna hafva öron och edra fiender omspinna er, såsom spindeln snärjer flugån; hvarje steg ni tar är farligt, min baron.»

»För den som är rädd synes allt farligt, ej för mig. Jag har ingen ovän mig veterligen och om så skulle vara, skall jag veta att möta faran som en man; men kom och följ mig, om ni önskar säga mig något.»

»För ingen del, min baron, det var på knäppen att de på eder satte spionerna fått se mig gå in här; huru jag skall komma osedd ut, det vet jag, Gud fördöme mig, ej.»

»Tag då på er Gyges ring, adjutant Lundblad», sade baron Köhler, »den förlänar er fördelen att när ni så önskar blifva osynlig. I går afton hade ni behöft den», sade von Köhler leende. »Farväl herr adjutant, major Haij väntar.»

Vid det von Köhler aflägsnade sig i riktning mot torget, stack Lundblad försigtigt sitt hufvud utanför porten för att se om någon officer syntes. Då så ej var, tog han tvenne hopp ut till midten af gatan, och gick derefter som om han aldrig besökt Vigelii hus.

»O! Oförskämda adelshögmod!» utropade han, »men ditt timglas skall utrinna förr än du tror stolta herre, fast du kan leka jonglör med din usla sabel.»

* * *

Exercisen började åter och öfversten infann sig, till häst. Officerarne skrattade och fnissade samt nöso nu, som under föregående exercis och de aktade icke ens öfverstens närvaro. Genom lederna framskaffades den ena rapporten efter den andra om lidna oförrätter och slutligen uppstod ett allmänt mummel af missbelåtenhet. Då steg adjutant Lundblad framför fronten och uppvecklade ett bref som han fått från sin bror, vid skånska husarerna, innehållande att baron von Köhler hade, genom major Haijs bemedling, blifvit transporterad på Vestgötadals regemente. Major Haij afvisade Lundblad med hot af arrest och befalte: Gif akt, för att afleda oordningarne.

Efter en stund ankom en i främmande uniform klädd officer, det var baron von Köhler; han gick med fasta steg fram till major Haij och talade med honom, hvarefter han gick framför fronten, gjorde först honör för öfversten och majoren och derefter för de till exercis uppställda officerarne, samt aflemnade till 1:ste majoren sin kungliga fullmakt. Här-efter gjorde han åter honör och vände sig på klacken och marcherade åter samma väg som han kommit, till Vigeli hus.

Då von Köhlers honnör vid ankomsten till officerskåren icke besvarades, gaf baronen vid sitt afsked ingen vidare honnör och detta retade ännu mera de förut upphetsade sinnena.

Exercisen blef utan ordning utförd, hvarför både öfversten och 1:sta majoren afbröt den och

aflägnade sig från torget. Officerarne skingrade sig och gingo hvar till sitt kvarter.

Kapten Sundén hade icke deltagit i dagens exercis. Denne jemne, allvarlige och utmärkte krigare ogillade på det högsta officerskårens bristande disciplin och undvek hvarje försök, som gjordes, för att indraga honom i upprorshvirveln.

Då han gick förbi Skarinska hörnet för att komma hem till sitt kvarter i enkefru Ingmans hus, sammanträffade han med löjtnant Lilliestierna och de gingo till sammans hem till Sundén. Lilliestierna frågade då Sundén om han hört hvar kapten Sabelfelt uppehållit sig i dag, då han icke deltagit i exercisen. Sundén förklarade att han icke visste det och ville icke mer tala om dessa obehagligheter, hvilka icke kunde hjälpas.

»Det vore nog», svarade Lilliestierna. »Är du en så dålig kamrat, att icke med deltagande se oss alla tillbakasatta för alla främlingar, hvilka behaga utäta oss och hindra vår succès.»

Medan han talade inkommo flera officerare, kaptenerna Reuter, Ugglå och Gyllenspetz, samt löjtnanterna Piskator och Liedberg för att underrätta kamraterna, att Sabelfelt idag skulle utmana baron von Köhler om han ej ville genast afresa och icke vidare visa sig i Venersborg. Alla förenade sig att infinna sig vid middagen hos patron Vikström och om von Köhler kom dit skulle de söka tvist med honom.

Så skedde äfven och då kapten von Köhler infann sig i sin vanliga uniform, samt inträdde i

matsalen sökte kapten Reuter att hindra honom derifrån i det han ropade:

»Här inkomma endast Vestgötadals regementes uniformer, men ingalunda Kungarnes», hvarmed mentes Kungens regementes uniform.

»Jag ansåg mig icke böra anlägga min nya uniform förr än min placering blifvit offentliggjord», svarade von Köhler med lugn fasthet. »Gif alltså rum herr kapten och sök ej tvist onödigtvis.»

Då major Haij såg att von Köhler uppehölls i dörren, skyndade han dit, men kapten Reuter hade redan vikit undan och sällade sig till de öfriga officerarne.

»Jag får för herrar officerare presentera en ny kamrat, kapten, friherre G. von Köhler, som med konungens nådiga vilja blifvit placerad på Vedbo kompani.»

Mer hann major Haij icke att säga, ty inne i salen började ett häftigt jamande, morrande och grymtande efterhärkning af alla slags djur. Adju-tanterna Stenberg och Lundblad voro myckét skickliga att frambringa dylika läten och att åstadkemma ett lyckadt s. k. »Katzenjammer» i salen; ehuru major Norlin försökte stilla detta oväsen ringade sig officerarne tätt kring jamarne intill dess öfverste-löjtnant Lilliehoorn med kraftfull stämman ropade:

»Drag för dj—n med kattungarna antingen de äro röda eller svarta» — adjutant Lundblad var rödhårig deremot Stenberg var svart. — »Och den som icke lyder, utan oskickligt betar sig, den arre-sterar jag.»

Det blef tyst i salen, stolarne kring borden intogos.

Kapten Sabelfelt hade icke på hela dagen varit synlig, han hade under förmiddagsexercisen rapporterat sig sjuk, men adjutant Stenberg upplyste sitt bordsällskap derom, att emot en lada på Skräcklan hade hela förmiddagen skott på skott fallit från kapten Gyllenspetz pistoler och att profskjutaren varit ingen annan än den sjukrapporterade Sabelfelt, som nu intog sin plats vid middagen och åt med god aptit.

Middagen blef omsider liflig och derefter framstattes bålar, hvarifrån officerarne drucko betydligt och började mäta sina krafter att draga fingerkrok öfver småborden och bryta arm, som så tillgick, att de täflande lade båda sina armbågar intill hvarandra på bordet, hvarefter händerna knäpptes och den ansågs starkast, som kunde nedlägga sin motståndares arm.

Vidare började punschen lifva åtskillige löjtnanter att börja brottningar, men öfverstelöjtnant Lilliehoorn hindrade snart dessa förströelser, såsom varande opassande.

Kapten Sabelfelt hade hela tiden betraktat baron von Köhler med en tigers ögon; denna Sabelfelts sträfvan, att sätta sig i fruktan hos sin utsedde motståndare, än mera skärpt af vinets ångor, gjorde emellertid ej åsyftad verkan. Utan öfvermod, men också utan fruktan, mötte von Köhler med mild, till och med sorgsen, men fast blick Sabelfelts ögonrullader. Han samtalade med det högre befälet och iakttog

en så nobel värdighet och fin takt, att till och med de som hatade honom måste erkänna sig underlägsna.

Der dracks den ena bålen efter den andra, men von Köhler deltog ej i dryckeslaget, naturligtvis ej heller i de orgier, som här och der arrangerades i smårummen. von Döbeln och von Kosboth, hvilka sökte sig in på Vestgötadals regemente och inkommit i dryckeslaget, sparade icke drufvans safter, utan drucko glas på glas tills de icke längre förmodade mer, utan somnade i soffhörnen. Tobaksröken stod som en molnsky och kritpiporna användes ifrigt. Plumpa historier och svordomar saknades icke heller, men den lifvade sinnesstämningen var orsak dertill. Adjutanten Lundblad for omkring, som ett yrväder, talade och skålade med alla, utom med v. Köhler, som han försigtigt undvek. Hans lätta och behagliga umgängessätt och hans lediga konversation gjorde honom till en gerna sedd gäst i alla sällskaper; efter den tidens fordringar var han en liten »trefflig löjtnant».

Det hela företedde en tafla af ystert nöje och hejdlöst öfverdåd, af gränslöst högmod och ödmjukt kryperi, af öfverdrifven rikedom och den djupaste fattigdom. Ett hölls högt, och det var soldatäran, förstås, sådan den ansågs en hvar på sin ståndpunkt; ty kapten Sabelfelt t. ex. ansåg sig manad af hedern, att utan ringaste skäl förolämpa och skymfa en nyankommen kamrat, som han icke ens kände förut, och öfverstlöjtnant Lilliehoorn ansåg hedern mana, att bakom kulisserna sätta figurerna i rörelse. Ad-

jutanterna Stenberg och Lundblad ansågo sig af sin heder drifna, att bearbeta den allmänna meningen inom kåren derhän, att så många, som möjligt, inom kåren skulle komma i lufven på hvarandra, och om civila kunde få en eller annan släng, jublades. Mången officer ansåg sin heder icke kunna vägra, att deltaga i ett svindlande hazardspel och derpå ruinera sig och göra skulder, hvilka skuldo betalas med hos andra upplånta penningar, hvilka deremot icke betalades.

Helt annorlunda är den närvarande, verkligt gediget danade officersbildningen. En gentlemanna-trupp, som kan tjena till mönster för andra nationers armébefäl. Sanning är, att den högst olämplige chefen, öfverste Gyllenram, var en fullständig natt-mössa och leddes af den energiske men penning-älskande förste major Haij, hvilken i hög grad var orsaken till kårens mindre goda anseende.

Officerarne försvunno från dryckeslaget, den ene efter den andre, och kastade sig i Morfei armar. v. Köhler, som fann andan och ställningen inom kåren helt annorlunda än hvad han väntat och erfarit vid andra regementen, rynkade sina ögonbryn, då adjutant Lundblad steg upp på en stol och agerade pajazzo till officerarnes stora förlustelse. Der-efter höll han ett väl öfverläst, med flytande tunga uttaladt föredrag om lustgården Eden och om våra första föräldrar, hvilket dref öfversten och förste majorn till andra ändan af salen och den vid dylika föredrag ovane baron v. Köhler på dörren. Han bockade sig vördnadsfullt för öfverste Gyllenram.

Lilliehoorn och Haij samt gjorde en lätt komplimang till herrar officerare och aflägsnade sig.

I trappan, som ledde till torget, upphans han af adjutant Stenberg, som kallade honom tillbaka och delgaf honom att kapten Sabelfelt önskade tala med honom.

»Som jag redan tagit afsked af sällskapet, kan jag icke gå tillbaka, säg kapten Sabelfelt detta; men önskar kapten tala vid mig, så var god säg honom, att jag väntar på nedersta trappsteget.»

En kort stund derefter syntes kapten Sabelfelt med osäkra steg komma utför trappan, med tillhjälp af adjutant Stenberg. Då han observerade v. Köhler, började hans ögon rulla vildt och hans händer knötes. Han var blossande röd i ansigtet och rökte en förut afbruten lerpipa.

I fönstret en trappa upp såg v. Köhler adjutant Lundblads röda hufvud, men det drogs skyndsamt tillbaka.

Adjutant Stenberg kom och bar under armen ett par pistoler, dem han icke bemödade sig att dölja, heldre tvärtom.

»Hvad önskar kapten Sabelfelt af mig?» sade kapten v. Köhler med värdighet.

»Att ni skall hufvudstupa resa härifrån och icke vidare visa er», svarade Sabelfelt, stammande af vrede. »Er närvaro påminner om lidna oförrätter. Ni måste bort från min åsyn.»

»Er fordran är något närgången, kapten Sabelfelt. Och om jag vägrar?»

»Då bjuder hedern, att jag tvingar er dertill, ty på detta regemente fördrages inga utbördingar. Svara alltså, ja eller nej! Kort och godt, ja eller nej.»

»Jag är er intet svar skyldig, kaptén», svarade v. Köhler. »Öfver min person råder jag sjelf och öfver min tjänst konungen, och jag skall veta att förvara båda åt fosterlandet.»

»Åt edra vackra, undvikande tal skratta dessa», sade Sabelfelt, i det han från Stenberg tog de båda pistolerna, med hvilka han gjorde åtskilliga tempo, hvarefter han återlemnade dem till Stenberg.

Löjtnant Lilliestierna, som från fönstret sett huru Sabelfelt blixtrade med pistolerna, kom skyndsamt utför trappan, grep pistolerna, som han gömde under uniformsrocken, ifrån Stenberg och var nära att förgå sig mot denne.

»Är det riddermannavana, att stå, som ni gör, på öppen gata och blotta vapen, liksom röfvare i de bömiska skogarne?» och han dref Stenberg framför sig trappan uppföre och försvann.

v. Köhler kunde icke tillbakahålla ett svagt leende, hvarefter han sade:

»Er tjenare, kaptén Sabelfelt; jag hör hofslag, som jag känner igen, och kan ej ge er mera tid nu, men hela eftermiddagen skall jag hålla mig i mitt kvarter för er räkning. Farväl!»

I samma ögonblick jagade Gabriel med den hvitlöddriga Coquette förbi trappan, från hvilken v. Köhler nu nedsteg. Gabriel höll ögonen rätt framför sig att observera möjliga hinder och märkte ej

sin husbonde. Men det kloka djuret, som sett en skymt af sin herres välbekanta uniform, stannade tvärt och gnäggade, och då Gabriel tillfölje deraf gaf henne ett lätt slag af ridspöet, stegrade hon första gången i sitt lif. v. Köhler ropade sin tjenares namn, men denne hvarken hörde eller såg mera än vägen rätt fram, således hörde han ej v. Köhlers tillrop. Han högg sporrarne i det kloka djurets sidor och Coquette gjorde ett häftigt språng samt ilade i sträckande carrier gatan upp och försvann i handlanden Vigelius' port.

Uppe i salen surrades och väsnades fortfarande och Sabelfelt påstod, att hans heder hade blifvit kränkt på öppen gata, men ej i sådan grad, att han kunnat utmana kapten v. Köhler; och adjutant Stenberg upplyste, att kapten Sabelfelt handlat fullkomligt efter hederns lagar.

Öfverste Gyllenram, öfverstelöjtnant Lilliehoorn, major Haij och major Norlin höllo enskild öfverläggning i ett af smårummen för stängd dörr.

»Och hur tror ni detta slutar?» sade baron Lilliehoorn till Gyllenram och Haij.

»Felet är det», sade öfverste Gyllenram, »att det finnes ingen esprit inom befälet, och snart få vi väl äfven se soldaterna börja att opponera sig.»

»Öfversten måste ruska upp sig och sätta sig i respekt. Det finnes för närvarande intet annat att göra, än att låta de halsstarriga herrarne kittla hvarandra med värjspetsarne.»

»Jag tyckte att adjutant Stenberg blef märkbart stukad vid affären i Karlstad. Öfverste Holmstedt

skref till mig om saken och jag ansåg hedern fordra, att Stenberg fick den minnesbetan.»

»Som för hela lifvet vanställer honom», yttrade baron Lilliehoorn ironiskt.

»Det blir naturligtvis ingen exercis i eftermiddag», sade major Norlin, som hela tiden setat tyst vid sin sjöskumspipa.

Öfversten nickade bifall, och då löjtnant Lilliestierna i detsamma bultade på dörren och anmälde, att flera af officerarne gått att besöka kapten v. Köhler, för att förmå honom afresa från staden och lemna regementet, kom förste majorn i häftig vrede och ville återkalla dem.

»Här är sannerligen icke godt att vara förste major, med ett befäl, som gör hvad det vill och hvarken lyder förmän eller reglemente. Befäl att uppställning slås, löjtnant Lilliestierna. Säg, att de officerare, som besöka baron von Köhler, blifva arresterade. Befälsmötet skall flyttas till Nygårdsängen. Hvar är adjutanten? Svara då, människa!»

»Om majorn behagar lugna sig, skall jag svara på ett om sender», sade Lilliestierna. »Befålet anser sig förorättadt, och flera löjtnanter, deribland jag, förbigås af denna förste majorns åtgärd med baron v. Köhler, och detta borde icke vara major Haij obekant. Att nu slå uppställning så sent, då till och med de flesta af herrar officerare äro något livvade, är kanske icke rådligt och dessutom ligga många i god ro i sina qvarter. Återstår således flyttningen till Nygårdsängen — —»

»Tyst, löjtnant!» skrek förste majorn.

Men öfverstelöjtnant Lilliehoorn gjorde en bifallande blinkning och äfven major Norlin nickade åt den i dörren stående Lilliestierna. Öfverste Gyllenram aflägsnade sig och löjtnant Lilliestierna ämnade åter börja tala.

»Tyst, karl! har jag sagt, eller gå i arrest!» och vid det major Haij yttrade dessa ord, utstötte han Lilliestierna och stängde dörren.

Detta ökade om möjligt förbittringen. Alla gingo derpå hvar till sitt och endast v. Kosbeth, v. Döbeln och Lidström funnos kvar, djupt insomnade i soffhörnen.

* * *

Då Gabriel icke fann sin husbonde inne, sprang han ut på torget och mötte der baron v. Köhler.

»Se här, baron, svar, omknutet med ett ljusblått silkesband», sade han, i det han med handklädet torkade svett och dam ur ansigtet.

»Tack! Min raske Gabriel. Se här någon uppmuntran», och han stack ett mynt i den modige tjenarens hand. »Säg hur dags du kom fram? Hur mår fröken? Var tant frisk och hemma? Skynda, säg!»

»Allt väl, baron! Klockan 7 red jag utför bergsslutningen ned på gården med barons bref på höjd arm. Frökens kammarjungfru, den förtjusande Annette, med de vackra, bruna ögonen — —»

»Nå vidare, Gabriel», afbröt baronen.

»— — ryckte brefvet ur min hand och flög som ett yrväder till sin fröken dermed; och jag hann icke stiga ur sadeln innan jag såg en hvit näsduk viftas af en mellan gardinen sträckt, rund arm. Ja, det var frökens, baron.»

»Tyst, min gosse», sade baronen leende, »och vidare.»

»Det blef uppståndelse i huset. Grefve Posse, som ridit ut och nu kom hem från öfre bruket, frågade: 'Ligger baron för döden, eftersom du så hårdt rider Coquette?' 'Andreas', ropade han till stalldrängen, 'tag stoet der och led henne fort ned i strömmen, sväng henne i vattnet och hjälp sedan till att gnida och torka henne fullkomligt torr, innan hon får hafrefoder. Och gif henne sedan styf ranson.' Så skedde, herr baron, och sedan fick jag företräde hos fröken, som ifrigt frågade mig hvad som händt i Venersborg, i anledning af det i sorgsen ton skrifna brefvet. När jag icke kunde upplysa derom, emedan jag intet visste, blef fröken sorgsen och förde sin näsduk till ögonen, och det gjorde mig så ondt, att jag sjelf började gråta. Men så kom friherrinnan Posse, som så moderligt omhuldat fröken Julia, och lugnade henne.»

»Nå, Gabriel, hvad nytt annars från Upperud?»

»Jo, baron, stora nyheter. Kammarherre grefve Arvid Posse vistas, som baron vet, i Italien och har der blifvit förlofvad med prinsessan Kristina, dotter af revolutionspresidenten Lucien Bonaparte. Prinsessan af Camino och det unga hofvet skall nästa år komma till Upperud och Billingsfors och sedan återresa till

Italien; så det blir släktskap med furstliga personer, baron. Grefve Arvid Posses bröder och svågrar äro på Upperud och lära snart inkomma, för att hemta baron. Och sedan eldsvådan, som skedde vid Forsbacka, der tvenne barn blefvo innebrända. Om åtta dagar väntas grefve Baltzar von Platen dit; han reser från Frugården den 18 maj. — Nej, nu måste jag se till huru stalldrängen sköter om Coquette.»

Han öppnade handen för att tacka för dricks-pengarne.

»Hvad ser jag? Baron har tagit vilse, detta är ju en dukat!«

»Rätt, Gabriel, och du skall dertill få en ny kostym.»

»Gud bevara baron», sade Gabriel och försvann genom dörren.

Då Gabriel nedkom på gården mötte han der flera officerare, hvilka frågade efter baron v. Köhlers rum.

Gabriel vände och erbjöd sig att anmäla herrarne; men en af dem svarade snäsigt:

»Det behöfs ej, vi anmäla oss sjelfva.»

»Men», sade Gabriel, »hos min herre är det vanligt, att — —»

»Ur vägen, slyngel!» sade den närmast stående officeren, kaptan Reuter, och stötte undan betjenten, så att han var nära att falla utför trappan.

Gabriel skiftade färg, men teg. Han tog tvenne steg fram och stälde sig framför dörren.

»Herrarnes namn eller kort, om jag får be», sade han med fast blick på kaptan Reuter. Och

kaptén Gyllenspetz räckte just nu ut sin hand för att straffa den stränge betjenten, som hindrade deras väg, då dörren öppnades inifrån af kaptén v. Köhler.

»Hvad står på?» frågade han.

»Jo, denne slyngel ställer sig i vår väg till er, baron. Skall det vara så många omständigheter att få tala med er?» sade kaptén Uggla.

»Min betjent handlar enligt mina befallningar, mina herrar», sade v. Köhler vänligt, »och en hvar eger ju rätt att befalla sina tjenare. Varen välkomna, mina herrar. Jag är glad att se eder i mitt anspråkslösa kvarter.»

De trenne officerarne inträdde, men förblefvo stående. Deras blossande kinder bevisade, att de nyss lemnat bälarna. På gatan gingo löjtnant Lidström, Piskator och fänrik Liedberg och i porten gingo fram och åter adjutanterna Stenberg och Lundblad.

»Tagen plats, mina herrar, och varen icke främmande», sade v. Köhler förbindligt.

De trenne kaptenerna sågo på hvarandra och och syntes uppmana hvarandra att börja tala, men förblefvo tysta och stående midt på golfvet. Synbarligen voro de förlägna och hade illa öfverlagt, hvad de egentligen skulle säga. Men det voro de eniga om, att v. Köhler skulle uppmanas att, medan tid var, lemna staden.

v. Köhler såg deras förlägenhet, men anade ej annat, än att besöket gälde en artighetsvisit, och för att få samtalen i gång, nedtog han från väggen

öfver sin säng den hederssabel, som han hade fått i Kristianstad af kronprinsen sjelf.

»En äkta damaskusklinga, mina herrar. Se här», och baronen förde spetsen af vapnet mot golvet och böjde det så hårdt, att fästet nästan vidrörde golvet, hvarefter han hastigt reste sig, och klingan återtog ögonblickligen sin raka form. »Se här», fortfor han, »min faders värja. Den har varit med i femtio blodiga bataljer och har burits med heder af bland andra general Döbeln vid Lappo och Kossajokis. Och se här min tienstesabel. Hvarje småsak har sin lilla historia. Denna afgjorde affären vid Sikajokis och den bars då af general Adlerkreutz.»

Han ville berätta den fullständiga historien om denna affär med det lediga föredrag han egde, men kapten Gyllenspetz, som var en utmärkt skarpskytt och god jägare, frågade »om ej baron har några eldvapen, såsom goda studsare, pistoler eller jagtgevär».

»Icke här, min kapten, men visst har jag något i den vägen. Då jag som ung något för mycket ansträngde mina ögon, blef följdén, att min syn skadades; och som jag af naturen är närsynt, har jagt och skjutkonst icke särdeles medtagit min tid. Man har sagt, att jagt är ett ädelt nöje, mina herrar, men fråga är, om det verkligen är så.»

»Hvad för något?» utropade Gyllenspetz. »Hvad skulle då vara ädelt nöje, om icke jagten?»

»Visserligen, herr kapten, jag utesluter mitt omdöme i den frågan; men de finnas, som drifva

satsen, att det är hjertlöst att taga en stackars hares lif, sedan hundarne först drifvit honom timalt.»

»Nå, det är hans eget fel», sade kapten Gyllenspetz, »att han icke genast går i håll; men väl-skjutning, baron, det är hufvudsak för en krigare.»

»Ibland, kapten; men en väl anförd och raskt utförd sabelschocker, ett skickligt utfördt bajonett-anfall har afgjort flera slagtingar än infanterielden.»

»Ni skjuter således icke väl?» frågade kapten Reuter vårdslöst.

»Så är det, kapten Reuter, emedan jag på tjugufem à trettio steg knapt ser mitt mål.»

Kapten Ugglan vaxlade en snabb blick med de öfriga officerarne och gick att se på några pretiosa, som v. Köhler hade upplagda på ett bord. Dervid observerade han den nya uniform af Vestgötadals modell, som var upphängd på en fristående klädhängare.

»Se här, den nya uniformen, Reuter», sade kapten Ugglan hvasst. »När skall baron anlägga den?»

»Så snart jag får order att ingå i tjenstgöring», svarade v. Köhler.

»Och om ni aldrig kommer i tjenstgöring?» frågade Reuter.

»En besynnerlig fråga, kapten, ser jag då så dödlig ut?»

»Herren vet», svarade kapten Reuter, medan Ugglan vände på den upphängda uniformen.

Baron von Köhler, som iakttagit den köld som beherskade de trenne officerarne, började ana, att

fråga var icke om en vänlig visit utan vida allvarssammare saker.

Han kände ingen förebråelse mot sig sjelf, ty han hade vänligt emottagit de trenne officerarne och han afvaktade endast hvad komma skulle. Men de sista orden af kapten Reuter försatte honom emellertid i allvarligt lynne och det dystra drag, som hos von Köhler var mest rådande, lade sig åter öfver hans panna.

»Mina herrar», sade han med värdighet, »jag är icke skicklig i att tyda gåtor. Varen goda och utan omsvep meddela mig, om I ären komna till mig såsom vänner, eller om edert besök möjligen kan vara något annat än vänskapligt? Jag föranledes till denna direkta fråga af flera skäl och om mitt omdöme varit förhastadt, så tillgif det. Jag är bland eder en främling, och utan skäl kunnen I ej hafva en dålig tanke om mig. Gifven mig visshet, mina herrar; hellre tusende obehagligheter, än dessa ovisshetens qval.»

»Som ni, baron, fordrar ett öppet svar, så bjuder hedern att vi ock svara öppet och utan förbehåll. För att förebygga stora olyckor», sade kapten Reuter, »tillråda vi eder att skyndsamt aflägsna eder från denna stad och icke mer visa er här och ej heller någonsin anlägga denna uniform, som hänger der, ty det blir er olycka. Vi ha intet emot er personligen, tvärtom skulle vi genast vilja kalla eder vår broder, men vi ha svurit, att icke fördraga ett förhållande, som blir odrägligt. Här blifver ju äldre officerare oupphörligt förbigångna, och vi

frukta, att en man med så framstående krigsbildning, utmärkta egenskaper, tung börs och mäktiga vänner, utom att ni ämnar förbinda er i ortens rikaste och mest ansedda familjer, som ni, baron von Köhler, blir regementets afgud, och snart måhända dess chef, framför oss alla är ni misshaglig för oss alla. Än mer, vi kunna befara, att förste majoren af ren penningekärlek försöker detta köpslagande med de tjenster vi anse oss berättigade att efter hand tillträda och därför . . . »

Baron von Köhler hade utan en blinkning afhört detta kapten Reuters tal och ändrade icke en min dervid.

»Förlåt mig en fråga», sade kapten von Köhler, »instämna de öfrige herrar officerarne i detta kapten Reuters tal?»

»Till alla delar», svarade kapten Gyllenspetz, »och ännu mer», fortfor han, »vi ha svurit en dyred, att slåss med hvem som komma kan, och vi skola alltså tilltvinga oss hvad ni icke godvilligt vill i denna hederssak.»

»Nu må väl turen vara min att svara», sade kapten von Köhler, »ty ett svar fordras ju af mig, Nåväl, herr kapten Reuter, jag erkänner villigt att dessa fakta hafva skäl för sig, och jag vore lika villig som skyldig att, enär min kassa medgifver det, afstå vissa årliga löner åt redliga kamrater, hvilka öppet handlat på grund af skäl och icke med hat. Ehuru billigtvis icke skulden kan förebrås mig, att jag genom andras vilja kommit hit, der min blifvande brud och mina svärföräldrar bo

i närheten och min lycka synes blomstra. Jag kunde äfven, likaledes af vänskap, hafva förbundet mig att icke antaga avancemang framför eder, mina herrar, ty äregirig är jag ej; att t. o. m. ej upp-bära min kaptenslön. Men kapten Reuter har vidfogat ett hot, att ni, mina herrar, svurit en dyr ed, att slåss med hvem som komma kan till detta rege-mente; att I således vilja tilltvinga eder olagligen och våldsamt det, hvartill rätt saknas. Om jag lyssnade till sådana hotelser, skulle ni, mina herrar, hafva skäl att rätt förakta mig liksom jag skulle känna ett afgjordt förakt för mig sjelf, om jag ett ögonblick tvekade att gifva eder ett bestämdt svar. Nåväl, jag anser det vanhederligt att vika för hot och våld, så länge jag kan föra vapen till mitt försvar och blodet flyter varmt i mina ådror. Jag älskar icke striden mellan kamrater och dem jag anser som bröder vid regementet, emedan våra armar och lif tillhöra ett dyrt fosterland; men för att få frid, måste man ju ofta uthärda strid, och ehuru jag icke anser mig hafva rätt att taga en broders lif, och gör det icke, om det är mitt lands fiende, måste jag hafva rätt att ge mitt lif heldre än att fegt förnedra mig och dem med hvilka jag är befryndad. Jag har dessutom gifvit mitt hedersord derpå, att icke vika för våld i denna sak. Hvad vore lifvet, om det icke vore värdt att vågas för den sanna, verkliga hedern, för äran och för fosterland?»

Kapten Reuter skiftade flera gånger färg under detta von Köhlers anförande. I sin själ fann han

ett svar och det gillade, hvad von Köhler hade sagt; men att medgifva, att han hade felat i, eller åtminstone öfverdrifvit rättens fordringar, än mindre återtaga sitt måhända förhastade yttrande, det ville han ej.

Äfven Gyllenspetz såg villrådlig än på den ene än på den andre. Gyllenspetz var en äkta karolin och rätt fram, var måhända mest i behof af befordran, han hade ock mest verklig hederskänsla. Bland de hundrade lysande egenskaper som denne man hade, egde han dock ett fel: han leddes lätt af kamraters tycken och omdömen; men han fann snart sitt gjorda misstag och rättade det utan förbehåll genast.

Han grep kapten von Köblers hand och tryckte den hårdt under det han mötte von Köblers milda men stadiga blick. Den kraftfulle soldaten var rörd och hans hand darrade svagt i von Köblers och det dröjde ett ögonblick innan ett ord yttrades. Om ögonen hafva ett språk och de förråda själens känslor, så kunde man af Gyllenspetz ögon se, att en omkastning hade skett i hans känslor och tänkesätt vidkommande den humane och i många afseenden öfverlägsne von Köhler. Slutligen utbrast han:

»Baron von Köhler, jag var er ovän vid min hitkomst och jag hade och svurit att slåss med er, men jag hade då ej hört edra skäl, ej hört den sanna ärans princip så träffande explicerad. Jag är från denna stund eder vän, kapten.»

Skakande von Köblers hand störtade han ut och försvann. Äfven de öfriga officerarne, Reuter

och Goldhake, försökte ej att vederlägga honom, utan aflägsnade sig sedan äfven de hade skakat hand med honom.

Ändtligen blef han ensam och fick i lugn omläsa sin Julias bref. Detta bref har återfunnits hos enskild samlare i Stockholm och lyder:

»Min egen älskade Gustaf!

Mottag min hjertliga tack för ditt korta bref med Gabriel. Hade jag vingar skulle jag redan vara hos dig, älskade. Nu får jag vänta tills min fader reser, men ber dig hellre resa hit till Uppered än invänta denna grymma fiendes kula. Ack! vore jag hos dig, skulle du ej slippa mig förr. Snart är jag hos dig, min älskade, till dess farväl.

Julia.»

Efter läsningen suckade han djupt och tog den vid hans bröst förvarade medaljongen och betraktade sin älskades bild. En saknadens tår glittrade i hans öga och han kysste och nedlade åter medaljongen samt hopvek och förvarade det för honom dyrbara brefvet. Derefter ringde han på Gabriel och frågade honom hur Coquette befinner sig efter strapatsen.

»Väl, baron, nu börjar hon se efter tornistern och . . . och i morgon är hon kry.»

»Sadla Refil», sade baronen, »jag skall göra en ridtur utåt Tunhem, hvars natur utefter Hunneberg skall vara förtjusande. Tag det gula engelska sadeltyget. Jag har inbjudning till direktör Bagge på Nygård, men i afton blir det för sent att besöka honom.»

Han valde denna sena timma för att mera ostörd få öfverlemna sig åt sina egna allvarliga tankar och betraktelser. Naturvetenskaperna hade alltid varit baron von Köhlers älsklingsstudium, näst hans yrkesstudier, och han sågs ofta slå sig ned om sommaren för att räkna ståndarne och för att förvissa sig om den klass hvarje särskild blomma tillhörde. Han hade ett rikt herbarium, pressade växter, hvilka, då tid gafs, sysselsatte honom och lifvade hans allvarliga, ofta dystra drag. Baron von Köhler hade pådragit sina handskar och skulle just gå utför trappan för att rida ut, då han i förstugan mötte en officer af Vestgötadals regemente. Den ankommande officern igenkände icke genast kapten von Köhler, emedan han var klädd i civil dräkt och hög hatt; och om baron von Köhler hade sökt undvika ett möte med denne officer, i det uppbrusande tillstånd, hvori han befann sig, så skulle måhända genom de öfrige officerarnes bemedling, en förening icke varit omöjlig. Nu ville ödet, emedan von Köhler ännu icke ridit ut, annorlunda.

»Säg, herre, hvar kan jag träffa en baron von Köhler, som skall bo i detta hus?»

»Gerna», sade von Köhler artigt och öppnade dörren samt bad den främmande stiga in.

Officern såg sig omkring i rummet, men då han icke fann den han sökte, sade han:

»Inte hemma; kanske har han redan rest, så mycket bättre för honom», mumlade Sabelfelt.

»Jo, han är hemma och till er tjents, min herre», sade baronen leende.

»Hvad står ni och fnissar åt? Säg honom då, att kapten Sabelfelt önskar ett samtal med honom.»

»Det är redan gjordt», sade von Köhler, som genom gårdsfönstret såg, huru Gabriel just nu framförde den dansande Refil, baron von Köhlers andra ridhäst. »Hvad önskar kapten Sabelfelt af mig?»

»Att ni tillsäger kapten von Köhler att komma in i detta rum genast», svarade kapten Sabelfelt, utan att ännu igenkänna kapten von Köhler, som stod något skymd af aftenens skuggor.

»Jag är icke vand att gå andras ärenden, kapten Sabelfelt, och det behöfs icke heller; kapten von Köhler står framför eder, kapten Sabelfelt. Var god säg, hvad förunnar mig äran af eder visit vid denna sena timma?»

»I angelägna ärenden», sade kapten Sabelfelt, som nu igenkände kapten von Köhler, »väljes icke så noga tiden. Ni önskade i går afton, att jag skulle vid lugn besinning komma igen i dag och nu är jag här i samma ärende; jag är säker på, att ni nu skall uppsöka något nytt kryphål att undvika mig. Men det bästa kryphål vore, att ni reste, baron, ty hela officerskåren fordrar det.»

»Tala för er sjelf, kapten Sabelfelt, och sök att bibehålla lugn och sjelfbeherskning, ty af min onkel, general Belfrage, har jag tillfälligtvis hört, att ni har ett häftigt lynne.»

»Råd er sjelf, baron, hvad er onkel berättat er, så tillhör mig att säga hvad mina kamrater sagt,

och det är, att ingen vid detta regemente vill tjena tillsammans med er, emedan ni är illa känd och irrat från det ena regementet till det andra. Ni är dessutom en högmodig herre, som flera gånger visat feghet och rest undan dueller, då ni blifvit utmanad, och ni gör bäst att genast inlägga om afsked och resa, ty annars får ni med mig att göra, emedan jag ej vill erkänna såsom kamrat en feg usling.»

Vid dessa förolämpningar och tillvitelser, dem baron von Köhler visste vara diktade af illvilja, till sökande af sak med honom, skulle man väntat att sjelfbeherskning vore omöjlig, och hos baron von Köhler sattes hans lugn på det hårdaste prof. Han kände huru blodet strömmade likt blixten i hans ådror, huru hans ögon gnistrade och hans ögonbryn sammandrogos, och då han behöfde hela sin själs starka kraft, för att bibehålla våldet öfver sig sjelf; och han lyckades. Han kände inom sig, att denne framför honom stående man djupt hatade honom, men att hatets hvassa egg knappast berörde honom af den orsak, att baron von Köhler blifvit placerad på regementet, utan att en redan för trenne år sedan passerad händelse i general Belfrages hus, der kaptén Sabelfelt i kaptén von Köhlers moders närvaro, på hennes ifriga yrkande, hade fått — en korg. Han hade då svurit familjen von Köhler hämd, och genast tagit transport från sitt förra regemente och blifvit, äfven han, transporterad på Vestgötadals regemente. Baron von Köhler skulle knappt hafva bevärdigat Sabelfelts anfall med ett ord; men Sabelfelt hade uppsökt sin

man för att förolämpa honom, och då han såg, att von Köhler bibehöll ett oberäknadt lugn, fortfor han:

»Hela er familj, er egen moder inbegripen, är ett vanryktadt slägte.»

Hvad Sabelfelt icke förut lyckats åvägbringa, det lyckades nu. Baron von Köhler rätade ut sig i hela sin sköna, manliga gestalt och hans ögon sköto blyxt på blyxt. Han tycktes samla hela sin styrka för att falla öfver belackaren och krossa honom.

»Oförskämde!» sade han och tog trenne steg tillbaka, för att öka kraften af sitt språng. Första gången i sitt lif kände vredens demon, som ville beherska honom och mana honom att falla öfver den fräcke angriparen af till och med hans familjs, han älskade moders, heder och kasta honom på dörren. Då öppnades plötsligt denna dörr och in trädde en man med kraftfulla, vördnadsvärda drag; det var grefve Baltzar von Platen på Frugården, skaparen af Göta kanal. I ögonblicket såg han hvad som föregick och han trädde, utan att säga ett ord, emellan de båda männen, kastade en snabb blick först på von Köhler och sedan på Sabelfelt, sägande:

»Det ser ut som jag kommit . . . »

»I grefvens tid, grefve von Platen», sade von Köhler med darrande röst. »Denne man har djupt kränkt min heder och det har jag tillgifvit honom, och beljugit mig, äfven det kunde jag öfverse; men ej nöjd dermed har han kränkt min familj, min älskade moders heder, och då, grefve von Platen,

kunde jag icke längre beherska mig, förlåt mig det.»

»Och ni, kapten Sabelfelt?» frågade grefven honom.

»Jag, greve, jag — väntar blott en utmaning», sade Sabelfelt föraktligt.

»Nåväl, der är den då», svarade baron von Köhler och kastade ridderligt sin afdragna handske. »I morgon, tidigt, kapten.»

Kapten Sabelfelt upptog vårdslöst den framför honom kastade handsken och aflägsnade sig utan att se upp eller göra en min till afsked.

Då Sabelfelt var gången gick von Köhler förbindligt emot sin gäst och sade:

»Tillgif mig, bästa greve. O, jag är mycket olycklig, ty öfverallt lura fiender emot mig.»

Han förde greve von Platen till en kanapé och satte sig bredvid honom i en framskjuten ländstol.

Han berättade för den uppmärksamme grefven allt hvad som hade passerat sedan hans ankomst till Venersborg och grefven böjde betänkligt då och då på sitt lockiga hufvud och afhörde utan afbrott baronens berättelse.

»Jag är glad att se er åter lugn, min baron», sade greve von Platen. »Två minuters dröjsmål vid min ankomst och jag hade väl fått möta Sabelfelt hufvudstupa i trappan», fortfor grefven skämtande. »Men er ridhäst står stampande otåligt i portgången; ämnar ni rida ut?»

Baron von Köhler hade återvunnit hela sitt lugn, och han svarade:

»Jag hade ämnat mig på en aftonridt ut till bergen, men nu är det för sent.»

»Nåväl, baron, då kan ni följa mig», sade grefven. »Jag vill bese utstakningen af den nya segelrännan förbi staden innan mörkret inträder.»

von Köhler bad grefven sitta ett ögonblick och gick att något ändra sin klädsel, samt gaf befallning åt Gabriel att införa Refil i stallet.

»Nej, hvarför det?» sade grefven. »Jag har min ridhäst på gården och vi kunna ju stiga till häst.»

Gabriel fick i anledning deraf kontraorder, och om en stund redo grefve von Platen och von Köhler ned åt Dalbobron.

»Och ni ämnar slåss med Sabelfelt?» frågade grefven.

Baronen nickade bifallande.

»Och hvad ämnar ni välja för vapen? Ni har rätt att bestämma, baron.»

»Jag föredrager naturligtvis sabel, emedan jag ser dåligt på längre afstånd och jemväl därför att jag haft god öfning med detta vapen såsom elev af den stränge Toll i Skåne och äfven för hästkarlen Ehrengranat, och kan följaktligen efter behag skydda mig och äfven ge den hetsige kaptenen några obetydliga rispor till minnesbeta och derefter afväpna honom. Kulan väljer icke sjelf vägen, hon rigtas af den stridandes arm, och i tillfällen då det är fråga om lif och död är armen och ögat

icke alltid säkra. Man skulle lätt kunna döda sin motståndare och det skall ej hända mig. Skulle jag någonsin blifva utmanad och min motståndare äskar duell på pistol, så skall jag med afsigt skjuta i luften; ty mot en medmänniskas lif, utom då det är fråga om mitt fosterlands fiende, skjuter jag ej. Vill Sabelfelt gifva mig satisfaktion offentligt i alla officerarnes närvaro och återtaga hvarje ord af sina infamier, så bjuder både religion och menniskokärlek, att jag glömmer en oförrätt, ehuru den är hård.»

De hade kommit till den lutning af gatan, som svänger om landshöfdingeresidensets södra hörn och skulle just rida ut åt Dalbobron, då löjtnant Lilliestierna kom från motsatta sidan och gick emot baron von Köhlers häst.

Sedan han hälsat på båda herrarna vände han sig till kapten von Köhler och frågade när baronen kom tillbaka, emedan major Haij ännu i afton önskade tala med honom.

»Om en half timma skall jag vara i 1:sta majorns kvarter», svarade von Köhler. »Får jag förbindligast bedja löjtnant Lilliestierna svara detta.»

Löjtnant Lilliestierna aflägsnade sig och vid grefvé Platens sida red von Köhler ut i närheten af vindbron.

»Se der min baron, ser ni utefter varfvet», — som då låg på andra sidan sundet midt emot det nuvarande Cellfängelset, dåvarande kronobageriet, — »de med hvita tuppar försedda stakarne. Der skall dragväg anläggas i nordlig riktning att börja

med och sedan vidare uppåt sanden. Varfvet der nere kommer att flyttas intill gamla vallen, ty här-
emellan skall segelrännan framdragas. En ny drag-
bro skall anläggas och der uppåt Gudsberget skall
en förstärkt vågbrytare af elfstyrelsen, mot Venern
uppföras.* Vi skola då icke behöfva bevittna dylika
fartygsförluster, som de der ute vid Blåsut. Rådman
Skarin skall vara i det närmaste ruinerad af sista
svåra stormen. I tidernas längd får väl staden
tänka på uppförande af strandskoningar och bryggor
för lossning och lastning af gods. Men detta och
mycket mer få vi tala om då jag den 18 maj
kommer på resa till grefve Posse på Upperud. Ni
mottager väl en plats i min vagn? Ni måste rida
upp till Haij.»

Baron von Köhler tackade, kastade om sin
häst och red i fullt skridt upp till Skarinska gården.

Från staden och utåt Dalbrobron kommo tvenne
män, en äldre undersättsig man med gråsprängt
hår och skägg, en yngre omkring tjugufem à tjugu-
sex år. Den förra gick framåtlutad, som om han
länge setat lutad öfver skrifpulpeten, den yngre
kraftfull och reslig, båda hade ett godmodigt uttryck
i sina drag. Då de närmade sig vindbron gingo
de fram till ena vågbjelken, der grefve Platen satt
till häst och hälsade vördnadsfullt. Den äldre man-
nen var slusskrifvaren vid Brinkebergskulle sluss,
Horster, den andre var bokhållaren vid Frugården
hos grefve Platen, Jonas Uddman.

* Dessa arbeten börjades först år 1838 af Nya Trollhätte
Kanalbolag.

»God afton min kära Horster», sade grefven vänligt. »Hur står det till?»

»Bra nådi' grefve, men den fördömda podagern vill icke släppa mig», svarade slusskrifvaren.

»Nå hvad tycker ni om det nya förslaget till sluss vid nedre ändan af grafven — Carlsgraf. —»

»Åh! Gud bevare grefven, men jag tycker det är bra som det är. En annan sak, nådig grefve, är att jag börjar bli gammal och har tänkt tillhandla mig hemmanet Korsbyn och vill därför gerna afstå slusskrifvareplatsen vid Brinkebergskulle; och till min efterträdare föreslå bokhållaren Uddman, om grefven vill nådigt utverka hans utnämning på vederbörlig ort.»

»Och hvad säger Uddman?» frågade grefven leende. »Han vill gifta sig kan jag förstå.»

Jonas Uddman, denna rena typ af godmodighet, pligttrohet och redbarhet slog ned sina ögon.

»Jag underkastar mig helt och hållet herr grefvens beslut, väl vetande, att herr grefvens vilja är mitt säkraste stöd», sade Uddman blygsamt.

»Godt, jag skall tänka på saken.»

Uddman tillträdde platsen året efter eller 1817 och skötte den utan anmärkning öfver 40 år.

»God afton grefve Platen», ropade en röst från andra sidan af vindbron och då grefven vände sig kom öfverstelöjtnant Lilliehoorn till häst sprängande öfver bron.

»Är fienden i länsmansliden eftersom baron har så brådt?» sade grefven i sin vanliga skämtsamma ton, i det han vänligt nickade afsked åt

Horster och Uddman samt svängde sin häst och följde baron Lilliehoorn.

»Jag har ingen fiende sett på vägen mellan majorsbostället Klefverud och staden, längre uppåt Dal har jag icke varit denna tur.»

De båda ryttarne följdes åt upp till södra residensflygeln der flera officerare stodo i samtal, bland dem kapten Sabelfelt.

»Bland andra nyheter kan jag bjuda grefven på grefve Posses på Upperud snara ankomst till staden. Hans landå, svängde upp till Axel Hård på Bjurhem just när jag red förbi.»

»Tack, baron Lilliehoorn, det var en glad nyhet. Men om den nyhet jag kan gifva till återgäld icke är så glad, är jag säker att den skall lifligt intressera öfverstelöjtnanten vid Vestgötadals regemente. Den är, att baron von Köhler denna afton blifvit skamfullt skymfad af kapten Sabelfelt och således tvingad att göra en utmaning till skyddande af sin heder, ty inom krigsståndet gäller ju ännu i vår upplysta tid den falska satsen, att skymf måtte aftvättas i blod», tillade grefven satiriskt.

»Naturligtvis», sade baron Lilliehoorn bestämt; »men hvems är skulden, herr grefve?»

Och här berättade baron Lilliehoorn ånyo om tjensteköpen inom regementet och om öfverste Gyllenram och 1:sta major Haijs förhållande i frågan men när baronen nämde namnet erinrade han sig släktskapen emellan von Platens och Haijs familjer. Han kastade häftigt om och ombytte ämne samt sade:

»Förmodar att grefvinnan mår väl, herr grefve?»

»Mycket väl, baron», svarade grefven leende, »men hur var det med 1:sta majorn A. Haij i denna hedersaffär? Fortsätt, jag ber, och genera er icke af familjeförhållanden, ty ni vet, herr baron att jag älskar rena sammanhanget af en sak.»

»Nåväl, grefve, 1:sta major Haij agerar i dessa hederssaker en mycket tvetydig roll, ty utan hans penningetörst, skulle icke främlingar framskjutas och vid regementet danade officerare tillbakasättas. Har grefven hört hvad vapen von Köhler kommer att välja?» frågade baron Lilliehoorn.

»Antagligen sabel», svarade grefven, »ty baron von Köhler är närsynt och ser ej skjuta.»

»Utan förbehåll, herr grefve, då är kapten Sabelfelt att beklaga, ty han hugger dåligt på sabel. Baron von Köhler borde icke begagna sig af denna afgjorda fördel.»

»Var ni lugn, baron», sade grefve von Platen; »er kapten kommer ej i stor fara denna gång, ty von Köhler är en ädel och människovänlig adelsman, som blott afser att afväpna sin hatiska motståndare och om kapten Sabelfelt söker göra detsamma, så lär det väl blifva en obetydlig krigslek af hela duellfrågan.»

De båda ryttarne skildes åt och grefven red in på Mora Bernts gård, der värden med sin mössa i hand välkomnade honom och förde honom till sina rum.

Klockan var slagen half tolf och ännu var baron von Köhler icke hemkommen. Gabriel gick

orolig fram och åter och väntade sin husbondes ankomst för att sedan få gå till hvila. Han var ung och vig och roade sig med att springa fram och åter på jernkettingarne, mellan stenstolparne, utanför Vigelius' hus. Då närmade sig adjutant Lundblad och frågade mycket inställsamt, om Gabriel länge varit i tjenst hos baronen och då Gabriel härtill svarade: »två år», gjorde han flera frågor bland andra, om hans forcerade ridt upp åt Dalsland och om baronen sagt något om sin afresa o. s. v. Gabriel satte sig på stenstolpen och intog en funder-sam ställning.

»Kan löjtnanten först säga mig en sak», svarade Gabriel listigt.

»Med största nöje», sade Lundblad, hvars ögon lyste i hopp att få notiser af vigtt att meddela.

»Nå säg mig då, löjtnant Lundblad, hvar har ni varit med er näsa, som blifvit så eldröd, och är det för näsans färg, som ni här i staden allmänt kallas rödfyr?»

»Hundsvått, bängel, sakramenskade galgfogel, Gud fördöme mig skall jag icke genomprygla dig, om inte din husbonde vill göra det. Var det svar på min fråga, din odåga?»

Under tiden hade Gabriel sakta dragit sig inom porten.

»Åhl herre jemine, om jag hade trott, att inte löjtnanten kunnat svara på frågan, eller att löjtnanten skulle blifva stött, så hade jag väl aldrig framställt frågan; men då löjtnanten inte kan svara på min fråga, får väl jag svara på löjtnantens.»

Lundblad spetsade öronen.

»Nå, fort drummel, annars så . . .»

»Jo, ser löjtnanten det är så, eder räf biter icke min gås, sade Gabriel, plirande med ögonen; men der kommer ju min husbonde, fråga honom sjelf.»

Löjtnant Lundblad bet sig i läppen och vek af åt höger och gick gatan framåt.

»Det var på knäppen, att jag, Gud fördöme mig, hade slagit ihjäl den spetsbofven», sade Lundblad förgrymmad.

Baron von Köhler hade troligen icke sett den bortgående officern, åtminstone frågade han intet derom. Han gick upp på sina rum och tillsade Gabriel, att ingen fick störa honom.

»Major Haij tyckes vilja motarbete svårigheterna vid regementet, men han förmår ej finna medlen dertill. Han är liksom Gyllenram, för svag att ingifva respekt och införa militärisk esprit. Hans hela samtal gick ut på att jag skulle fegt återtaga min utmaning. Han sade sig hafva fått förebråelser af officerarne och sådant nöjes han med till och med af löjtnant Lilliestierna, som lext upp sin 1:sta major och detta utan annan påföljd än *löfte* om arrest. Öfversten är sannerligen en svag chef och det fordras många år innan regementet kan återvinna sitt gamla, goda anseende, äfven under annan, kraftfullare chef.»

Så talade för sig sjelf kapten von Köhler, under det han gick fram och åter på golfvet i den lugna sommarnatten. Han kastade en blick ut åt torget, men ingen annan än nattvåktaren störde nattens

stilla ro. von Köhler stängde sitt fönster och tände de tvenne vaxljusen, som stodo på hans nattduksbord, samt skref innan han gick till hvila, ett bref, som ännu finnes i behåll, det var den sista tolkningen af han dystra, aningsfulla tankar. Brevet lyder som följer:

»Venersborg den 11—12 midnatt 1816.

Min dyraste Julia!

En dyster aning säger mig, att min hämdfulle motståndare, med sitt aldrig döende hat, kommer att skilja oss, och då ingen pålitlig vän står vid min sida, för att till dig föra kanske min sista suck, måste jag denna gång skriva till min trogna brud. Jag kan ej sända Gabriel ifrån mig, ty jag behöfver honom och vill ej oroa dig. Inom sex timmar skall jag sända honom express till Upperud. Gud må vara mitt vittne, att jag sökt undvika denna oförsönliga fiende, men han tyckes deraf få ökadt hat till mig. Men må han taga mitt lif och skilja tvenne trogna hjertans sällhet och lycka, jag skall dock skona hans lif, mer kan han ej fordra. Klockan slår nu tolf på natten. Klockan sju skall jag sända detta, om jag lefver. Farväl! Din

G. von Köhler.»

Brevet lade han på bordet, der detsamma sedan fans.

Han kände ej kaptten Sabelfelts skicklighet i att föra vapen och ingen säkerhet finnes för lifvet vid en duell. Trött af föregående nattens sömlöshet, somnade han snart och hans lugna sömn visade, att han hade rent samvete.

»Följande dag, som var den tolfte maj, uppdrogs redan klockan tre på morgonen en tarflig rullgardin i ett litet envåningshus på Skräcklan. Det var i afidne häradshöfding Ingmans hus, näst öster om den nu så kallade Landströmska gården.

En äldre man syntes borsta ett par stöflar, hvilka en noggran betraktare skulle hafva funnit något för mycket begagnade, emedan utnötta klackar, lösa sulor och flera söndriga ställen vittnade att de mycket länge tjenstgjordt. Med en mörk tråd och en saxudd, som syl, lagade han så godt han kunde de förargliga refvorna i lädret och med svart vax öfvergned han derefter skadorna å de reparerade skoplaggen, så att de blefvo något så när snygga. Då klädseln blef mera komplett kunde man igenkänna kapten L. Sundén. Han borstade och fejade jemväl sin uniform, som var, äfven den, ganska medtagen af tiden.

Nästan samtidigt rullades äfven en annan fönstergardin upp i samma hus' östra del och der sysslade två fruntimmer i den tidiga timman. På ett lågt bord lågo utensilier för damskodon, af finare beskaftenhet, gyllenläder, saffian hvitt siden, derjemte sidenband, snöre och lösa lädersulor, samt allehanda, för finare damskomakeri nödiga verktyg.

Ett äldre fruntimmer satt vid ena ändan af bordet och sömmade på en liten hvit sidensko, det var afidne häradshöfding Ingmans fru och vid andra ändan af bordet satt hennes tjugåttaåriga dotter Catrin Mari, ifrigt sysselsatt med finare skosömnad.

»Kära Catrin Mari väck gamla Anna, jag hör att kapten Sundén rustar i sin kammare.»

Dottren gick ut i köket och väckte den gamla trotjenarinnan; men innan hon blef riktigt klädd bultade kapten Sundén i väggen och sade, att om någon frågade efter honom, sedan han var gången, skulle det svaras att han träffades ute på torget klockan sex och derefter gick Sundén ut genom porten, den han sköt till efter sig. Fru Ingman såg efter kapten genom fönstret och fann att han hade ovanligt brådtom.

Vid norra residensflygeln var redan samlade major Norlin, löjtnant Lilliestierna och adjutant Stenberg, hvilken sedan genast aflägsnades af löjtnant Lilliestierna, som sade:

»Om adjutant Stenberg följer med, drager jag mig tillbaka.»

Major Norlin aflägsnade sig äfven och samtidigt kom kapten Sabelfelt och han bad löjtnant Lilliestierna blifva hans sekundant i den till i dag på morgonen utsatte duellen, hvilket L., efter några invändningar, åtog sig.

»Jag har blifvit öfvertalad att blifva kapten von Köhlers sekundant», sade kapten Sundén, »och jag hoppas, att saken kan biläggas.»

»Då får jag bedja eder åka i min vagn», sade kapten Sabelfelt.»

»Vi gå heldre», yttrade de två sekundanterna, »men res före, vi komma efter.»

Den lätta jagtvagnen, med kapten Sabelfelt uti, rullade öfver de ojemna gatstenarne upp till apo-

teket, som då var beläget vid den öppna platsen framför det nuvarande cellfängelset.

* * *

»Se der», sade löjtnant Lilliestierna, »kommer vår man.»

Redan tidigt ringde von Köhler på Gabriel.

»Du skall skynda att kläda dig», sade han, »och följa mig.»

Gabriel var i ögonblicket i ordning och följde sin husbonde. Då de nedkommo till torget, riktades stegen ned åt Skarinska hörnet, der i närheten kapten Sundén och löjtnant Lilliestierna väntade, hvarefter de blefvo föreställda för hvarandra.

Strax derefter kom äfven bataljonsläkaren Rudolfi tillstädes, på kallelse, och presenterades för kapten von Köhler.

»Min bästa doktor», sade von Köhler, »i den affär vi förehafva behöfva vi möjligen ert biträde; förlåt att jag derom besvärar er.»

»Jag ber baron vara öfvertygad, att jag skall göra mitt bästa», sade doktor Rudolfi; »men först måste jag gå in till apotekar Forsell, för att förse mig med nödig requisita.»

Der träffade doktorn kapten Sabelfelt och båda fortsatte vägen åt Dalbobron, hvaremot de öfrige gingo direkt från torget ned åt Dalbobron.

»Min bästa baron», sade Sundén, »jag är ingalunda van vid dylika affärer, som denna och ehuru jag varit med i flera blodiga affärer, har detta skett

för konung och fosterland och jag hoppas att affären kan biläggas utan blodsutgjutelse.»

Äfven Lilliestierna upprepade nu missförhållandena i följd af främmandes placering och ville framhålla att von Köhler borde aflägsna sig.

»Jag kan ej annat än gilla», sade von Köhler, »att missnöje kan uppstå vid sådana förhållanden, men, jag upprepar det, min herre, att jag icke ämnar taga några inkomster från dem, som anse sig tillbakasatta. Jag är rik nog, att kunna lefva lönen förutan och ämnar göra än mer för kamrater och vänner. Rättsligt bör dock icke kåren hata mig för hvad andra göra, jag har nemligen ingen den ringaste del i åtgärderna för min anställning vid detta regemente, men ännu mer opassande är det, att utan orsak kränka min och min familjs heder, för att nå ett mål, som icke står i ringaste förbindelse med tjensten eller min transport hit, utan förestafvas af brutal hämdkänsla därför att min moder blifvit på något sätt kapten Sabelfelt misshaglig. Men icke ett ord derom, mina herrar; af naturen är jag fromsint, och hvad ernås väl med hat och våld? Kapten Sabelfelt har ett häftigt lynne, och jag har denna gång blifvit det sökta föremålet. Vill han emellertid offentligen återtaga sina ord, så vill jag upprepa min faders tänkespråk: 'Det är menskligt att fela, men gudomligt att förlåta'.»

»Jag har af förmän blifvit befald, att vara sekundant», sade Sundén, »men om allvar blir, drager jag mig undan, ty följderna kunna blifva betänkliga.»

»Hvad mig beträffar, min bäste kapten Sundén, så försäkrar jag, att jag icke ämnar att synnerligt skada min motståndare, och om jag faller för hans vapen, så kan jag icke hafva offrat mera än mitt lif för den kår jag har den äran att tillhöra.»

Vid Blåsut viker vägen till venster och för genom Lockerudskogen och vidare förbi Yxnered, Botered och träffar ofvanför Gustaf Adolfs kyrka stora landsvägen mellan Uddevalla och Venersborg.

Sällskapet gick vägen framåt och ingen tycktes vilja sätta ett samtal i gång. Gabriel, som insåg hvad som föregick, var dyster och nedslagen, men ville ej visa sin husbonde denna vekhet, för att ej inverka på hans känslor. I sin själ önskade han, att det skulle varit hans skyldighet att här våga allt för sin älskade husbonde.

Samtidigt hördes en större vagn rulla från Dalsland och Dalboliden utför. Gabriel igenkände landån och baron Posses livré och han anade äfven, att hans husbondes trolofvade brud åkte der, utan att ana den fara, i hvilken hennes fästman sväfvade. Ett lätt utrop undföll honom och baronen såg sig om och observerade äfven den bortilande vagnen, i hvilken ofelbart den, som var honom dyrbarast i lifvet, åkte. En djup suck tvingade sig ur hans bröst och en uppmärksam iakttagare skulle hafva sett en saknadens tår i v. Köhlers ögon.

Äfven Sabelfelt såg och igenkände den snabbt gående vagnen och ett sarkastiskt leende flög öfver hans drag; men lika hastigt återtog han sin allvarliga min och började, som han alltid brukade, bita

i de ljusa mustascherna, hvilka i långa spetsar böjde sig nedåt hans isterhaka.

Sällskapet gick tyst och dystert framåt och inträdde snart i den lika dystra skogen, som snart slöt sig bakom dem och som skulle blifva vittne till den olycksdigra katastrof, som hade så många lidanden till följd. På den öppna platsen derstädes, som ännu kallas duellbacken, stannade sällskapet, och här var det, som det fruktansvärda oväder, som länge mullrat öfver v. Köhlers hufvud, skulle urladda sig, för att med en enda blix krossa hans gryende jordiska lycka, hans trofasta kärlek, hans förhoppningsfulla framtid och hans lif.

Doktor Rudolphi var en man med flegmatiskt temperament, kallsinnig, trög och likgiltig, han var derjemte gourmand och älskade med passion ett läckert bord och goda viuer. Han hade blifvit tidigt väckt i sin goda sömn och såg sig därför om efter en skyddad plats för en siesta efter promenaden, hvarjemte han antog att affären skulle uppgöras i all vänlighet och utan honom.

Löjtnant Lilliestierna var danad till arrangör af dueller. Han hade varit i finska kriget, derefter år 1814 mot norrmännen, var liflig och glad samt god kamrat. Han var äfven praktiskt skicklig soldat och förstod alla arrangementen vid en duell. Han ville för ingen del neka sig nöjet att se huru tvenne kraftfulla män skulle söka beröfva hvarandra lifvet.

Det kunde således icke blifva fråga om en biläggning på vänlig väg af en mellan två likgradiga

officerare yppad tvist, ej heller om de svåra följderna af en duell för aktionärerna och sekundanterna, samt att den som öfverlefde striden af lagen straffades med döden; ej om familjernas sorg och lidanden, endast om sättet att utföra sjelfva dödandet. Väl framstod kapten Sundén och gjorde ett försök att aflägsna sig från duellplatsen, sägande liksom gamle salig Brask i Linköping: »Till detta är jag nödd och tvungen, så säger jag. Dessutom är jag befald att gå med, men om ingen vänlig öfverenskomnelse kan ske, drager jag mig tillbaka». Och efter detta var sagdt, ville Sundén lemna platsen. Men det ingick ej i löjtnant Lilliestiernas föreställning, att gifva satisfaktion åt en af parterna i denna s. k. hederssak.

»Det skulle vara fegt och vanhederligt», sade han, »att nu taga ett steg tillbaka, hvilket ej får ske. Det lönar ej mödan att vara orolig och vankelmödig, utan vi måste såsom värdiga sekundanter taga reda på förhållandena.»

Gabriel stod strax bakom sin husbonde och tycktes vilja genomborra Sabelfelt med sin skarpa blick; men hastigt ändrade han sina ögons riktning och fäste dem vid en grof fura, som stod på något afstånd och bakom hvilken han hade observerat något misstänkt. Stadigt fixerade han det utmärkta trädet, utan att märka något. Men knappt hade herrarne börjat tala, förr än ett rödt hufvud försigtigt tittade fram bakom tallen. Gabriel igenkände adjutanten Lundblads röda näsa och beslöt att hafva ögonen på honom. Knappt hade han kastat ögonen

på duellplatsen, förr än han fick se ett annat, men mörkt hufvud bakom ett annat groft träd, och der stod adjutant Stenberg gömd. »Alltså tvenne obehöriga vittnen», sade Gabriel för sig sjelf.

Löjtnant Lilliestierna fortfor:

»Och som det är vanligt att ej tvenne tala på en gång, alltså får jag uppmana baron von Köhler att redogöra för den skymf han säger sig hafva lidit i denna hederssak.»

Kapten von Köhler redogjorde i korthet för hvad som hade passerat och kapten Sabelfelt vitsordade sanningen deraf.

»Då ha vi intet annat att göra», sade Lilliestierna, »än att afhandla frågan om vapen. Enligt bruket vid dueller skall den utmanande välja vapen och detta tillhör således baron von Köhler. Nu finnes här både sabel och pistoler att välja på. Likväl tillkommer mig, såsom ärlig sekundant, att nämna det kändt är, att baron von Köhler skall vara utmärkt skicklig i sabelfäktning och således betydligt öfverlägsen sin motståndare, som icke alls huggit på sabel och således oförskytt skulle blifva massakrerad af baron von Köhlers skickligt förda klinga. I anledning deraf hafva vi medtagit äfven pistoler att välja på, såsom å båda sidor rättvisare vapen och jag hoppas att åtminstone början sker med pistoler och striden kan sedan afslutas med sabel. Detta är ju ock kapten Sundéns mening?»

Kapten Sundén stod med ryggen mot en smal björk och var i hög grad orolig och missnöjd, men svarade intet. Kapten von Köhler skulle nu svara,

men han öfverröstades af kapten Sabelfelt, som ropade ganska högt.

»Det är naturligt», sade han, »att den fege väljer det vapen, hvarmed han säkrast kan döda den han utmanat; krutröken är dessutom för dylika personer mera förhatlig än luktvatten, naturligtvis. Det klo-kaste kapten von Köhler kan göra är att resa, emedan då riskerar han ej något.»

Kapten Sundén yttrade nu, att, som saken var oklar, ansåg han att de borde återvända och hänskjuta den uppkomna tvisten under krigsrätt eller förmäns pröfning, men Lilliestierna ville icke höra talas om annan upprättelse än medelst vapen, samt uppmanade baron von Köhler att tala och bestämma om pistoler skulle begagnas.

»Vi komma då hastigast till resultat», tillade han.

Baron von Köhler hade hela tiden iakttagit en värdig och stolt hållning. Det allvarliga draget öfver hans panna, hade förändrats till ett svagt leende, då kapten Sabelfelt talade om feghet, men först på Lilliestiernas uppmaning yttrade han sig ånyo:

»Det är sant, jag känner bättre bruk af sabel än pistol, och skulle ofelbart hafva en afgjord fördel, om jag begagnade detta vapen. Men heldre än jag vill gifva min fiende minsta rätt att klandra mig vill jag välja det vapen löjtnant Lilliestierna föreslagit, nämligen pistol.»

En djup suck pressade sig fram ur Gabriels bröst vid detta val, men von Köhler märkte det ej.

Sabelfelt förklarade sig nöjd med detta val och påyrkade att dessa vapen skulle laddas.

»Äfven jag medgifver», sade Lilliestierna, »att pistoler användas, helst hvad jag här ser, huggvapnen icke äro lika långa och således olämpliga», hvar efter han började laddningen af de tvenne förut både af adjutant Stenberg och löjtnant Lilliestierna och sedan af kapten Sabelfelt under en hel förmiddag profskjutne, kapten Gyllenspetz tillhörige, pistolerna.

»Se så, min herre, nu är allt klart till stridens början», sade Lilliestierna.

Nu var blott att iakttaga att platsen skulle markeras med duellanternas värjor, hvilka de aflemnade; att afståndet brukar upptagas till 25 à 30 steg, men då kapten von Köhler var närsynt bestämdes 12 steg.

»Vidare», sade Lilliestierna, i det han intog duellposition, »skall den som skjuter först, på detta sätt korsa pistolen öfver bröstet taga ett steg tillbaka, samt med skyndsam riktning aflossa vapnet och den andra på samma sätt strax derefter.»

Baron von Köhler borde börja, men han erbjöd dock ridderligt förturen åt sin motståndare: men då Lilliestierna sade att den som utmanat äfven borde skjuta först, fattade von Köhler det laddade vapnet och i hastig riktning öfver Sabelfelts hufvud afsköt det i luften. Äfven kapten Sabelfelt, som derefter sköt, träffade icke sin man. Båda stodo orörliga, men bakom de i närheten stående träden tittade tvenne hufvuden fram. Löjtnant Lilliestierna, som

observerade den närmast stående adjutant Stenbergs hufvud, blef ond och utropade:

»Här är en spion, som måste fösas bort», och gaf ordres till Gabriel att visitera träden.

»Det är tvenne löjtnanter», sade han, kastande en frågande blick på sin husbonde.

von Köhler gaf Gabriel en vänlig nick och i fem à sex språng var han vid första intagna trädet. Men adjutanterna Stenberg och Lundblad inväntade icke besöket utan sprungo, om möjligt fortare än Gabriel inåt skogen och då löjtnant Lilliestierna märkte hvilka de voro ropade han Gabriel tillhaka.

Pistolerna laddades om igen; ty Sabelfelt fordrade stridens fortgång, ehuru kapten Sundén åter ville aflägsna sig.

»Jag säger nu bestämt», sade kapten Sundén, »att detta obehagliga uppträde måste hafva ett slut och jag får härmed förklara, att jag nu återvänder till staden, för att deltaga i exercisen, såsom min tjänst fordrar. Nu har allas rättfärdighet blifvit uppfylld, då båda antagonisterna vågat sina lif i, enligt min mening, fullkomligt onödig strid. Det är ett falskt begrepp, mina herrar, att anse en simpel ordvexling så högstämd, att tvenne menniskolif skola sättas på spel och vår frihet spillas endast af vild stridslust, utan fog. Jag är gammal och fattig nog, för att kunna vara fredad för dylika upptåg, som detta.»

Sedan kapten Sundén sagt denna sin mening, begaf han sig på återväg till staden, men upphanns af löjtnant Lilliestierna, som icke ville godkänna

den projekterade vänliga föreningen, utan propone-
rade förnyad strid, på den grund bland annat att
pistolerna ju voro omladdade och måste afskjutas.
Kapten Sundén hindrades att återvända och då han
sålunda tvingades, att bevittna en ny skottvexling,
sade han:

»Nå, då stannar jag, men frånsäger mig be-
stämt allt ansvar, enär löjtnant Lilliestierna med
makt hindrar mig att utföra min pligt vid rege-
mentet. Tillika får jag tillkännage, att jag noga
observerade de båda föregående skotten. I samma
ögonblick, som baron von Köhler riktade sitt vapen
för att skjuta tillslöt kapten Sabelfelt sina ögon,
eljest skulle han säkert iakttagit att baronen rik-
tade sin kula, icke mot kapten Sabelfelt, utan mot
närmaste talltopp, som ock riktigt ligger här af-
skjuten. Det synes häraf, min herre, att von Köh-
ler med öfverdrifven grannlagenhet högsinnadt und-
vikit att döda sin fiende, medan det andra skottet
som von Köhler mötte utan en blinkning, tycktes
böra träffa, men gick på sidan.»

Sabelfelt tuggade, vid dessa ord, än mer häftigt
sina mustacher och gaf kapten Sundén en vredgad
blick.

Kapten von Köhler hade verkligen tagit sigte
på ett träd, hvars topp han afsköt. Han gjorde
en lätt komplimang åt kapten Sundén och kapten
Sabelfelt skyndade förklara, att äfven han hade
riktadt sitt skott en famn på sidan.»

»Jag ber endast få göra den anmärkningen»,
sade baron von Köhler, »att kapten Sabelfelt då

skjuter lika illa som han säger sig fåkta med huggvapen, ty, mina herrar, här synes att hans kula gått vid sidan af min armbåge, enär min uniform der är sönderskjuten och här bakom mig i denna björk nästan i jemnhöjd med mitt bröst syns kulan. Ännu en gång, vill kapten Sabelfelt återtaga sina kränkande beskyllningar mot min släkt, mot min älskade moder, så vill jag glömma hvad som hänt oss emellan.»

Både kapten Sabelfelt och löjtnant Lilliestierna yrkade på stridens fortsättning och de duellerande återtogo sina platser såsom förut. Kapten von Köhler uppmanade kapten Sabelfelt att skjuta först, denna rigtade sitt vapen omsorgsfullt och sköt mot von Köhlers bröst och man kan säga att hans kula träffade väl, ty baronen segnade sakta ned och uppbars af den trogna Gabriel, hvarjemte löjtnant Lilliestierna äfven skyndade att biträda. En häftig blodström forsade ur von Köhlers bröst och Gabriel tog sitt handkläde att hämma blodet på sin älskade herre. Vid skotten rusade doktor Rudolfi upp ur sin sömn och närmade sig den skjutne baronen. Han ref i ögonblicket upp kläderna och förband såret genom att pålägga en kompress.

»Säg, doktor, är såret farligt?» frågade von Köhler med svag röst.

»Var lugn, min bästa baron, jag har läkt svårare skada än denna», men till de kringstående sade han, att lifvet snart var utsläckt.

Nu gick äfven kapten Sabelfelt fram till den döende baron von Köhler och hade mod, att med

lugn blick betrakta sitt offer. von Köhler ända in i dödsminuten den milda och försonliga ädlingen, sträckte vänligt sin hand mot sin baneman sägande:

»Mitt lif var ett lån af Gud och han har tagit det åter. Det smärtar mig kapten Sabelfelt, om min död, ty jag känner att jag dör, kommer att förorsaka eder någon olägenhet. Fly kapten! Farväl Lilliestierna, Sundén.»

Med Gabriels, doktors och Lilliestiernas tillhjälp lades von Köhler på granris och björklöf i botten af jagtvagnen, hvarefter von Köhler vinkade med handen att alla skulle aflägsna sig. Endast Gabriel var vid hans sida.

»Framför du trogna tjenare och vän min sista hälsning till min dyra, trolofvade brud. O! att jag ännu en gång fick skåda hennes ädla drag, det skulle utplåna mina dödsqual. Jag lider af mitt sår, men min själ fröjdas, att jag icke ens sökte att döda denne oförsonliga fiende. Må han nu vara nöjd, då hans hämd gjutit mitt hjerteblood.»

Med högra handen ref han upp sina kläder och öppnade den medaljong som han alltid bar vid sitt bröst.

Kulan hade träffat bröstet tätt vid denna, för honom dyrbara klenod och inböjt dess sidkanter samt krossat glaset men bilden var oskadad.

»O! dyra Julia, att jag än en gång fick se dina ädla drag, ditt himmelska småleende fastän det dödande lodet varit nära att äfven krossa dig hulda engel. O! Gud var min tröst. Låt mig behålla denna klenod i grafven Gabriel.»

Han kysste den dyrkades bild och ett himmelskt leende sväfvade på hans läppar.

Då hördes på afstånd en hastigt framrullande vagn; den kom fram till den döendes läger och med ett hjertslitande ångestskri, kastade sig hans trolofvade Julia i den älskades famn och kysste honom. von Köhler slingrade sina armar om hennes hals och bad till Gud, som hört hans bön, en tacksamhetens bön.

»Ack! min Julia», sade han, »så får jag härmed taga afsked af dig.»

»O! älskade», sade hon, »hvilket olycksdigert öde kastade dig i denna mans våld?»

»Hans hämd», svara le von Köhler, knappt hörbart; »må Gud förlåta honom, såsom jag gör det. Mig gläder att jag icke eftersträfvat hans lif. Gabriel skall säga dig allt. O! Gud var min själ nådig; dyra Julia i lifvet — farväl, det mörknar för min blick, jag ser dig ej mer, farväl . . .»

Under tiden hade äfven grefve Posse närmat sig och fattade hans hand, men den var kall, hans lif hade utlocknadt.

»O! att jag skulle komma försent», sade Julia, »en half timma förr och jag hade kunnat rädda honom.»

»Icke mot den fienden», sade grefve Posse dystert. »Var tröst, goda Julia, hvad som skett kan ej ändras.»

Han ville föra Julia till sin vagn, men hon bad att få följa liktåget gående. Och ifrån Lockerru.1 och Botered hade bondfolk samlat sig, för att

deltaga i likfärden. Gabriel föll på knä och bad en bön för sin herres salighet, samt berättade sedan huru allt gått till och uppvisade den trätopp, som baronen hade riktadt sin kula emot, som var nedskjuten i stället för att rikta sin kula mot kapten Sabelfelt och huru han lemnat åt denne att skjuta först i andra skjutningen. Han talade om de gränslösa qual han utstått under tillredelserna, utpekade träden bakom hvilka de spionerande adjutanterna stått, samt sade bestämdt, att kapten Sundén var afgjordt emot, men löjtnant Lilliestierna afgjordt för, och till och med påyrkade duellen. Grefve Posse afhörde Gabriel med lugn blick och bad mannen föra vagnen, i hvilken von Köhler låg död, ur diket och ordna återfärden till staden.

Flykten.

Julia kunde icke vända sina ögon från den älskades bild, hon föll ofta i häftig gråt och måste stödjas af grefven, vid hvars arm hon var fästad.

Klockan var tio då liktåget nalkades Blåsut eller vestra ändan af Dalbobron och der slutade sig till sorgetåget flera af Vestgötadals regementes officerare: major Norlin, kapten Gyllenspetz, Reuter, H. Haij, Bonde, Ugglas samt löjtnanterna Liedberg, Piskator, Liedström och regementspastor Palm och doktor Rudolfi.

Kapten Sabelfelt och löjtnant Lilliestierna som springande begifvit sig till staden, företräddes af de i fyrsprång framilande adjutanterna Stenberg och Lundblad.

Kapten Sundén gick bekymrad den långa bron framåt och talade vid ingen. Tyst och sluten begrundade han denna morgons händelser och troliga följder. Han ångrade djupt sin svaghet att hafva gifvit vika för öfverstelöjtnant Lilliehoorns vilja, att han skulle uppträda som sekundant.

»Fans då ingen annan», sade han för sig sjelf, »att inveckla i denna fatala äflan, utan just mig, som undviker hvarje tillfälle, der mitt lugn kan

störas. Lilliestierna har i denna fråga handlat mindre välbetänkt och utan hans proposition hade säkert ingen olycka skett. Sabelfelt är mera vild-djur än människa, åtminstone har han illa dolt sitt hat till denna nya kamrat. Det är något på botten af denna händelse, någon orsak, som ingen så noga känner. Det synes som fröken Belfrages korg skulle hafva spökat inom Vestgötadals regemente.»

Under dessa funderingar vandrade den redlige Sundén Dalbrobron framåt och närmade sig staden och landshöfdingsresidenset, der mötte han flera officerare, som begärde upplysningar, men Sundén bevärdigade dem icke med en blick, än mindre svarade han. Lugut vek han af till venster och följde den smala slingrande gränd, som kallas »gröna gången», och försvann i Ingmanska gården. Han hade knappast hunnit inom dörren, förr än adjutant Lundblad der inträdde.

»Min ärade bror Sundén», sade han, »vår redliga och ridderliga kamrat, von Köhler är död. Det säges, att Sabelfelt drifvits af enskild hämd mot von Köhler och att hans död redan för tvenne år sedan varit förberedd. Om så är skall, Gud för-döme mig, Sabelfelt blifva utmanad af mig på fläcken och min klinga skall bada i hans svarta blod. Är det menskligt att så i regementets namn drifva enskilda planer? Jag stod ju och såg huru den ädla von Köhler sköt i luften och huru du min ärade bror uppbjöd all din förmåga att afstyra olyckan. Hade ej den fördömda Lilliestierna eggat dem, så

hade, Gud fördöme mig, ingen olycka skett och vår ädla vän och kamrat hade nu lefvat. Jag sprang genast upp till öfversten och 1:sta major Haij, medan Stenberg skyndade upp till öfverstelöjtnant Lilliehoorn och alla sade att det är ingen säkerhet för eder att stanna qvar, utan rädda friheten med häftig flykt. Sundén stod som en staty och sade ej ett ord under detta Lundblads ordflöde. Då han ändtligen slutat sade han:

»Jaså, koskällan har förändrat tonart, hör jag, men mig lyster ej att höra derpå», och han gick fram till platsen, der Lundblad stod, fattade hans öron och slängde honom så hårdt emot kammardörren, att låset sprang sönder och Lundblad föll framstupa emot gamla Anna, som var sysselsatt att sopa och med hugget enris beströ förstugan.

»Gemene slok, eländige rödfyr», utropade hon, »hvad tar ni er för i en hederlig mans hus? Skall ni slå omkull gammalt folk midt på ljusa dagen. Men så sant jag heter Anna Myrman, född i Åmål, skall jag icke gå upp till Haijen och rapportera er.»

Äfven fru Ingman och dottren Catrin Mari kommo ut och hjälpte till att mana ut Lundblad på gården.

»Det är», sade Lundblad i jemmerlig ton, »Gud fördöme mig, en händelse. Det var på knäppen, att jag slagit ihjel karingen »gamla kanka». Men hämden vakar min kära Sundén, jag skall utmana honom på fläcken, han måste dö!»

Lundblad närmade sig dörren, som var afskuren på midten, i en öfre och en nedre del, den nedre

delen var stängd med en haspe och den öfre delen var öppen och bakom nedre delen stod Anna hotande med damborsten och Lundblad, som djupt föraktade ett sådant vapen, aflägsnade sig sedan han torkat smutsen af sin uniform, med knutna händer i rockfickorna.

Ryktet om duellen spred sig fort som vinden, och fru Ingman sökte att hos kapten Sundén få visshet om hvad som denna morgon passerat vid Lockerud, i följd hvaraf hon ville titta in till sin gäst, men dörren var stängd och krokad innanföre och ingen insläpptes, utan att säga sitt namn först.

»Kära fru Ingman», sade Sundén, »hjelp mig att i hast få ihop det nödvändigaste af det lilla jag äger, i denna nattsäck, jag måste hals öfver hufvud härifrån;» och sjelf ref han ned det ena plagget efter det andra från väggen.

»Baron von Köhler är skjuten af kapten Sabelfelt denna morgon och fängelsets portar vänta på deltagarne i detta blodiga drama. Lilliestierna och jag voro nog olyckliga att blifva utsedde till sekundanter.»

»Ja, de karlarne, de karlarne», sade fru Ingman, i det hon ur byrålådorna upptog Sundéns tillhörigheter och inlade i nattsäcken. »Fins det väl värre vilddjur än karlarne?»

»Visst icke», svarade Sundén, »synnerligen om damerna på något sätt ha ett finger med i spelet, på fiolen. Karlarne spela då basen min goda fru Ingman, men damerna förbehålla sig qvinten.»

»Aha! der ha vi gamla historien, om von Köhlers kusin, fröken Belfrage, som gaf Sabelfelt korgen. Ja, de karlarne, de karlarne», sade fru Ingman.

»Kära fru, hjälp mig få en häst fort. Låt gamla Anna springa till gästgifvaregården, nej der stå spioner, till min vän Skarin och att drängen får skjutsa till Lilla Edet.»

Fru Ingman trippade ut, att skicka bud efter skjuts, men som Skarin hade anat sin vän Sundéns behof af en god häst, stod allt i ordning innanför Skarins stängda port, innan budet kom. Drängen hemtade nattsäcken och befaldes invänta den resande vid Sunnerdalstorp.

»Kära fru Ingman, tack för all välvilja och godt kvarter, jag vet jag icke får betala för mig, men jag brukar dock ha några daler till gamla Anna, som passat mig, men jag är pank», sade Sundén, med en djup suck.

»Åh herre jemine, kära kapten, tala ej om det, Men att resa, utan en styfver. — Vänta!»

Fru Ingman for in till sig, som ett yrväder och kom igen.

»Se här, kapten Sundén, jag äger ej mer än hundra daler (= 16,67) och nu farväl. Gå ej gatorna utan följ Skräckle udde förbi Loviseberg och vidare gångstigen till Sunnerdalstorp, som ligger till venster om vägen straxt bortom Nicklasberg.»

Sundén kramade fru Ingmans hand, tog afsked af dottren och gamla Anna samt tog vägen ut åt skräcklan. Samtidigt rullade en lätt fjäderkärra med körsven åt östra tullen.

»Hvarifrån?» ropade en barsk röst vid sjelfva tullen.

»Från staden till landskamrer Norström på Önafors», svarade drängen.

»Han är död, din åsna», röt stadsfiskalen.

»Men hans arfvingar lefver, din griphummer», svarade den fyndige drängen och klatschade hästen, som flög förbi Nicklasberg.

Då han väntat en stund vid Sunnerdalstorp, kom kapten Sundén och hoppade upp och i frysprång bar det af på vägen till Gerdhem. Han var räddad.

Kapten Sabelfelt hade med ens gått ut genom Öster tull och befallt sin betjent att skyndsamt packa in och med häst komma efter till Helgegross. Då kapten Sundén ilade fram och närmade sig kullarne vid Helgegross ropade en röst från skogen hans namn. Det var Sabelfelts röst. Sundén igenkände honom och bjöd honom sitta upp i hans knä, men Sabelfelt afböjde det och sade att han bättre kunde iakttaga då hans betjent, med hvilken han satt möte, kom. Han ville icke resa utan Lilliestierna med hvilken han hade uppgjortt resällskap på den plats der han stod.

»Res före Sundén och tinga hästar för oss.»

Sundén ilade åter i väg, öfver bron vid Önaforsvägen och försvann. Det dröjde öfver en timme innan kapten Sabelfelt blef störd i sin sjelfbeträktelse.

På afstånd hördes Hufvudnäsöns och Nyebro vilda vattenfall kasta sina väldiga vattenmassor ut-

för bergen och roffoglarnes skri föranledde Sabelfelt att sammandraga sina ögonbryn.

»O! mäktiga öde», sade han för sig sjelf, »hvart förer du ej människorna? Det var af vis försyn föreskrifvet, att jag skulle döda denne ädle man, för hans intriganta moders och hans stolta kusins skull. Hvad angår mig hans placering? Bah! Intet. Hans lugna och milda blick förföljer mig. Och hans ädelmod, att först skjuta öfver mig och sedan lemua mig företrädet att skjuta ihjel honom, förvirrar mig. Men var icke jag i min goda rätt? Var icke jag af honom utmanad till striden? Vapenvalet var ju Lilliestjernas verk, liksom ock påyrkandet om stridens början och fortsättning. Hvarför satte icke Sundén sig med större kraft emot striden? Hvarför kunde icke von Köhler vika undan för mitt medfödda häftiga lynne? Hvarför trotsa mig? Det hade ju varit bättre att undvika min säkra kula. Men det hade blifvit åusedt såsom feghet. Jag gaf ju med afsigt anledning till utmaning. Ja, jag begärde den i von Platens närvaro.»

»Jag tror att goda och onda andar strida om din själ», sade en röst bakom honom.

Sabelfelt hoppade till och grep mekaniskt efter en i hans lifrem sittande dolk; hans ögon sköto hvassa blixtar.

»Lilliestierna», svarade han vårdslöst och kastade sig på marken, »låt bli att håna, ty du är skulden till den gräsliga olyckan. Hvarför kunde du ej afböja den, i stället att från början frammana och påyrka den? Och nu hånar du, då allt gått efter

din vilja. Det är lumpet», fortfor han och sparkade till en stor trädgren som låg för hans fötter.

»Idel feberdrömmar», sade Lilliestjerna. »Har icke jag och Sundén delat faran med dig och blifvit neddragna i olyckan? Vi hafva alla, enligt lagen om dueller, förverkat vår tjänst och vår frihet?»

»Och jag har dertill förverkat mitt lif», inföll Sabelfelt lakoniskt.

»Bort med alla griller, nu är tid att handla klokt», sade Lilliestierna. Har du sett Sundén?»

»Afrest med trettio minuters försprång och en ypperlig häst. Men hur har du lyckats komma genom tullen? Jag hörde att Sundéns körsven hade blifvit anhållen.»

»Vakt står vid alla tullar, vid Sqvalpås och varfvet. Det var genom en lyckträff som jag kom ut ur staden. Jag gick ned vid den s. k. Pölen och kom ut på gårdet till Torpagatan, kom fram vägen emellan Starkekärr och Brännerna samt passerade landsvägen och gick öfver Hufvudnäbron för att komma på denna sidan af landsvägen, till mötesplatsen. Öfverstelöjtnant Lilliehoorn följde mig på vägen genom staden, gaf oss nödig reskassa och lofvade sända våra pass och rekommendationsbref med drängarne, som skulle skynda hit. Men se der, nu kommer skjutsen uppför Helgegrossbacken. Upp, Sabelfelt, och var en man!»

Utan att säga ett ord gingo de öfver spången, stego upp i sina åkdon och jagade vägen utför liden i fullt försprång. Blott några minuter förlupo innan ytterligare trenne åkdon, fullsatta med office-

rare, jagade samma väg och försvunno på vägen ned åt Nyebro.

Men vi återvände till likfärden från Lockerudsskogen.

Sakta skred sorgetåget fram på Dalbobron och alla, hvilka af deltagande för den döde, eller af nyfikenhet mötte tåget, vände om och blandade sig i följet.

Vid vindbron stod »fader Lars» som vanligt stödd på sin käpp med den ena handen och den andra hängande på balanskedjan. Då tåget skred öfver bron blottade äfven han sitt hvita hufvud och bad en varm bön för den döde.

Vid östra brohufvudet möttes tåget af grefve von Platen, landshöfding Ekorn och öfverste Gyllenram; de blottade sina hufvuden och slöto sig till det led, der grefve Posse med Julia gingo.

»Var tröst, var tröst, fröken Julia», sade grefve Platen. »Sorgen är berättigad, men vi måste anse hvarje pröfning af honom, som verldens öden styr, af honom förelagd.»

Julia svarade intet och kunde det ej för gråt och snyftningar. Ständigt fästade hon sina ögon på den älskades liflösa bild; hon hvarken hörde eller såg hvad som omgaf henne, icke ens att landshöfdingen försäkrade att den brottslige, som förorsakat detta, skulle gripas och straffas. Hon hade förlorat honom, som för henne var dyrbarast, med för hela sitt lif krossad lycka; hvad bekymrade henne brottslingens straff.

Tåget vek af då det kommit öfver Dalbobron och fördes af Gabriel till von Köhlers qvarter, som nu blef hans dödsläger. Liket lades varligt på den för dess emottagande ordnade tälotsängen, och först när aftonens skuggor började sprida sitt dunkel i rummet, kunde Julia förmås att lemna sin trolofvades likrum. Gabriel, hans trogne tjenare, satt djupt nedtryckt af sorg och saknad vid sin husbondes hufvudgärd och tog ingen hvila under den för honom dystra natten.

Men ehuru von Köbler endast några dagar hade bott i staden och obetydligt bekant, var deltagandet för hans sörjande mö och harmen mot aktörerna i detta drama nästan allmänt, och det ropades högt på straff å dem som i något afseende medverkat till katastrofen, men burarna voro tomma och foglarne utflugna på väg till främmande land.

von Köhlers likkista fördes rikt prydd af kransar och blommor efter trenne dagar till hans föräldrahem, dit äfven Julia troget följde och tog det sista afskedet af sin trolofvades stoft.

* * *

Vredgade vågor störtade sig under hård nordlig storm genom Öresund. Kullens fyrbåk flämtade af stormen och sände sitt svaga oljesken öfver farvattnet och de från Kattegat nedrullande vågorna.

Derute syntes en illa ramponerad holländarskonert för tackel och tåg jaga genom sundet och bemödade sig att stäfva babord hän, för att lyckas komma svenska landet närmare, bakom ön Gråen.

En liten slättoppad engelsk skonare kom likaledes länsande för stormen med tillsatta små råsegel, för att få behöflig fart, att icke den rullande sjön skulle öfverhölja hans hackbräda och spola rorsmannen, som vid hvarje sjö fick en kalldusch öfver nacken, emedan båten låg hårdt lastad och således lågt på vatten. Hans signallanternor voro tända, och emedan han var i godt skick, höll han kurs efter den föregående holländaren samt gick snart denna förbi och stäfvade mot flintrännan. Vid danska landet passerade en bark med tända lanternor, stolt och hög. Antagligen ett Göteborgsskepp, att döma af spring, skylldring och tackling. Han sökte danska landet för att undvika flintrännan och förbi Salt-holmen uppnå Östersjön.

Under tiden sysslade fiskaren Halvar Nilsson från Råå fiskeläge med att pumpa sin båt läns och sonen, Mårten, var honom behjelpig. När båten var fri från vatten sade gubben Halvar:

»Se så, Mårten, nu få vi nöja oss med det vi fått; vi få snart pumpa mer, tänker jag, då vi komma ut; men hvad är klockan?»

»Vet inte», svarade Mårten, »men nog är hon ett, tänker jag. Huru dags skulle han komma?»

»Vi satte ut tolfslaget till afsegling och vågade inte förr för den förbannade Reinhardts skull.»

»Bah! Tullsnoken sofver nog lugnt i Landskrona vid denna tid; han var i smuggeljagt hela förliden natt, och dessutom, hvad vill han, då vi icke komma från danska landet?»

»Snoka upp i hvad ärende vi segla», svarade gamle Halvar buttert. »Men vår »Sjöfogel» seglar ju lika bra som hans tulljakt »Ejdern». Tyst! Hörde du ej kajans läte?»

»Nej», svarade Mårten.

»Spring upp till högvakten och se upp åt torget om du ser någon komma. Skynda Mårten!»

Mårten kilade tyst förbi tullhuset och var snart på sin post.

»Att våga lif och båt för tvåhundra daler är dåligt spel», sade Halvar för sig sjelf. »Men då kommandanten Lewenhaupt sjelf i egen person nedlät sig att tala med en fattig fiskare, var det så godt som en befallning. Dessutom kan det vara bra att stå väl hos Lewenhaupten om tullöjtnanten Reinhardt skulle blifva för närgången i mitt kölvatten ... Ännu ett kajskri! Det var bestämdt signalen.»

Halvar reste sig på toften och gaf ett hårdt uthållande kajskri till svar och började derefter hissa sitt stora sprisegel.

Klockan tolf på natten var allt i öfrigt tyst och stilla i den vid östra stranden af Öresund liggande gamla staden Helsingborg.

Till den lilla öppna plats, som utgör mötespunkten mellan Långvinkelgatan, Kullagatan och Fogelsången, ankommo från skilda håll trenne i sina kappor med långa kragar djupt inhöljda personer. En fjerde satt och väntade på en afvisare. Vid dessas arkomst gick han Långvinkelgatan ned mot sjöstranden. De tre ankommande herrarne

följde tysta den förre ned åt sjön. Alla sågo sig försigtigt omkring och höjde då och då högra armen i luften, hvilket förmodligen var det öfverenskomna tecknet, för sammanträffandet.

Stormen fortfor med ohejdadt raseri och stora vattenvågor rullade upp på strandvägen, der de gingo. Samtidigt rapporterade den vaksamme Märten för sin far, att främmande voro i antågande.

De mörka skepnaderna voro kommandanten i Helsingborg grefve Lewenhaupt, de öfrige voro kapten Sabelfelt, löjtnant Lilliestjerna och kapten Sundén.

»Herrarne äro punktliga», sade kommandanten. »Jag har valt denna väg för att undgå högvakten och torget. Är kapten Sabelfelt nu resolverad att sticka till sjös, så ligger här en pålitlig farkost och båtкарл redo?»

»Jag är redo», sade kapten Sabelfelt dystert.

»Och herrarne?» sade Lewenhaupt, vänd till Lilliestjerna och Sundén.

»Vi hade för afsigt att en tid dölja oss in i landet», svarade Lilliestjerna, »men föga vinnes dermed. Derför ha vi nu kommit tillbaka för att taga sista afsked af vår olyckskamrat, kapten Sabelfelt, och resa sedan till Venersborg, för att ställa oss till myndigheternas förfogande, hellre än att en tid med oro och bekymmer flacka land och rike omkring, för att slutligen blifva gripna af rättvisans tjänare. Sabelfelt deremot, som icke vågar stanna i landet, vill nu begagna sig af grefvens goda hjälp;

ty senaste posten skall hafva hitfördt efterlysning af våra personer och annullering af våra pass.»

»Ja, ja», svarade grefven, »Lilliehoorns bref ankom i går afton och han ber mig understödja herrarnes flykt, men enskildt tror jag att herrar sekundanter handla rätt i att återvända.»

Från Norra kyrkogatan ankom nu en ensam vandrare, bärande en stor kappsäck på axeln; det var Sabelfelts betjent. Han passerade tyst bakom högvakten och närmade sig båten, som nu låg segelklar.

»Se der den enda egendom jag nu eger», sade kapten Sabelfelt, i det han pekade på mannen med kappsäcken. »Det är tid, herr grefve, att gå ombord; jag är så ängslig, och tusende sorgliga tankar martera mig. Jag är oviss om mitt framtida öde och inga qual äro så dödande som ovisshetens.»

»Ja, men när man har uppfyllt hederns fordringar», sade Lilliestierna, »så ...»

»Gör det ingenting, om man skjuter ihjel en kamrat», tillfogade kapten Sundén sarkastigt, »men den der hederskänslan kommer nog att för oss få allvarsamma följder.»

Under tiden hade kapten Sabelfelt stigit i båten och i samma ögonblick som båten sattes från land, hissade Mårten förseglet och båten sköt med god fart ut ur hamnen, under det löjnant Lilliestjerna och kapten Sundén tillönskade den flyende kapten Sabelfelt sitt farväl.

Båten föll genast af några streck och fick derigenom god vind; men, ehuru tvenne ref voro in-

tagna, trycktes båten hårdt babord öfver och intog äfven något vatten. Kapten Sabelfelt, som icke var sjövan, fruktade, att båten skulle kantra och led derjemte af sjösjukans qval. Båten var god seglare, men sjön var våldsamt och hög och stäfven gräde sig ned vid passerandet af det höga vågsvallet. Märten och Sabelfelts betjent länsade med tvenne pytsar vattnet, och Halvar började misströsta om en lycklig färd. Hans väderbitna ansigte förrådde dock den inre fruktan, som han icke kunde tillbakahålla. Blicken var stadigt fäst på kursen, och då och då kastade han, af gammal vana, en blick till väders, för att öfvertyga sig om att allt vore i god ordning.

Sabelfelt led gränslösa qval och hade maktlös nedfallit på durken i båten, hvars intagna vatten till hälften genomdränkte honom. Det vatten som inkom från styrbord, kastades med de tvenne pytsarne så fort möjligt åter i hafvet öfver babords reling och intet ögonblick medgaf hvila, för dem som öste.

Hastigt ljungade en blixtnatt genom natten och åtföljdes af en knall från lärlåring. Märten, som satt med ryggen mot stäfven, kastade en blick åt det håll, hvarifrån knallen hördes. Han bleknade och ropade med ångest:

»Far, det är Reinhardt med tulljakten . . . »

»Som stäfvar bidevind för att få höjden», tillade Halvar.

Nu dundrade en basröst genom roparen:

»Brassa bi, Halvar, eljest skjuter jag skarpt!» ropade tullöjtnanten.

»Kan ej, löjtnant, i denna storm.»

Båten kunde nu falla af ytterligare några streck och höll kurs rakt på SV, hvarigenom farten än mer ökades. Men tulljakten var äfven god seglare och förde fulla undersegel, så att då äfven denne föll af, farten visade sig hastigare och närmade sig allt mer den framåttilande fiskbåten. Gamle Halvar såg det genast och beräknade äfven följderna, och han hade lofvat både grefve Lewenhaupt och kapten Sabelfelt, att icke låta uppehålla sig af tillfälliga tullvisitationer.

»Stick ut första refvet, Mårten», befalde Halvar.

»Ja, men far, vi gå under», svarade Mårten.

»Stick ut», skrek gubben Halvar, »eller har du handyxen i skallen på dig!»

Refvet blef ögonblickligen utstucket och båten drefs med vildt raseri genom vågorna.

Reinhardt låg nu akter om Halvar och höll samma kurs som »Sjöfogeln» på ett afstånd af blott en kabellängd.

»Du har några svenska officerare ombord», skrek Reinhardt genom roparen.

»Nej», röt gubben Halvar.

»Hvarhän?» ropade Reinhardt.

»Till Möen efter styckekrita», svarade Halvar så det borde hafva hörts till Helsingborg.

»Minska segel!» befalde tullöjtnanten då han såg att »Ejdern» blef efter i den goda slören, i hvilken »Sjöfogeln» hade större fördel emedan han

icke låg så djupt som »Ejdern». Den sista befallningen besvarade icke Halvar. Till Mårten sade han:

»Tullsnoken sackar efter, och för att komma före till Klampenborg, der herrn skall gå i land, måste vi ha ännu större fart. Lossa sista revvet, Mårten. Båten vakar nu ypperligt för slören.»

Mårten lydde motvilligt; och då Reinhardt på allt längre afstånd såg Halvar i stället för att minska segel i stället öka sitt storsegel genom att hala i storfallet, blixtrade ånyo ett skott och en kula hven genom luften.

»Hå, hå, min käre tullnär, kan du skjuta rätt i denna höga sjögång, så bör du blifva en annan »Samiel» eller hur det hette», sade Halvar, i det han ref sig bakom örat.

Sabelfelt, som varit fullkomligt kontrakt under sista timman, satte sig på mellantoften och såg ut öfver det upprörda hafvet.

»O gud, hvad jag är sjuk», sade han. »Låt mig gå om bord på tulljakten, ty bättre är att dö i land än dö i dessa vilda vågor», sade han med yttersta förtviflan. »Ack, hur illa jag handlat och och huru välförtjent lider jag ej min gernings lön.»

»Nå, i guds namn, hvad har han då gjordt, efter han var så angelägen att skubba undan?» frågade Halvar.

»Jag har duellerat», svarade Sabelfelt, »och mitt lif fordras af lagen. Hur långt ha vi kvar?»

»Omkring två timmar», svarade Halvar, som icke begrep hvad hans passagerare mente med »duellerat».

Reinhardt, denne outtröttlige smuggeljägare på vatten och land, hade fått underrättelse med posten om de efterlyste officerarne och ville gerna förtjena den utsatta belöningen för deras gripande, sköt skott på skott; men afståndet och den höga sjögången gjorde det omöjligt att träffa. Halvar väntade hvarje ögonblick att någon smugglarebåt skulle mötas från Köpenhamnsidan, hvilken kunde upptagit Reinhardts uppmärksamhet, men det syntes ingen sådan räddare. Emellertid vann »Sjöfogeln» betydligt på »Ejdern» och då Reinhardt, som icke hade några affärer i Halvars båt, i det samma fick se en annan större seglare komma från Halmstadshållet, med kurs på Köpenhamn, ändrade han hastigt sina segel, kastade om rodret samt lade tulljakten dikt bidevind.

»Se, så der, herr officer, nu äro vi af med den förbannade bäljetingen Reinhardt. Han är ett riktigt plågoris i sundet, ty han sofver hvarken natt eller dag och har dertill ett väderkorn finare än den bästa stöfvare. Se der går han nu för babords halsar och skall förmodligen preja jakten, som kommer der akter öfver, och hindra den i sin lagliga segling.»

Morgonen var klar och solen glimmade upp öfver danska landet; fyrarne släcktes, men stormen rasade med oförminskad styrka och tryckte båten, som då och då gräfdes ner sin bog, kranbalksvis om babord under vatten. Sabelfelt bad att skepparen skulle något minska pressningen genom att åter intaga ett ref, och Märten skyndade villigt till

fallet att utföra denna manöver; men Halvar vinkade med handen och såg till väders.

»Inom en half timme bedarrar vinden säkerligen och jag har lofvat kommandanten en hastig öfverfart. Bara vi komma till min destination, skall herrn få refva bäst han vill, nu låta vi gå, och ös på gossar, dess lättare vakar båten.»

Man kunde nu igenkänna »Det runde torn» och den spiralformiga spiran på börstornet samt alla de öfriga kyrktornen. Der syntes ock Klampenborg och de otaliga små sommarvillorna utefter det danska landet. »Sjöfogeln» for med vild fart, tog landkänning vid Klampenborg och landsatte der sina passagerare, intog derefter tvenne ref samt satte kurs på Helsingborg.

»Hundra daler i drickspenningar — hälften åt dig, Märten, för du var rädd, kan tänka; — en hederlig herre var han och till kommandanten skickade han detta kortet:

Z. J. SABELFELT

och på andra sidan:

Tack! Beträdde dansk botten kl. $\frac{1}{2}$ 4 f. m.»

Medan gamle Halvar seglade »Sjöfogeln» åter till Helsingborg, lade Sabelfelts betjent kappsäcken på nacken och följde sin husbonde upp till värds-
huset.

* * *

Omsider kunde så mycken ordning införas vid Vestgötadals regemente, att exercisen kunde fortsättas och befälsmötet, det knapphändigaste och

gagnlösaste som någonsin blifvit hållet inom nämnda regemente, avslutas.

Sekundanterna Lilliestierna och Sundén irrade omkring såsom flyktingar inom landet. Några allvarsammare efterspaningar efter de flydda hade det högre befälet, af lätt förklarliga skäl, alldeles undanröjt. Men kapten Sundén och löjtnant Lilliestierna tröttnade sjelfva på sitt kringirrande lif, och en dag i början af Juli 1816 infunno sig på regementets exercisplats, Nygårdsängen, de tvenne officerarne och blefvo genast, pro forma, arresterade. Förhör anställdes med dem, och på deras hedersord, att ej i duellfrågan inblanda det högre befälet, sattes de genast på fri fot.

Sundén skyndade hem till sitt gamla kvarter och välkomnades af den fryntliga fru Ingman, som påstod att han rest sig fin; — han var nämligen klädd i ny uniform. — Han tackade henne för välviljan och återlemnade, med tillägg af hederliga drickspenningar, till gamla Anna, de vid afresan förskotterade hundra dalerna samt bad att, då han skulle infinna sig vid krigsrätten, få bo i sin kammarare igen.

»Gerna, kapten Sundén», sade fru Ingman vänligt, »men är det då ej slut med saken?»

»Inte så alldeles, fru Ingman», svarade han, »vi ha nog fästningsstraffet ogjort och tjenstens förlust på köpet.»

»Usch, de karlarne, de karlarne!» svarade fru Ingman och sammanknäpte sina händer.

Omsider trädde krigsrätten tillsammans och efter ett grundligt funderande bestämdes, att denna s. k. hederssak, skulle föras på det mest öfverseende och grannliga sätt, så att icke det högre befälet, som onekligen var svårt komprometteradt, ej på minsta sätt skulle förnärmas. En krigsrätt, pro forma, i hvilken 1:sta major A. Haij blef sjelfskrifven ordförande, ehuru äfven han bort haft en plats på de anklagades bänk. Sekundanterna voro strängeligen förbjudna att på minsta sätt vidröra andra än duellanernas namn, så kärt det vore dem, att icke blifva hårdt behandlade och hårdt straffade. De hade i kronologisk ordning uppsatte och instuderade frågor och svar att följa och intet ord derutöfver borde sägas. Ifrån den dag kaptén Sundén och löjtnant Lilliestierna hade blifvit efter egen begäran arresterade i Nygårdsängen, genomgingo de ett slags förhör, som bestod af likgiltigt samtal om kaptén Sabelfelts och sekundanternas flykt och resor och som hade till följd, att straxt efter detta samtal de lemnades i frihet att under bevakning af en kalfaktor, vistas der de sjelfva bestämde, endast att regementsterritoriet, cirka 25 □-mil icke öfverskredes. Det var likväl en lifssak, i hvilken de varit delaktiga och hvarför de blefvo arresterade. Men löjtnant Lilliestierna, som talade jemväl för den lugne och fåordige Sundén, hvilken senare ålades att bifalla det Lilliestierna kunde komma att anföra, föregaf, att de båda händelsevis, på en morgonpromenad blifvit alldeles oförskylt inblandade och endast på afstånd åsett duellen.

Åklagaremakten var från alla håll påverkad och blef tillfölje deraf matt och svag. För att tillfredsställa det allmänna knotet öfver den lama rättskipningen i detta mål och för att icke lagen skulle få en alltför hård örfil, sattes trenne af officerarne nämligen kapten Sundén, löjtnant Lilliestierna och adjutant Stenberg i arrest; men en timma derefter var krigsrätten färdig att mottaga de på förhand uppsatte klagomålen från de arresterades sida, öfver hårdt häkte och en och en half timma hade ej förflutit, då fängelsedörrarna öppnades och de arresterade tillätos att på sitt hedersord vistas på fri fot inom staden. Emellertid skulle ransakningsprotokollet underställas Kongl. Krigshofrätten.

Domen.

Denne fann krigsrättens åtgärder slappa och i flera afseenden lagstridiga, hvarför det s. k. hedersmålet återförvisades för lagenlig behandling och som Kongl. Krigshofrätten hade funnit att krigsrätten i flera afseenden handlat partiskt och godtyckligt förordnades en blandad krigsrätt, att ransaka i målet. Någon större grundlighet i målets utagering synes dock af handlingarna icke blifvit vidtagen, men som straff oundgängligen måste åläggas dem, hvilka ej allenast närvarit utan och på så sätt deltagit i hederssaken, att eldvapnen blifvit af Lilliestierna och Stenberg profskjutna och af Lilliestierna och Sundén laddade, för de duellerandes räkning och döden för baron von Köhler blifvit en följd, alltså blefvo Sundén och Lilliestierna af blandade krigsrätten, dömda till tjenstens förlust, fem års fästning och tusen riksdalers böter. Kapten Sabelfelt deremot, hade begärdt konungens lejd och i skydd af den inställt sig. Domen för Sabelfelt blef livvets förlust; men som han straxt efter domens afkunnande ånyo begaf sig till Danmark, undgick han allt straff.

Det var bestämdt att ingen annan officer än Sabelfelt, Sundén och Lilliestierna skulle ens omnämnas i handlingarne och för att icke adjutanterna Lundblad och Stenberg, hvilka gerna ville blifva ryktbara, skulle med sitt tal inveckla sig i saken, sändes Lundblad till sin bror Knut Lundblad i Skåne och Stenberg till sin bror, häradshöfding Stenberg på Sjöryd. Men Stenberg kunde icke tåga, han blef därför farlig och arresterades, äfven han, och blef sedermera de öfrige följaktig till fästningen.

Endast för att belysa den tidens officersbildning och vis à vis vår armés nu varande intelligenser med officersgrad, intaga vi med diplomatisk noggrannhet de i Riksarkivet förvarade originalnådansökningarne, ställda till konungen; de föranledde dertill, att, vidkommande kaptan Sundén och löjtnant Lilliestierna dessa fingo behålla tjensten. Men icke heller fängelsestraffet blef för dem så långvarigt eller enformigt som den slutliga domen bestämdt, ty de fingo gå ut och in i fästningen när de behagade, och år 1818 benådades de och inträdde åter i sin tjänst och fingo dertill nya uniformer.

Kaptan Sabelfelt benådades äfven, sålunda, att han tilläts återkomma till fäderneslandet, hvarefter han bosatte sig i Stockholm, der han dog den 25 september 1824.

Först med öfverste d'Orchimonts utnämning till chef vid Vestgötadals regemente inträdde ett förändradt sakernas skick. Officerskåren, som under öfverste Gyllenrams chefskap, icke haft en ledare, för hvilken de hade förtroende, samlade sig med

tillit och aktning omkring sin nye humane chef och kåren svingade sig ånyo upp till välförtjent och stadgadt anseende.

Väl har flera utnämningar från främmande regementen sedermera skett, men liksom von Köhler var en öfverlägsen förmåga och högt bildad soldat, hafva äfven sedermera utnämningar tillfört regementet utmärkta officerare, hvilka i hög grad medverka till denna kårs alltigenom tillväxande stora förtjenster och anseende, samt hela regementets blomstring.

* * *

I Sabelfelts nådeansökan förekommer:

»Med Eders Kongl. Majest. allernådigste Lejd återkommen till Fäderneslandet från den tillflykt, dit Förbrytarens trampade spår anvisade mig under första öfverväldigandet af oro öfver mitt förhållande, nyttjade Jag den anklagades beskydd inför Dommaren icke till försvar med de värn som ofullkomligheten i föreskrifven bevisningsordning kunde tillbjuda, utan för att, vid en till sansning återvänd samvetets Känsla, gå rättvisan till mötes med uppriktighet i bekännelse under den ännu icke upplyftade Slöjan af mitt brott.

Denna afsigt är uppfylld, min Dom är fallen, mitt Lif gifvet till offer åt försoningen, min Klagan tillbakahållen af Lagens hämnande försonande röst. Blott ett anrop om Eders Kongl. Majest. försonande mildhet är mig öfrigt. Det är om nåd jag i djupaste underdånighet dristar mig att bönfalla.

Allernådigste Konung!

Min förbrytelse har varit att trotsa döden i en-
vig. Jag fruktar den ej eller i Straffets upplyftande
hand, icke öfvergifven i samma stund den äran,
som förde oss begge, friherre von Köhler och mig
öfver gränsen af laglydnad och förlikad med honom,
hvars ande ej förebrår mig hvad han sjelf bröt i
lika vågadt vapenskitte; men det är lifvet, vid åsyn
på en försummad fristad, hvarest jag vore onyttig
för Eders Kongl. Majest tjenst och för ett älskadt
Fosterland, som insveper min framtid i förtviflan.

Mätte allernådigest mig tillåtas en vågadt ned-
kallande af Eders Kongl. Majest. förlåtande blick,
som allena förmår att skingra det töcken, hvilken
tillsluter min utsigt emellan döden och lifvet. Mätte
min enda tröst att icke vara af Benådning ovärdig,
understödja mina darrande steg till Tronen!

Bedömandet af min gerning efter Lag, som
med samma straff anser Envig, antingen den till-
bjudes eller emottages, kan väl icke förändras af
en anmärkning som vid Kongl. Krigs Hof Rättens
Dom kunde finna rum, hvarnti det misstag skett,
att jag blifvit förklarad skyldig hafva utmanat Fri-
herre von Köhler, men det gifves likväl med den
öfver Lagen upphöjda pröfning, som lemna mensk-
lig svaghet tillträde till förlåtelse, en väsentlig skill-
nad mellan dessa förhållande. När jag nu icke
påkallar Dommarens urskilljande, utan knäböjande
öfverlemnad mig åt Eders Kongl. Majest. förbar-
mande hjerta, är därför icke desto hellre af vigt
för mig att underdånigst utbedja mig Eders Kongl.

Majest. uppmärksamhet till ransakningen, i hvilken ingen anledning finnes af min Förklaring eller de eljest förekomna upplysningar, att jag fodrat Friherre von Köhler på envig. Sedan obetänksamhet förhastande och ett uppdrifvet blod å ömse sidor bringat bemälte Friherre till det första utbrottet af ett lågande sinne, som fordrar offer för att tillfredställas; voro och snart hänförda inom hvirfveln af den storm, under hvilken ingendera hade annat än Soldatens hederspligt öm i hämnnden men ofelbart ömmare i försvaret, när föreställningen om en sårad ära densamme Kräfver. Sådan var tillfälligheten som vilseledde oss i olyckan. Hedersbegreppet kan förvillas i särskilta fall, men — Aller Nädigste Konung — ifrån dess grund flyta Känslor, som för sitt gagn i deras tyglade lopp, torde oftare förtjena öfverseende, än att hämnas med stränghet, då de obehörigen flöda. Öfverilningen åtfölja ungdomen och tyckes liksom voro de medel, genom hvilka den erfarne och kloka mannen skulle beredas. Lagstiftarna hafva i alla tider erkänt, att uppsåtet bestämmer gerningen — och icke var von Köhlers död mer beräknad än min egen eller ens af någondera förutsedt.

Eders Kongl. Majest. omdöme, för hvilket utgången försvinner, stödjande icke på den sorg öfver den Friherre von Köhler drabbade händelsen, som tillhörer hvart och ett lättrördt hjerta och mitt isynnerhet, hvars hand deri haft del, utan uppstiger till granskningen af sambandet emellan orsak och följd, hvarvid Jag dristar göra mig det hopp att

mitt brott icke bär missdådarens outplånliga stämpel. Jag har haft den Nåden att anföra de öfverraskande anledningar, som upphetsat min åtgjörd, men Jag bör tillägga en omständighet. Ransakningen visar, att, efter det jag ansett min heder upprättad genom det felande första skottet bar Friherre von Köhler sjelf yrkat stridens fortsättning och att på dess ytterligare uppmaning, mitt val icke varit annat än att antingen med blygd öfvergifva platsen eller försvara mitt anseende.

Allernådigste Konung! Eders Kongl. Majest. värdiges tillstädja min förtröstan till dess faderliga hjerta. Låt mig i Eders Kongl. Majest. bönhörelse vörda jordiska afbildnen af Himmelens barmhertighet öfver de dödligas misshandlingar och uppriktig ånger vara tillfyllestgörande för Lagens straffbud. Bifall i Nåder att jag, upptagen i Eders Kongl. Majest. höga beskydd, innesluta bland dess trogna undersåter i mitt Fäderneslands famn, och räknad i mina tröstlösa anförvantes krets, får uppoffra mig åt bemödandet att med tillgifvenhet för mina pligters afbrutna utöfning som icke mer kan vara vanskelig för ungdomens förledande yra, förtjena Eders Kongl. Majest. förtroende och medborgerligt anseende. Tillåt att på den borgen Eders Kongl. Majest. i värdet af dess Nåd, Jag får egna mitt lif till Stadigvarande tacksamhet och hafva det sparadt för Eders Kongl. Majest. tjenst. Innan jag tystnar är Jag föranlåten af Kongl. Krigs Hof Rättens förklaranden, att mig skall åligga gemensamt med de öfrige bestraffade, betala kostnaderna för Blandade Krigs Rättens ord-

förande och Ledamöter, till underdånigst utbedjande af Nådigt öfvervägande, huruledes denna extra Domstols förordnande alldeles icke har sin grund eller anledning af något mitt förhållande. Jag icke jäfvat ordinari Regimentes Krigs Rätten eller genom min enkla och oförändrade bekännelse föranledt till undersökning af tillkallade Domare från andra regementen. Deras arfvoden synas således icke lagligen böra för någon del drabba mig, som deras besvär icke föranledt, hvarken med mitt erkända brotts beskaffenhet eller Rättegångens utförande, och detta gör mig slutligen dristig att anse Eders Kongl. Majest. rättvisa till min egendoms fredande från den i så måtto ådömda ersättning. Eders Kongl. Majest. länge uppehållna tålmod torde ännu tillåta, att Jag får tillägga min underdåniga försäkran om den undersåtiga nit, trohet och lydriad, hvarmed jag i lifvet och till döden framlärdar.

Stormäktigast Allernådigste Konung!

Eders Kongl. Majest. underdånigste och Trognaste Tjenare.

Z. J. Sabelfelt.

Kapten Sundéns nådeansökan har följande lydelse:

»Jag Lars Sundén, som snart hunnit 45 års ålder, född den 10 Aug. 1772, torde i Nåder tillåtas utan anspråk på förtjenst, få underdånigst utbedja mig Eders Kongl. Majest. Nådiga uppmärksamhet till min stadiga och oförvitliga tjenstgöring från Aug. månad 1789, eller i 27 års tid, då jag med Regimentet bevistat alla under tiden förefallne

fältslag och commenderingar, med mina förmäns nöje och brinnande nit förtjente utöfningen, som fordrat mig från alla angelägenheter, till dess olyckan drog mig inom den labyrint hvarifrån jag fann ingen annan utgång än afvikande från Lagens utstakade väg öfvergifves jag nu af Eders Kongl. Majest. Nåd, störtas jag af samma bedröfliga lederska i djupet af elände för min återstående framtid, och ett ögonblicks vilsefarande bereder icke bättre skörd af mångårig möda.

Lars Sundén.»

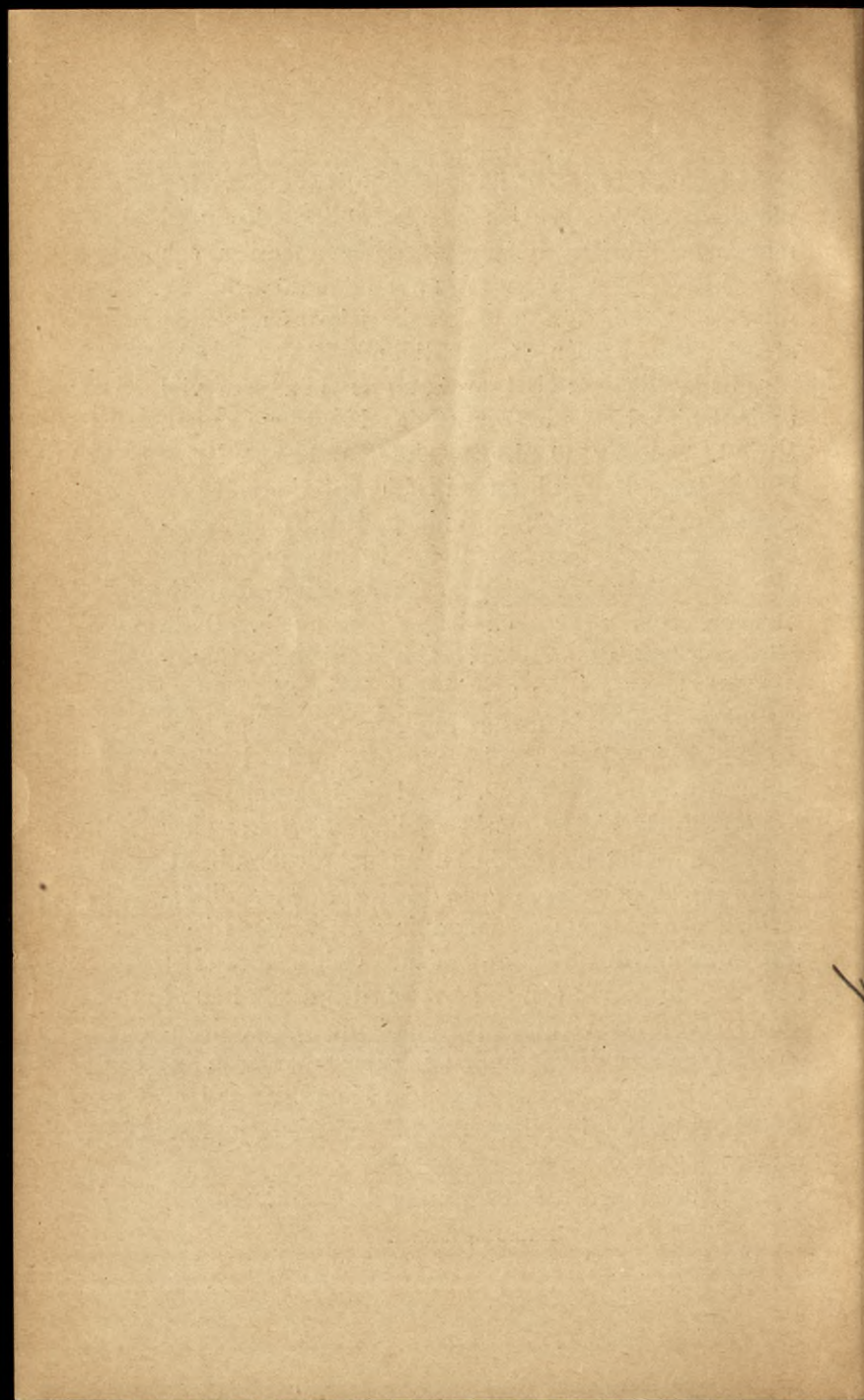
Löjtnant Lilliestiernas nådeansökan hade följande lydelse:

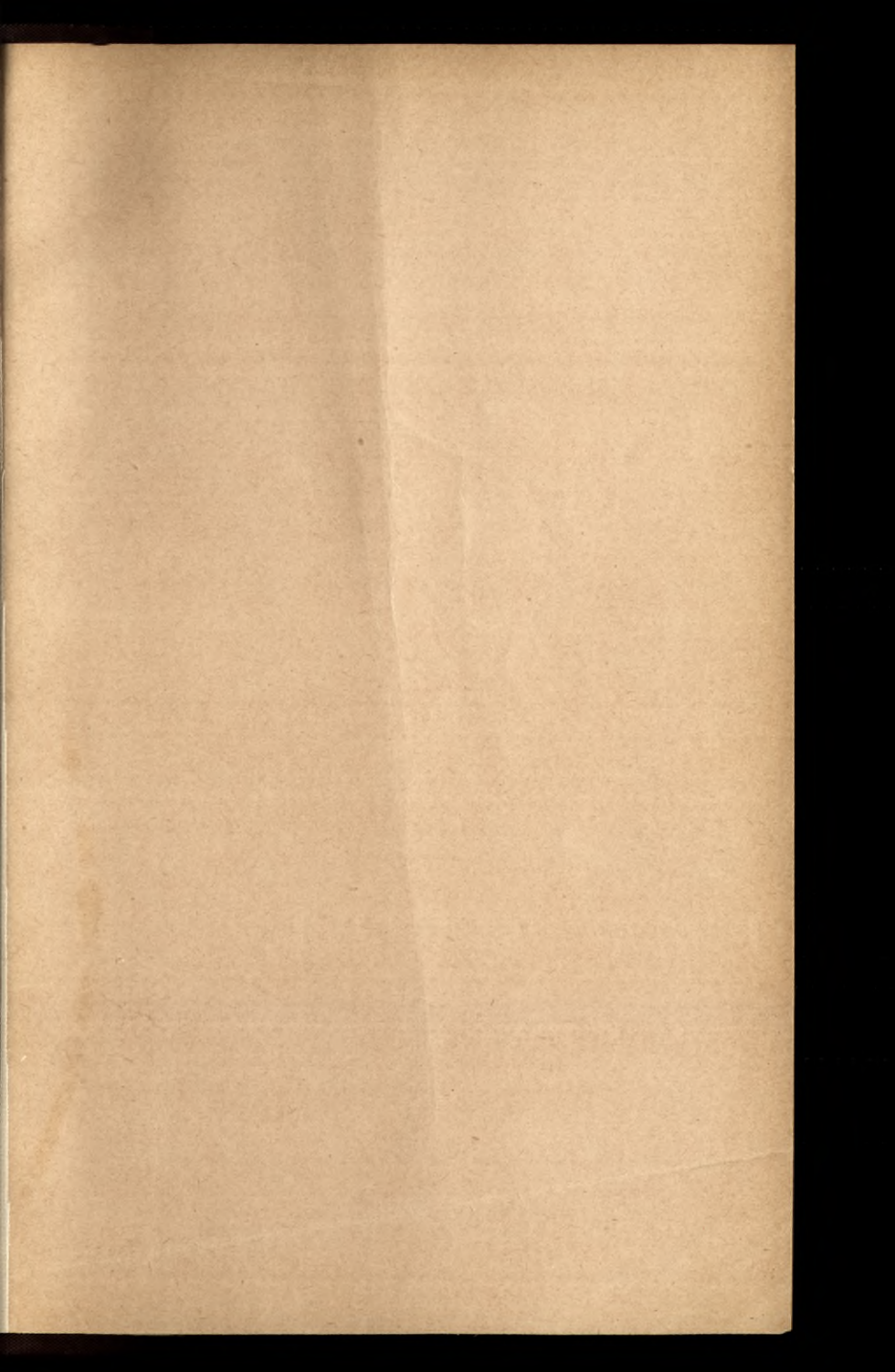
»Jag August Edvard Lilliestierna kommen till en ännu oförsökt värld den 8 Okt. 1791, har vid 25 års ålder under 9 års tjenstetid icke åsidsatt anbefald tjenstgöring men med förmäns välbehag bevist att min stadgade böjelse för Eders Kongl. Majest. och Fäderneslandets nytta i krigsståndet, en böjelse, som vid vådan at med bråttslingens rätt, afvisas från den bana Jag börjat, elldar ännu mer, för att fräta mig, hvad mig Hvad mig mäst trycker är en gammal moders och flera oförsörjda Syskons bedröfliga öde, som af mitt skulle beredas, sedan min Mor oppoffrat af sin ringa förmögenhet till betalning af mitt ingångna tjensteaccord och till min utkomst under tjenstgöring utan Lön, hvarjemte hennes knappa tillgångar blifvit förminskade genom understöd under mitt långvariga häckte, hvilken minskning kommer att förökas af ett ännu fortfarande; så skulle hennes hopp att blifva ärsatt

af mina med framsteg i tjensten förbättrade villkor plötsligen förvandlas i nöden. Nådigste Konung! min ånger utbrister i tårar vid denna målning, och min kväfda röst har intet annat att anföra, än utropet om Nåd, förtjenad kanske icke af mig men af oskulden hos den, hvilkas lidande följer mitt öde.

Båda tillägga: Det är ännu en bön, som vi i underdånighet våga att framställa. När Eders Kongl. Majest. låter sig föredragas slutet af Kongl. Krigs Hof Rättens Dom inhemtas i Nåder att vi äro ålagda gemensamt med de öfrige anklagade och Dömde bekostnaderna till blandade Krigs Rättens ordförande och Ledamöter ersättning för resa och underhålls utgifter, som utgöra en betydlig Summa. Detta åliggande innefattar ofelbart en billig anledning till underdånig besvärsklagan; ty ransakningen ådagalägger med vår genas tvid första Handläggningen hos Regmentes Krigs Rätten aflaggda bekännelse hvilken sedermera genom de vid blandade Domstolen tillkomna upplysningar varken blifvit förändrat eller kunnat med det utvidgade ändamålet för flera brottsligas upptäckande som grundat den senares tillförordnande, undergå någon ändning, att vi visserligen icke föranlåt tit berörde kostnaden. Och som rättvist och Lagenligt är att, ingen ärsetter den skada han ej vållat så dristar vi under vår underdåniga Nådeansökan innefatta den anhållan i djupaste underdånighet att E. K. M. täckes annullera Kongl. Krigs Hof Rättens Domslut i omförmälte måtto. Med djupaste underdånighet o. s. v.

Lars Sundén. August Edvard Lilliestierna. »

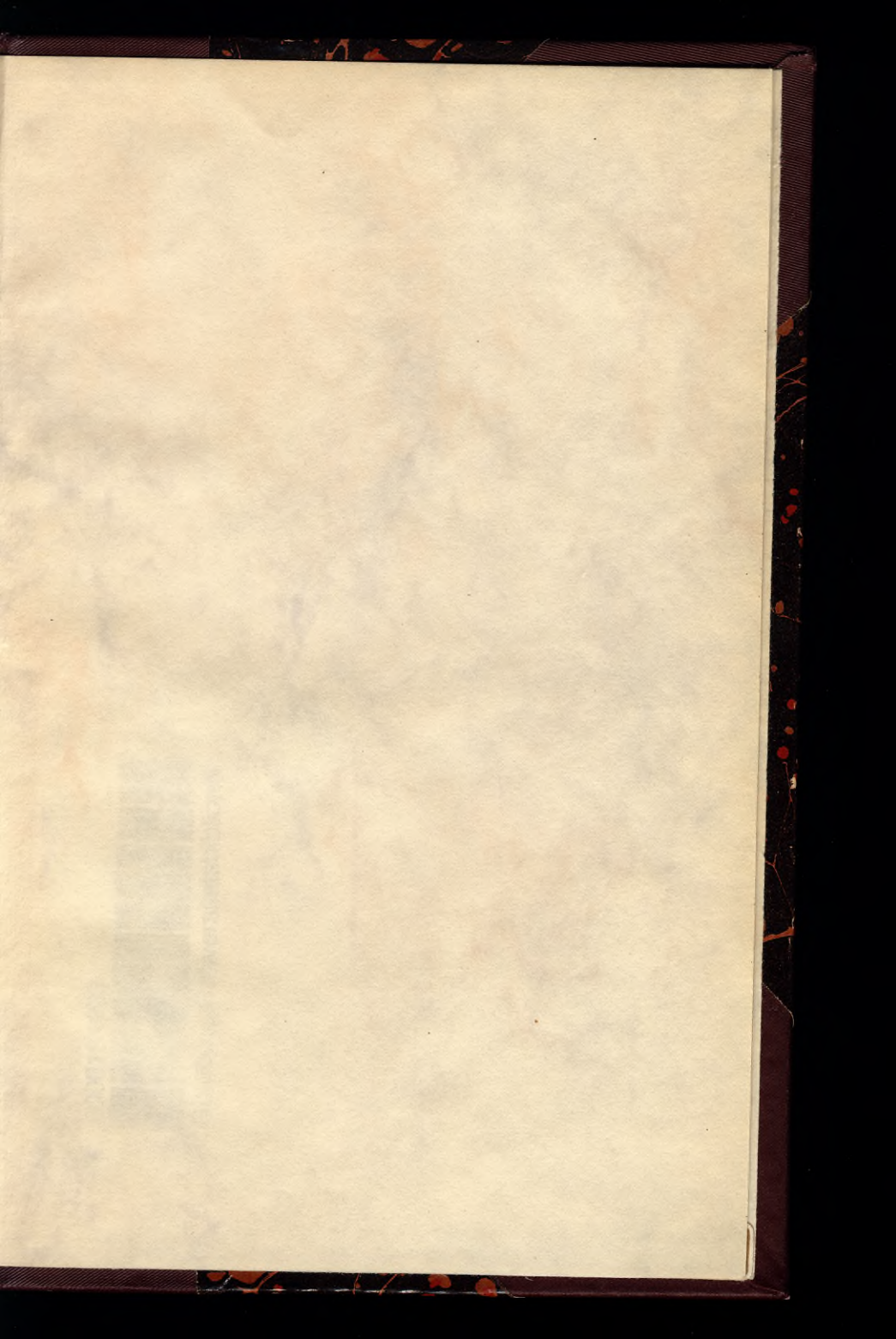

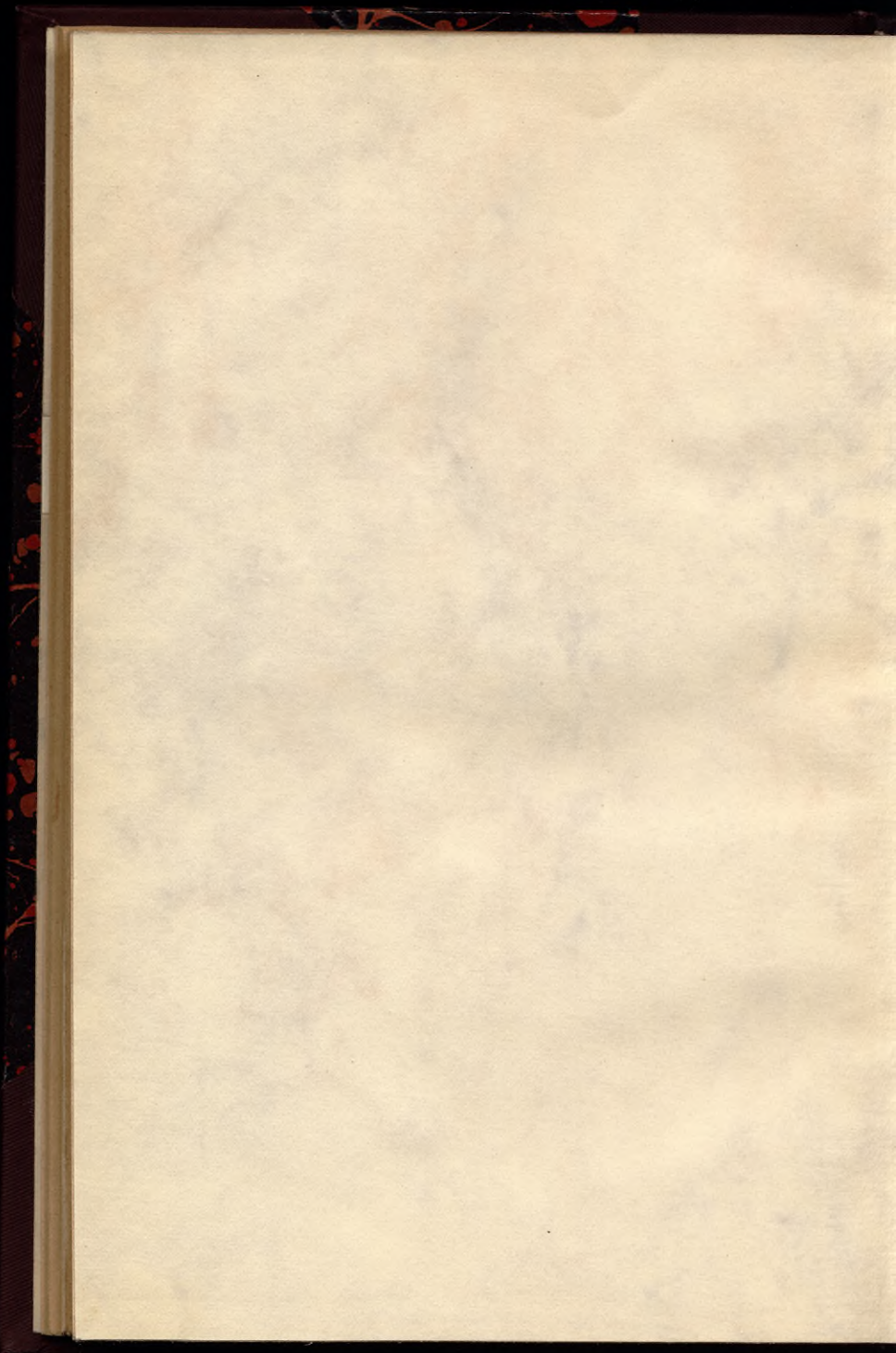
943 (Sällsynt)
51

Pris:
1 krona 25 öre.

98/97
39 k.

6000181203

Göteborgs universitetsbibliotek

180

JOHN JOHNSON
BOKBINDARE
GÖTEBORG

